

Ka Meupiya ne Panugtulen Sumale ki Matiyu

Igpewun-a

Ka migsulat te seini ne baseen iyan si Matiyu ne egngaranan ded ki Libi. Sabeka sikandin te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen ni Hisus, wey egngaranan ki Alpiyu ka amey rin. Matig-Galiliya sikandin piru diye migtrabahu te Kapirnaum isip talagsukut te buhis te ware pad neyimu ne hibateen ni Hisus. Ne kema buwa iya ke si Hisus e ka migbalew-balew te ngaran din ne Libi te neyimu e sikandin ne hibateen, wey migngaranan e sikandin ki Matiyu ne iyan igpasabut te Hibruwanen ne linalahan 'ka dasag te Manama.'

Ka guhuren ni Matiyu, diye migbunsud te itulan te kaap-apuan ni Hisus, te pegkeetew rin, pegbewutismu wey te pegtintal kandin, te pegwali wey te pegpanulu din, wey te pegpamawi din te egmanderalu diye te Galiliya. Pegkapenga kayi, nahuhud e man-e ni Matiyu ka meyitenged te peggendiye ni Hisus te Hirusalim, wey ka nangimu rin te diyad sikandin. Nahuhud din man-e ka neyitabu te katammanan ne simana ni Hisus diye te Hirusalim, ka peglansang kandin te krus, wey ka pegkeuyag din.

Nahuhud kayi te seini ne baseen ne si Hisus iyan ka Kristu ne inaad te Manama ne egluwas te me Hudiyu, wey te langun ne kene ne me Hudiyu ne egpalintutuu wey egسالig kandin. Ne pinaahi kandin, natuman te Manama ka inaad din diye te keet-etawan din sumale diye te Tapey ne Kasabutan.

Seini se Meupiya ne Panugtulen, migpeila ne si Hisus ka mabantug ne Talagpanulu, ne due katenged din te pegpasabut te Balaud te Manama. Kayi te seini ne baseen, due lalimma ne malayat ne pegpanulu ni Hisus ne insulat ni Matiyu, wey naan pa iya ka pegpanulu ni Hisus meyitenged te Peghari te Manama: (1) Ka pegwali diye te bubungan meyitenged te pegbebatasan te me etew, ka me katungdanan wey ka egkengarawat dan, wey ka egtamanan te me etew ne nasakup te Migharian te Manama (Kapitulu 5–7); (2) ka pegpaney-paney te sapulu wey daruwa (12) ne apustulis meyitenged te me himu ran (Kapitulu 10); (3) ka me panunggilingan meyitenged te Peghari te Manama (Kapitulu 13); (4) ka pegpanulu meyitenged te kaluwasan te egkeyimu ne hibateen (Kapitulu

18); wey (5) ka pegpanulu meytenged te katammanan te seini ne timpu wey ka meytenged te egginguma ne Peghari te Manama. (Kapitulu 24–25).

Ka nasulat te seini ne baseen

Ka kaap-apuan wey ka pegkeetew ni Hisu Kristu *1:1–2:23*

Ka himu ni Huwan ne Talagbewutismu *3:1-12*

Ka pegbewutismu wey ka pegtintal ki Hisus *3:13–4:11*

Ka himu wey pegpanulu ni Hisus diye te Galiliya *4:12–18:35*

Ka peggipanew ni Hisus puun te Galiliya peendiye te Hirusalim *19:1–20:34*

Ka katammanan ne simana ni Hisus diye te Hirusalim *21:1–27:66*

Ka pegkeuyag wey pegpakita te Magbebaye *28:1-20*

Ka kaligkatan ni Hisu Kristu

(Luk 3:23-38)

1 ¹Seini ka kaap-apuan ni Hisu Kristu ne kabuhalan ni Dabid, ne kabuhalan ni Abraham.

²Si Abraham ka amey ni Isaak, si Isaak ka amey ni Hakub, ne si Hakub ka amey ni Huda wey te me suled din. ³Ne nakaasawa si Huda ki Tamar wey due daruwa ne anak dan ne si Piris wey si Sira. Si Piris ka amey ni Hisrun, wey si Hisrun ka amey ni Aram. ⁴Ne si Aram ka amey ni Aminadab, si Aminadab ka amey ni Nasun, wey si Nasun ka amey ni Salmun. ⁵Ne nakaasawa si Salmun ki Rahab ne iyan dan anak si Buas, ne nakaasawa si Buas ki Rut ne iyan dan anak si Ubid, ne si Ubid ka amey ni Hisi, ⁶ne si Hisi ka amey ni Hari Dabid.

Ne si Hari Dabid ka amey ni Sulumun, wey iyan din iney ka asawa dengan ni Uriyas. ⁷Si Sulumun ka amey ni Rihubuam, si Rihubuam ka amey ni Abyas, si Abyas ka amey ni Asa, ⁸ne si Asa ka amey ni Husapat, si Husapat ka amey ni Huram, si Huram ka amey ni Usiyas. ⁹Si Usiyas ka amey ni Hutam, si Hutam ka amey ni Ahas, si Ahas ka amey ni Isikiyas. ¹⁰Si Isikiyas ka amey ni Manasis, si Manasis ka amey ni Amun, ne si Amun ka amey ni Husiyas. ¹¹^a Ne si Husiyas ka amey ni Hikuniyas wey te me suled din. Te seeye ne timpu, in-uyan ka matig-Israil diye te Babilunya eyew eg-uripenen.

¹²Pegkapenga uyana te matig-Babilunya ka matig-Israil, nakaanak si Hikuniyas ki Salatiil, ne si Salatiil ka amey ni Surubabil, ¹³si Surubabil ka amey ni Abyud, si Abyud ka amey ni Ilyakim, si Ilyakim ka amey ni Asur, ¹⁴si Asur ka amey ni Saduk, ne si Saduk ka amey ni Akim, si Akim ka amey ni Ilyud. ¹⁵Si Ilyud ka amey ni Ilisar, si Ilisar ka amey ni Matan, si Matan ka amey ni Hakub. ¹⁶Si Hakub ka amey ni Husi, ne asawa ni Mariya ne iney ni Hisus ne egngaranan te Kristu.

^a 1:11 2Har 24:14-15; 2Kru 36:10; Hir 27:20.

¹⁷Purisu due sapulu wey hep-at (14) ne kabuhalan puun ki Abraham taman ki Dabid, wey sapulu wey hep-at (14) degma ne kabuhalan puun ki Dabid taman te timpu ne neuyan e ka matig-Israil diye te Babilunya, wey duen pad man-e sapulu wey hep-at (14) ne kabuhalan puun te neuyan ka matig-Israil taman te neetew e ka Kristu.^b

Ka pegkeetew ni Hisu

(Luk 2:1-7)

¹⁸^c Seini ka guhuren meytenged te pegkeetew ni Hisu Kristu. Ka iney rin ne si Mariya, napamalayan e ni Husi, piru te ware pad sikandan migpewulirey, naberes e si Mariya pinaahi te Panisingan te Manama. ¹⁹Na, si Husi se egpangasawa kandin, matareng ne etew wey kene sikandin egkeupian ne egpeyilawan din si Mariya. Ne puun dutu, nakasuman-suman sikandin ne egpasuwayey sikandan te heles de. ²⁰Piru te migsusuman-suman pad sikandin dutu, due panalihan te Magbebaye ne Manama ne migpakita kandin pinaahi te taheinep ne migkahi, “Husi, kabuhalan ni Dabid, kene ka egkaalde ne egpangasawa ki Mariya su naberes sikandin pinaahi te Panisingan te Manama. ²¹^d Eg-anak sikandin te lukes wey ngarani nu ki Hisu tenged su sikandin ka egluwas te keet-etawan din puun te me sale dan.”

²²Neyitabu seini se langun eyew egkatuman ka ingkahi te Magbebaye ne Manama pinaahi te prupita: ²³^e “Egkaberis ka mengebay ne ware pad neyilabeti, wey lukes ka ig-anak din wey egngaranan sikandin te Imanyuwil” (Iyan kaluwasan te Imanyuwil, “Duma ta ka Manama.”)

²⁴Purisu te peggimata ni Husi, intuman din e ka insuhu te panalihan te Magbebaye ne Manama, wey in-asawa rin e si Mariya. ²⁵^f Piru ware din hilabeti si Mariya te ware pad mig-anak. Te inlesutan e si Mariya, lukes iya ka anak din wey ingngaranan e ni Husi ka bate ki Hisu.

Ka me etew ne egkateu ne egpamituen

2 ¹Diye miglesut si Hisu te lungsud te Bitlihim ne sakup te prubinsya te Hudiya, ne si Hirudis pad ka Hari te seeye ne timpu. Ne due me etew ne egkateu ne egpamituen ne diye ne mahinged te dapit te igsile ne nanginguma diye te Hirusalim ne mig-inse, ²“Hendei ka bate ne neetew ne iyan egkeyimu ne Hari te me Hudiyu? Nakita ney ka bituen ne diye dapit te igsile ne iyan palinneu te peglesut din, purisu miggendini key eyew te pegsimba kandin.”

³Te pegkarineg dutu ni Hari Hirudis, nabantalan sikandin duma te langun ne etew te Hirusalim. ⁴Purisu impalibulung din ka langun ne

^b 1:17 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas. ^c 1:18 Luk 1:27. ^d 1:21 Luk 1:31. ^e 1:23 Isa 7:14 (LXX). ^f 1:25 Luk 2:21.

me pangulu te me talagpanubad wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama wey mig-insaan din ke hendei eglesut ka Kristu.

⁵Ne migtabak sikandan, “Diye eglesut sikandin te lungsud te Bitlihim ne sakup te prubinsya te Hudiya, su seini ka nasulat te prupita te Manama:

⁶ ‘Ka Bitlihim ne nasakup te Hudiya,
ka mabantug te langun ne lungsud due te Hudiya,
su diye egpuun ka egpangulu ne egtanggu
te keet-etawan ku ne me kabuhalan ni Israil.’ ”

⁷Te pegkarineg dutu ni Hirudis, impeumew rin e te heles de ka me etew ne egkateu ne egpamituen, wey mignengnengan din ke ken-u miglepew ka bituen ne nakita ran. ⁸Nataman, impeendiye din e sikandan te Bitlihim te migkahi, “Hendiye kew e wey ay-ayari niyu te egpammitew ka bate. Ne emun ke egkakita niyud e sikandin, nangenani e re nikaniyu eyew egpekeendiye a degma ka egsimba kandin.”

⁹Pegkapenga te Hari te miglalag, nangipanew e sikandan. Te sasangan pad sikandan ne eggipanew, duen e man-e ka bituen ne nakita ran diye dapit te igsile. Ne seeye naa ka in-ikul ran taman te migsanggal diye te neugpaan te bate. ¹⁰Amana sikandan nahale-gale te pegkakita ran te bituen! ¹¹Te pegseled dan te baley, nakita ran ka bate duma te iney rin ne si Mariya. Ne migpanimbuel sikandan wey insimba ran ka bate. Nataman, migbukalasan dan e ka me mahal ne inuayan dan wey imbehey ran e diye te bate ka me dasag dan ne bulawan, insinsu wey mira.

¹²Piru te peg-uli dan e, diyad e sikandan migbaya te lein ne dalan tenged su migpanpanayan sikandan te Manama pinaahi te taheinep ne kenad e egpaliberen diye te ki Hirudis.

Ka pegpallahuy diye te Ihiptu

¹³Te nangipanew e ka egkateu ne egmamituen, due panalihan te Magbebaya ne Manama ne migpakita ki Husi pinaahi te taheinep din ne migkahi, “Enew ka. Uyana nu ka manggianak, wey pallahuy kew diye te Ihiptu. Ne diye kew naan pa ugpe taman te egpaaween kud sikaniyu, su egpamitawen ni Hirudis ka bate eyew eggimatayan.”

¹⁴Purisu mig-enew e si Husi wey in-uyan din e ka talaanak, wey te sikan de ne karusileman migpallahuy e sikandan peendiye te Ihiptu. ^{15^h}Ne diye pad mig-ugpe sikandan taman te migpatey e si Hirudis.

Neyitabu ka iling kayi eyew egkatuman ka ingkahi te Magbebaya ne Manama pinaahi te prupita ne miggenendue, “Mig-umew ku ka Anak ku puun te Ihiptu.”

g 2:6 Mik 5:2. h 2:15 Hus 11:1.

Ka peggimatey te me bate

¹⁶Ne migpangebhel-ebhel e ka langet ni Hirudis te pegkanengnengi rin ne in-akalan de sikandin te me etew ne egkateu ne egpamituen. Purisu migsuho sikandin ne egpeymatayan ka langun ne me bate ne lukes diye te Bitlihim wey te marani dutu ne me bariyu puun te iyam pad miglesut peendiye te daruwa ne leg-un ne me bate. Su nakanengneng sikandin ne migdaruwe e ne leg-un ka kariyuan puun te nakita ka bituen te seeye se egkengateu ne egpamituen.

¹⁷Pinaahi te sika ne neyitabu, natuman e ka ingkahi ni prupita Hirimiyas ne miggenendue:

¹⁸ⁱ “Due laheng ne egkarineg diye te Rama,
ne egsinehew wey egpalumbibigtew,
egpandalawit si Rakil tenged te me anak din;
ne kene iya sikandin egkeim-imuan,
uya su nenammatey e ka me anak din.”

Ka peg-uli diye te Nasarit

¹⁹Ne hengkayi te migpatey e si Hirudis, migpakita ka panalihan te Magbebaye ne Manama ki Husi pinaahi te taheinep te diye pad sikandan te Ihiptu. ²⁰Migkahi ka panalihan, “Enew ka. Dumaa nu ka manggianak, wey uli kad e diye te Israil, tenged su migpatey e ka etew ne egkeupian ne eggimatey te bate.” ²¹Ne mig-enew si Husi wey migduma rin e ka manggianak te mig-uli diye te Israil.

²²Piru te pegkarineg din ne si Arkilaw e ka Hari te Hudiya ne inliwan te amey rin, naalde e sikandin ne eggendiye. Nataman, impanpanayan e man-e sikandin te Manama pinaahi te taheinep din ne egpeendiyeen te prubinsya te Galiliya. ²³^j Ne diyad e sikandan mig-ugpe te lungsud te Nasarit. Purisu natuman e ka ingkahi te me prupita meytenged te Kristu ne miggenendue, “Egngaranan sikandin te matig-Nasarit.”

Ka pegwali ni Huwan ne Talagbewutismu

(*Mar 1:1-8; Luk 3:1-18; Huw 1:19-28*)

3 ¹Te seeye ne timpu, due etew ne egngaranan ki Huwan ne Talagbewutismu ne migwali diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan diye te Hudiya. ²^k Migkahi sikandin, “Inniyuhi niyu ka me sale niyu, su mahaan e ka Peghari te Manama!” ³^l Si Huwan ka egkahiyen ni prupita Isayas ne eggenendue,

“Due egpanguleyi diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan ne egkahi:

ⁱ 2:18 Hir 31:15. ^j 2:23 Mar 1:24; Luk 2:39; Huw 1:45. ^k 3:2 Mat 4:17; Mar 1:15.

^l 3:3 Isa 40:3 (LXX).

‘Andama niyu ka dalan te Magbebaye.
Tul-ira niyu ka egbayaan din!’ ”

^{4m} Ka kumbale ni Huwan innimu ligkat te bulbul te kamilyu, ne ka sinturun din innimu ligkat te laplap te ayam. Ne iyan din de egkeenen ka talangas wey ka teneb. ⁵Nangendiye te kandin ka me etew ne diye egpuun te Hirusalim, wey diye te langun ne lungsud te Hudiya, wey te langun ne me inged ne marani te weyig ne Hurdan. ⁶Ne nekegsendit e sikandan wey impangguhud dan e ka me sale dan, wey imbewutismuwan e sikandan ni Huwan diye te weyig ne Hurdan.

⁷ⁿ Te pegkakita ni Huwan ne masulug ka me Parisiyu wey me Sadusiyu ne migparani kandin eyew egpabewutismu, migkahiyen din e sikandan, “Sikaniyu se egpekeiling te me mammiley, hentew-a ka miglalag kaniyu ne egpakaalihu kew te egginguma ne legpad te Manama? ⁸Ipakita niyu pinaahi te himu niyu ne mig-inniyuhan niyud e ka me sale niyu. ^{9o} Ne kene kew kahi, ‘Me kabuhalan key e ni Abraham.’ Su egnangenan ku sikaniyu te egkaayun ne egpabaluyen te Manama ne me etew ka seini se me batu eyew eggimuwen ne kabuhalan ni Abraham. ^{10p} Ne kuntsee, andam e ka perekul ne igpekpek te me kayu; ne egpeleren ka tagse kayu ne kene egbebehas te meupiya, wey igdegpak diye te hapuy. ¹¹Egbewutismu a kaniyu pinaahi te weyig te pegpeila ne mig-inniyuhan niyud e ka me sale niyu. Piru due egpakasinundul keddi ne subla pad ne maresen keddiey, ne kena a ne likes minsan te peg-uyan naan de te sandal din. Sikandin ka egbewutismu kaniyu te Panisingan te Manama wey te hapuy. ¹²Egpekeiling sikandin te etew ne egpalayap te paley, iglein din ka tipasi diye te ukaba. Ne seeye se tipasi diye din igtahu te lelapeng, piru ka ukaba egsilaban din te hapuy ne kene egkeebukan.”

Ka pegbewutismu ki Hisus

(Mar 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³Nataman, miggendiye si Hisus te Hurdan ligkat te Galiliya ka egpabewutismu ki Huwan. ¹⁴Piru kene perem egkeupian si Huwan ne egbewutismu ki Hisus, su migkahi si Huwan, “Sikeddiey ka keilangan ne egbewutismuwan nu, ne mania te miggendini ka keddiey?”

¹⁵Piru migtabak si Hisus, “Keilangan iya ne eggimuwen ta seini eyew te pegtuman te langun ne igkeupii te Manama.” Ne mig-uyun e si Huwan ki Hisus.

¹⁶Te nabewutismuwan e si Hisus wey nakahakap e, sahuhone ne nalukatan ka langit wey nakita rin ka Panisingan te Manama ne miglene ne egpekeiling te seleppati ne miglatun diye te kandin. ^{17q} Ne due laheng

^m 3:4 2Har 1:8. ⁿ 3:7 Mat 12:34; 23:33. ^o 3:9 Huw 8:33. ^p 3:10 Mat 7:19.
^q 3:17 Hin 22:2; Sal 2:7; Isa 42:1; Mat 12:18; 17:5; Mar 1:11; Luk 9:35.

ne egpuun te langit ne migkahi, “Seini ka pinalangge ku ne Anak. Amana a nahale kandin.”

Ka pegtintal ki Hisus
(*Mar 1:12-13; Luk 4:1-13*)

4 ^{1r} Nataman, in-uyan e te Panisingan te Manama si Hisus diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan eyew egtintalen ni Meibulan. ² Ne dutu, migpuasa sikandin seled te hep-at ne pulu (40) ne aldew wey marusilem, ne nataman, miggutasan e sikandin. ³ Ne miggenderiye te kandin si Meibulan ne migkahi, “Ke Anak ke ma te Manama, pabaluya nu ne paan seini se me batu.”

^{4s} Piru migtabak si Hisus, “Nasulat e diye te Kasulatan ne miggenendue, ‘Kene egkeuyag ka etew te keenen de, ke kene, te tagse lalag ne iglalag te Manama.’ ”

⁵ Nataman, in-uyan e te ahalen te me busew si Hisus diye te Hirusalim, ka Matulus ne Siyudad, wey diye itahu sikandin te kinaribabawan te timplu, ^{6t} wey migkahiyen sikandin, “Ke Anak ke ma te Manama, tinugpu ka seeye te diralem. Su nasulat e diye te Kasulatan, ‘Egsuhu ka Manama te me panalihan din te pegbantey keykew, wey egtapayeen ka nikandan, eyew kene egpakabaras te batu ka paa nu.’ ”

^{7u} Piru migkahiyen sikandin ni Hisus, “Nasulat e degma diye te Kasulatan ne miggenendue, ‘Kene nu tintala ka Magbebaye ne Manama nu.’ ”

⁸ Nataman, in-uyan e man-e te ahalen te me busew si Hisus diye te titikangi ne bubungan, wey impapitew kandin ka katelesan te langun ne inged kayi te ampew te tane. ⁹ Ne migkahiyen sikandin ni Meibulan, “Igebehey ku seini se langun diye te keykew ke egpanimbuel ka wey egsimba keddi.”

^{10v} Ne migkahiyen ni Hisus sikandin, “Awe ka Meibulan! Su nasulat e diye te Kasulatan, ‘Simbaa niyu ka Magbebaye ne Manama niyu wey sikandin de pamakaya niyu!’ ”

¹¹ Nataman, mig-engkeran e sikandin te ahalen te me busew, ne dutu, nangingume e ka me panalihan te Manama eyew egtanggu kandin.

Ka pegbunsud ni Hisus te himu rin
(*Mar 1:14-15; Luk 4:14-15*)

^{12w} Ne nakarineg si Hisus te narakep e si Huwan ne Talagbewutismu, sikan naa ka miglibed e sikandin diye te Galiliya. ^{13x} Ne ware sikandin

^r 4:1 Hib 2:18; 4:15. ^s 4:4 Diy 8:3. ^t 4:6 Sal 91:11-12. ^u 4:7 Diy 6:16. ^v 4:10 Diy 6:13.
^w 4:12 Mat 14:3; Mar 6:17; Luk 3:19-20. ^x 4:13 Huw 2:12.

naluhey diye te Nasarit, wey miggalin e mig-ugpe diye te Kapirnaum ne marani te lanew ne sakup te Sabulun wey Naptali. ¹⁴Neyitabu sika eyew egkatuman ka ingkahi ni prupita Isayas:

¹⁵^y “Ka inged te Sabulun wey ka inged te Naptali,
bayaan peendiye te dahat, ne deyipag te weyig ne Hurdan,
ne sakup te Galiliya ne egngaranan te inged te kene ne me
Hudiyu.

¹⁶ Minsan nangugpe due te marusilem ka me etew te sika ne me inged,
piru egpakakita red sikandan te dakel ne kalayag.
Ne ka nangugpe due te marusilem ne egkaalde ne egkengammatey,
egkalayahan ded.”^z

¹⁷^a Puun te seeye ne timpu, migbunsud e migwali si Hisus ne migkahi,
“Inniyuh niyu ka me sale niyu, su mahaan e ka Peghari te Manama.”

Ka peg-umew ni Hisus te an-anayan ne me hibateen din

(Mar 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Taheed te miggiphipanew si Hisus diye te ilis te Lanew te Galiliya,
nakakita sikandin te talaari ne egpamiyale ne si Simun ne eg-immuan ki
Pidru wey ka suled din ne si Andris. Mangngengalap sikandan se daruwa.
¹⁹ Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Ikul kew keddiey wey eggimuwen
ku sikaniyu ne mangngengalap te me etew.” ²⁰ Due-rue ne mig-engkeran
dan ka me biyale dan wey mig-ikul e kandin.

²¹ Te migpabulus e si Hisus ka miggipanew, due nakita rin ne lein
ne talaari ne si Santiyagu wey si Huwan ne me anak ni Sibidiyu. Diye
sikandan te balangey ran дума te amey ran ne egpanupak te me biyale
dan. Ne dutu, in-umew e sikandan ni Hisus, ²² ne due-rue ne in-engkeran
dan e ka balangey ran wey ka amey ran wey mig-ikul e sikandan ki
Hisus.

Migpanulu wey migpamawi si Hisus

(Luk 6:17-19)

²³^b Nataman, in-empet ni Hisus te egleug-leug ka intiru ne prubinsya
te Galiliya, wey migpanulu sikandin diye te me simbaan te me Hudiyu.
Inwaliyan din sikandan te Meupiya ne Panugtulen meytenged te Peghari
te Manama, wey imbawian din ka langun ne eggeramen wey dalu te me
etew. ²⁴ Nekeempet te intiru ne Sirya ka guhuren meytenged kandin,
purisu impanguyan te me etew diye te kandin ka langun ne egmanderalu
te nalein-lein ne me dalu, ka seeye se egkabaybayan te masakit, ka
egpanerepan te busew, ka egbabuyen, wey ka migpatey e se me lawa.
Ne imbawian sikandan ni Hisus. ²⁵ Amana ne susuluhi ka me etew ne

^y 4:15-16 Isa 9:1-2. ^z 4:16 Isa 9:1-2. ^a 4:17 Mat 3:2. ^b 4:23 Mat 9:35; Mar 1:39.

migsinundul ki Hisus ne diye egpuun te Galiliya, Dikapulis, Hirusalim, Hudiya, wey diye te deyipag te Hurdan.

Ka pegwali ni Hisus diye te bubungan

(Luk 6:20-23)

5¹ Te pegkakita ni Hisus te seeye se masulug ne me etew, migtakereg e sikandin diye te bubungan wey diyad e sikandin migpinnuu. Ne migparani e kandin ka me hibateen din ²wey migbunsud e sikandin ka migpanulu kandan ne migkahi:

³“Keupianan te seeye se me etew ne mig-ila ne egkeilangan sikandan te Manama, su egkasakup sikandan te Migharian te Manama.

⁴^c “Keupianan te seeye se me etew ne eglungku, su egbehayan sikandan te Manama te kahale.

⁵^d “Keupianan te seeye se me etew ne mapariralemen, su egkaangken dan ka intiru ne kalibutan.

⁶^e “Keupianan te seeye se me etew ne egpakannekal ne egtuman te igkeupii te Manama, su egbulihan sikandan te Manama te pegtuman due.

⁷“Keupianan te seeye se me etew ne hiid-uwen te duma, su igkeyid-u degma sikandan te Manama.

⁸^f “Keupianan te seeye se me etew ne nasabeka ka suman-suman diye te Manama, su egpakakita sikandan kandin.

⁹“Keupianan te seeye se me etew ne tigpataliware ke due samuk, su eganken sikandan te Manama ne me anak din.

¹⁰^g “Keupianan te seeye se me etew ne egbaybayaran tenged te pegtuman te igkeupii te Manama, su egkasakup sikandan te Migharian te Manama.

¹¹^h “Keupianan niyu ke eglemetan kew, ke egbaybayaran kew, wey ke egpangawangan kew egpandakeseli te langun ne mareet tenged keddiey.

¹²ⁱ Ne iling ded degma kayi ka natamanan te me prupita ne nekewun-a kaniyu. Purisu gale-gale kew su dakel ka dasag ne intahahe kaniyu diye te langit.

Ka asin wey ka kalayag

(Mar 9:50; Luk 14:34-35)

¹³^j “Sikaniyu ka asin kayi te ampew te tane. Piru ke egkaawaan e te nanam ka asin, egmenuwen pad te pegpalibed te nanam din? Warad e karuan due, purisu igdegpak e sika wey egdi-diekan e te me etew.

¹⁴^k “Sikaniyu ka kalayag kayi te ampew te tane. Ka sabeka ne siyudad ne diye te bubungan, kene egkeeles. ¹⁵^l Iling naa degma due, ware

^c 5:4 Isa 61:2. ^d 5:5 Sal 37:11. ^e 5:6 Isa 55:1-2. ^f 5:8 Sal 24:3. ^g 5:10 1Pid 3:14.

^h 5:11 1Pid 4:14. ⁱ 5:12 2Kru 36:16; Himu 7:52. ^j 5:13 Mar 9:50; Luk 14:34-35.

^k 5:14 Huw 8:12; 9:5. ^l 5:15 Mar 4:21; Luk 8:16; 11:33.

egmarekkt te sulu ne egsuban te gantangan, ke kene, igpatawan-tawan iya igtahu eyew egkalayahan ka langun ne diye te seled te baley. ¹⁶^m Purisu ipalayag niyu ka sulu niyu diye te tangkaan te me etew eyew egkakita ran ka meupiya ne me himu niyu wey eyew egkasaye dan ka Amey niyu ne diye te langit.

Ka pegpanulu meyitenged te Balaud

¹⁷“Kene niyu sumsumana ne iyan ku innendini ka pegdereet te Balaud te Manama wey te sinulat te me prupita. Kene ne pegdereet ka innendini ku, ke kene, ka pegtuman kayi. ¹⁸ⁿ Egnangenan ku sikaniyu te malehet: taheed te duen pad ka langit wey ka tane, kene iya egkaawaan ka Balaud te minsan deisek ne baad wey tulduk taman te egkatuman e ka langun. ¹⁹Purisu ka minsan hentew ne kene egtuman te minsan deisek ne baad te Balaud, wey egpanulu te duma te pegsupak kayi, sikandin ka kene ne impurtanti diye te Migharian te Manama. Piru ka minsan hentew ne egtuman wey egpanulu te duma te pegtuman due, sikandin ka labew diye te Migharian te Manama. ²⁰Sikan naa, egnangenan ku sikaniyu te wey kew re egpakaseled te Migharian te Manama ke subla pad ka pegtuman niyu te igkeupii te Manama du te pegtuman te me talagpanulu te Balaud te Manama wey te me Parisiyu.

Ka pegpanulu meyitenged te pegkabelu

²¹^o “Nakarineg kew e te migkahiyen ka me keet-etawan dengan, ‘Kene kew himatey. Ka minsan hentew ne eggimatey, eg-uyanen diye te hukumanan.’ ²²Piru egnangenan ku sikaniyu te minsan hentew ne egkabelu te duma rin, eg-uyanen degma diye te hukumanan. Ne minsan hentew ne egkahi diye te duma rin, ‘Ware utek nu,’ eg-uyanen sikandin diye te me Talaggukum te me Huidiyu. Ne minsan hentew ne egkahi diye te duma rin, ‘Egkeungel ka!’ eglegparan sikandin diye te linew ne hapuy. ²³Purisu minsan ke diye kad e migsasindeg te altar ne mig-uyan te igpanubad nu diye te Manama, ne due-rue ne nakasuman-suman ka te due suled nu ne neenenduenan keykew, ²⁴engkeri nu pa ka igpanubad nu diye te lenged te altar. Ne hendiyei nu pa ka suled nu wey peul-uliey kew pa te meupiya ne geyinawa. Pegkapenga due, henduen pad ne ibehey nu ka igpanubad nu diye te Manama.

²⁵“Ke due egbayung keykew wey igsumbung kad nikandin, dagdahawi nu husaya te sasangan kew e ne egpeendiye te hukumanan, su kema ke igpeendiye kad e nikandin te huwis, ne igpeendiye kad e man-e te pulis, ne egkataman ne igpapurisu kad e. ²⁶Egnangenan ku sikeykew te malehet: kene ka iya egpakalihawang ke kene nu egkaamin te egbayad ka multa nu.

^m 5:16 1Pid 2:12. ⁿ 5:18 Luk 16:17. ^o 5:21 Iks 20:13; Diy 5:17.

Ka pegpanulu meyitenged te pegpanlibug

^{27p} “Nakarineg kew e te ingkahi dengan ne, ‘Kene kew panlibug.’
²⁸ Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu te minsan hentew ne
 egtengteng te malitan wey egkeupian ne eggilabet kandin,
 nakapanlibug e sikandin diye te suman-suman din. ^{29q} Ne emun ke
 iyan egpuunan ka kawanan ne mata nu ne egpakasale ka, lekata nu
 sika wey iregpak nu. Meupiya pad ke egkaawaan ka te sabeka ne baad
 te lawa nu du te igdegpak diye te linew ne hapuy ka intiru ne lawa nu.
^{30r} Ne emun ke iyan egpuunan ka kawanan ne belad nu ne egpakasale
 ka, tempuha nu sika wey iregpak nu. Meupiya pad ke egkaawaan ka te
 sabeka ne baad te lawa nu du te igdegpak diye te linew ne hapuy ka
 intiru ne lawa nu.

Ka pegpanulu meyitenged te egpeengkerey

(*Mat 19:9; Mar 10:11-12; Luk 16:18*)

^{31s} “Nakahi e degma dengan ne, ‘Ka lukes ne eg-engked te asawa rin,
 keilangan ne egbehey te asawa rin te kasulatan te egpakig-engked.’
^{32t} Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu te emun ke eg-engkeran
 te lukes ka asawa rin ne ware nasalei, sikandin e ka egpuunan ne
 egpakapanlibug ka asawa rin ne malitan ke eg-abey sikandin eg-asawa.
 Ne ka egpangasawa kandin, egpakapanlibug e degma.

Ka pegpanulu meyitenged te pegpahunlibet

^{33u} “Nakarineg kew e degma te migkahiyan ka me keet-etawan
 dengan, ‘Kene egkaayun ne kene nu egtumanen ka insaad nu, su
 keilangan ne egtumanen nu ka impahunlibet nu te Magbebaye ne
 Manama.’ ^{34v} Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu te kene kew
 iya pahunlibet. Kene kew kahi, ‘Mengeyibet te langit’ su ka langit
 pinnuuwan te Manama te egmandu. ^{35w} Ne kene kew kahi, ‘Mengeyibet
 te kalibutan’ su ka kalibutan diekanan te Manama. Ne kene kew
 man-e pahunlibet te Hirusalim su sika ka siyudad te mabantug ne
 Hari. ³⁶ Kene kew man-e pahunlibet te me ulu niyu su kene kew
 egpakapamaangkag wey egpakapameitem minsan te sabeka re ne
 timman ne bulbul niyu. ³⁷ Kahi kew re te ‘Uya’ ke eg-uya kew. Ne kahi
 kew re te ‘Kene’ ke kene kew, su emun ke egpahunlibet kew pad, diyad
 egpuun sika ki Meibulan.

^p 5:27 Iks 20:14; Diy 5:18. ^q 5:29 Mat 18:9; Mar 9:47. ^r 5:30 Mat 18:8; Mar 9:43.

^s 5:31 Diy 24:1-4; Mat 19:7; Mar 10:4. ^t 5:32 Mat 19:9; Mar 10:11-12; Luk 16:18; 1Kur 7:10-11.

^u 5:33: a Lib 19:12; b Num 30:2; Diy 23:21. ^v 5:34: a San 5:12; b Isa 66:1; Mat 23:22.

^w 5:35: a Isa 66:1; b Sal 48:2.

Ka pegpanulu meytenged te pegsuli

(Luk 6:29-30)

^{38x} “Nakarineg kew e te ingkahi dengan ne, ‘Ka mata egbayaran ded te mata, ka ngipen egbayaran ded degma te ngipen.’ ³⁹Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu te kene kew suli te miggimu kaniyu te mareet. Ke due egtagpi te beneng nu, ipatagpi nu degma ka limang. ⁴⁰Ke due egsumbung keykew ne egkuen din e ka kumbale nu, ibehey nud e sika wey ilagkes nud e degma ka dyakit nu. ⁴¹Ne emun ke due egpehes keykew ne egpatiang te inuayan din te sabeka ne kilumitru, tianga nu te daruwa ne kilumitru. ⁴²Ke due egbuyu keykew, behayi nu, wey ke due egsembey keykew, pasambaya nu.

Ka peggeyinawa te me kuntere

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³“Nakarineg kew e te ingkahi dengan ne, ‘Geyinawei nu ka alukuy nu, wey dumuti nu ka kuntere nu.’ ⁴⁴Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu te geyinawei niyu ka me kuntere niyu wey ampui niyu ka egbayad-bayad kaniyu. ⁴⁵Emun ke eggimuwen niyu ka iling due, egkeyimu kew ne me anak te Amey niyu ne diye te langit. Su kene de ne ka me meupiya se batasan ka impasilaan din te aldew, ke kene, minsan degma ka me maddeet se batasan. Ne kene de ne ka me matareng ka imbehayan din te uran, ke kene, minsan degma ka me makasesale. ⁴⁶Kene kew pallateng ne due egkarawat niyu ne dasag ne egpuun te Manama ke iyan niyu re eggeyinawaan ka eggeyinawa degma kaniyu. Su minsan ka me talagsukut te buhis, eggeyinawa te seeye se eggeyinawa degma kandan. ⁴⁷Ne emun ke iyan niyu re eg-el-eliten ka me suled niyu, nekey ma ka neyimu niyu ne labew te neyimu te duma? Minsan ka kene egmalintutuu te Manama, eg-elit-elit ma te me suled dan. ^{48y}Purisu, keilangan ne ware igkarew-ey kaniyu, iling te Amey niyu ne diye te langit ne ware iya igkarew-ey.

Ka pegpanulu meytenged te pegbehey te egkaayu-ayu

6 ^{1z} “Bantey kew! Kene kew himu te meupiya diye te tangkaan te me etew eyew egparayan-dayan kandan. Ke iling ma rue, ware egkarawat niyu ne dasag ne egpuun te Amey niyu ne diye te langit.

²“Purisu ke egbehey ka diye te subla ne egkaayu-ayu, kene nu seini iwangal-wangal te langun ne etew iling te eggimuwen te egmapitew-pitew re diye te simbaan te me Hudiyu wey diye te me deralanen su eyew egdayanen sikandan te me etew. Egkahiyan ku sikaniyu te malehet: nakarawat e sikandan te dasag dan. ³Piru ke egbehey ka diye te subla ne

^x 5:38 Iks 21:24; Lib 24:20; Diy 19:21. ^y 5:48 Lib 19:2; Diy 18:13. ^z 6:1 Mat 23:5.

egkaayu-ayu, kene nu iwangal-wangal minsan diye te amana ne alukuy nu^a 4 eyew egkeeles de ka pegbehey nu. Ne ka Amey nu ne iyan nakakita te innimu nu te heles de ka egdasag keykew.

Ka pegpanulu meyitenged te peg-ampu

(Luk 11:2-4)

5^b “Ne emun ke eg-ampu kew, kene kew iling te me etew ne egmapitew-pitew re su egkeupian sikandan ne egsasindeg ne eg-ampu diye te me simbaan te Hudiyu wey diye te me bebalakan eyew egkiteen sikandan te me etew. Egkahiyen ku sikaniyu te malehet: narawat dan e ka dasag dan. 6 Piru ke eg-ampu ka, seled ka diye te sinabeng nu wey lelekeb ka, ne ampu ka diye te Amey nu ne kene egkakita. Ne egdasahan ka te Amey nu ne iyan nakakita te innimu nu te heles de.

7 “Emun ke eg-ampu ka, kene nu pangawangil iling te eggimuwen te me etew ne egsimba te me diyus-diyus, su egkahiyen dan ne egkarineg sikandan ke malayat ka peg-ampu dan. 8 Purisu kene kew iling kandan, su tapey e nakataha ka Amey niyu ke nekey ka keilangan niyu te ware kew pad migbuyu kandin. 9 Sikan naa, henduena niyu kayi te eg-ampu:

‘Amey ney ne diye te langit,
egdayanen ka matulus ne ngaran nu.

10 Eghari ka kayi te kanami,
Egkatuman ka igkeupii nu kayi te ampew te tane iling degma te katumanan diye te langit.

11 Ibehey nu kanami ka egkeilanganen ney kuntee ne egkeenen

12 wey pasayluwa key te me sale ney,
iling degma te pegpasaylu ney te nakasale kanami.

13 Ne kene key ipabaye nikeykew diye te pegtintal,
ke kene, luwasa key nikeykew puun ki Meibulan.’

14^c “Su emun ke egpasayluwen niyu ka me etew ne nakasale kaniyu, egpasayluwen kew degma te Amey niyu ne diye te langit. 15 Piru ke kene niyu egpasayluwen sikandan, kene kew degma egpasayluwen te Amey niyu.

Ka pegpanulu meyitenged te pegpuasa

16 “Ne emun ke egpuasa kew, kene kew palelaggew iling te eggimuwen te me etew ne egmapitew-pitew re. Egguhusen dan ka me ulaula ran eyew egkakita te me etew ne migpuasa sikandan. Egkahiyen ku sikaniyu te malehet: narawat dan e ka dasag dan. 17 Piru ke egpuasa kew, panugkad wey pandep-ug kew, 18 eyew ware egpekeila te migpuasa kew,

^a 6:3 Te Grigu: kene nu patahaa ka gibang ne belad nu te eggimuwen te kawanen ne belad nu. ^b 6:5 Luk 18:10-14. ^c 6:14-15 Mar 11:25-26.

gawas te Amey niyu ne kene egkakita. Ne egdasahan kew te Amey niyu ne nakakita te innimu niyu te heles de.

Ka karatuan diye te langit

(Luk 12:33-34)

^{19d} “Kene kew lilimud te me karatuan kayi te ampew te tane para kaniyu, su egketketen de sika te me uled-uled wey egtaangen de, wey egpanakawen de degma. ²⁰Piru lilimud kew te me karatuan diye te langit, su warad e me uled-uled ne egketket wey warad taang ne egdereet kayi, wey warad e me takawen ne egpanakew. ²¹Su ke hendei ka karatuan niyu, diye degma ka geyinawa niyu.

Ka mata sulu te lawa

(Luk 11:34-36)

²²“Ka mata iyan sulu te lawa. Emun ke mating-ew ka mata nu, egmalayag ka pusung nu. ²³Piru ke kene ne mating-ew ka mata nu,^e marusilem degma ka pusung nu. Purisu ke marusilem ka pusung nu, durusilemi naa iya ka keugpe nu.

Ka Manama wey ka karatuan

(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴“Ware etew ne egkeyimu ne uripen te daruwa ne ahalen, su egdumutan din ka sabeka ne ka dangeb eggeyinawaan din. Egdapihan din ka sabeka wey ka dangeb eglemetan din. Ne iling naan ded due, kene egkaayun ne egpeuripen kew te daruwa, te Manama wey te seleppi.

²⁵“Purisu egnangenan ku sikaniyu te kene kew kalaggew meytenged te umul niyu. Kene kew kalaggew meytenged te lawa niyu ke nekey ka egkakeen wey egkeinum niyu, wey ke nekey ka igsaluub niyu. Su ka umul impurtanti pad du te egkakeen, ne ka lawa impurtanti pad du te igsaluub. ²⁶Tengtengi niyu ma ka me manuk-manuk, ware me pinamula ran wey eggaanien dan wey ware inlimud dan diye te lelapeng, piru impakeen sikandan te Amey niyu ne diye te langit. Ne sikaniyu, labew kew pad iya te me manuk-manuk. ²⁷Na, hentew ma kaniyu ka egpakapamalayat te umul rin pinaahi te pegkalaggew rin? Ware iya!

²⁸“Ne mania te egkalaggew kew meytenged te igsaluub niyu? Sumsamana niyu ka me bulak diye te mabbenes ke immenu ran te egdakel. Ware sikandan miggimu wey migpaneyi te igsaluub dan. ^{29f} Piru egnangenan ku sikaniyu te minsan si Sulumun, ka amane e ne meyaman wey mabantug, ware ma kumbale din ne iling kateles te seeey

^d 6:19 San 5:2-3. ^e 6:23 Diye te me Huidiyu, leheren ka igpasabut te etew ne kene ne mating-ew ka mata. ^f 6:29 1Har 10:4-7; 2Kru 9:3-6.

ne me bulak. ³⁰Ke impamatelesan te Manama ka me bulak ne neuyag pad kuntee, ne egsilaban ded te seup ne aldew, iyan kew naan pa kene pakumbalei nikandin! Amana ne deisek ka pegpalintutuu niyu.

³¹“Purisu kene kew kalaggew ke nekey ka egkakeen niyu wey ke egkeinum niyu wey ke nekey ka igsaluub niyu. ³²Su sika ka igkalaggew te me etew ne ware pegpalintutuu wey pegsalig te Manama. Piru nakanengneng e ka Amey niyu ne diye te langit te egkeilanganen niyu seeye. ³³Sikan naa, hun-a niyu paharia ka Manama diye te geyinawa niyu wey tumana niyu ka igkeupii rin, wey igbehey rin ka langun ne ingkeilangan niyu. ³⁴Purisu kene kew kalaggew meytenged te seup ne aldew, su tage aldew due igkalaggew niyu. Eleg e ka igkalaggew niyu te kuntee ne aldew.

Ka pegpanulu meytenged te peggukum

(Luk 6:37-38, 41-42)

7 ¹“Kene kew hukum te дума, eyew kene kew degma eggukuman te Manama. ²^s Su ke immenu niyu te eggukum ka дума, iling ded degma ka peggukum kaniyu te Manama. Ke nekey ka inggamit niyu ne seked, sikan ded degma ka seked ne eggamiten te Manama diye te kaniyu. ³Mania te egtengteng ka te buleg te suled nu, ne ware nu sahipaa ka buleg nu ne hendue karakel te terusu? ⁴Egmenuwen nu te egkahi diye te suled nu, ‘Eg-aween ku ka buleg nu,’ ke due degma buleg due te mata nu ne hendue karakel te terusu? ⁵Egpapitew-pitew re! Hun-eyi nu pa te eg-awe ka buleg nu ne hendue karakel te terusu, eyew egpakameleg-meleg ka ne eg-awe te buleg te suled nu.

⁶“Kene niyu ibehey ke nekey ka matulus diye te me asu su kema ke egkahaten kew re nikandan, wey kene niyu iregpak ka me mahal ne me balieg diye te me babuy su kema ke egdi-diekan de nikandan.

Ka pegbuyu, pegpammitew wey pegpanektek

(Luk 11:9-13)

⁷“Buyu kew ne egbehayan kew; pammitew kew ne egpakakita kew; panektek kew ne eglukatan kew. ⁸Su seeye se egbuyu, egbehayan; wey seeye se egpammitew, egpakakita; wey seeye se egpanektek, eglukatan. ⁹Sikaniyu se me amey, ke egbuyu ka anak niyu te egkeenen, egbehayan niyu naa sikandin te batu? ¹⁰Ne ke egbuyu sikandin te ngalap, egbehayan niyu naa sikandin te uled? ¹¹Ne sikaniyu, minsan makasesale kew, egkateu kew red ne egbehey te meupiya diye te me anak niyu. Ne ka Amey niyu ne diye te langit, subla pad ne egbehey te meupiya diye te egbuyu kandin!

§ 7:2 Mar 4:24.

^{12h} “Purisu ke nekey ka igkeupii nu ne eggimuwen te me etew diye te keykew, sika degma himuwa nu diye te kandan. Su sika ka kaluwasan te Balaud te Manama wey te sinulat te me prupita.

Ka malig-et ne gumawan

(Luk 13:24)

¹³ “Seled kew diye te malig-et ne gumawan; su maluag ka gumawan te dalan peendiye te kareretan wey malemu re ne egbayaan. Ne masulug ka me etew ne egseled te sika ne gumawan. ¹⁴ Piru malig-et ka gumawan wey malised ne egbayaan ka egpeendiye te umul ne ware egtamanan. Ne deisek de ka nakatulitu te sika ne dalan.

Egkeilaan ka kayu pinaahi te behas din

(Luk 6:43-44)

¹⁵ “Bantey kew te kene ne malehet ne me prupita. Eggendue sikandan te kaniyu ne ubag kun iling te me karniru, kunaleg te egpekeiling bes sikandan te mabbulut ne me singgalung. ¹⁶ Egkeilaan niyu sikandan pinaahi te me himu ran, iling te pegkeila niyu te kayu pinaahi te behas din. Su ka buleynen, kene egbebehas te kapayas, ne ka sapinit, kene egbebehas te beyabas. ¹⁷ Ne iling naan ded due, ka meupiya ne kayu egbebehas te meupiya. Piru ka mareet ne kayu egbebehas te mareet. ¹⁸ Ka meupiya ne kayu kene egbebehas te mareet, ne ka mareet ne kayu kene egbebehas te meupiya. ¹⁹ⁱ Ka minsan nekey ne kayu ne kene egbebehas te meupiya, egtempuhen wey igdegpak diye te hapuy. ^{20j} Purisu egkeilaan niyu ka kene ne malehet ne me prupita pinaahi te me himu ran.

Wara a nekeila kaniyu

(Luk 13:25-27)

²¹ “Kene ne langun ne etew ne eg-umew keddi, ‘Magbebaye, Magbebaye’ ne egpakaseled te Migharian te Manama, ke kene, seeye de se egtuman te igkeupii te Amey ku ne diye te langit. ²² Te aldew te peggukum masulug ka egkahi keddi, ‘Magbebaye, Magbebaye, migpangguhud key te lalag te Manama pinaahi te ngaran nu, wey migpangalew key te me busew pinaahi te ngaran nu, wey masulug ka me kein-inuwan ne neyimu ney pinaahi te ngaran nu!’ ^{23k} Piru egnangenan ku sikandan, ‘Wara a nekeila kaniyu. Pariyu kew keddi, sikaniyu se mareet ne me etew!’

Ka daruwa ne etew ne migbebaley

(Luk 6:47-49)

²⁴ “Purisu ka minsan hentew ne egpakarineg te keddi ne lalag wey egtuman kayi, egpekeiling sikandin te matagseb ne etew ne migbebaley

^h 7:12 Luk 6:31. ⁱ 7:19 Mat 3:10; Luk 3:9. ^j 7:20 Mat 12:33. ^k 7:23 Sal 6:8.

ne batu se pabunsuran. ²⁵Ne miglugsu ka uran, ne migbaggiyu ka weyig, wey migpangalamag. Ne insuru-suru te kalamag ka sika ne baley piru ware seeye napeled tenged su nakapabunsud te batu.

²⁶“Piru ka etew ne egpakarineg te keddi ne lalag wey kene egtuman kayi, egpekeiling sikandin te etew ne egkeungel-ungel ne migbebaley ne diye ipes-ek te pantad. ²⁷Ne miglugsu ka uran, ne migbaggiyu ka weyig, ne migpangalamag. Ne insuru-suru te kalamag ka sika ne baley wey napeled e wey natamtamanan nahuhus.”

Ka katenged ni Hisus

²⁸¹ Te pegkapenga ni Hisus te miglalag, neinu-inu ka masulug ne me etew te kandin ne pegpanulu ²⁹su due geem te pegpanulu din, wey kene ne iling te me talagpanulu te Balaud te Manama.

Ka ibungen ne imbawian ni Hisus

(*Mar 1:40-45; Luk 5:12-16*)

8 ¹Te pegtupang e ni Hisus puun te bubungan, susuluhi ka me etew ne migsinundul kandin. ²Ne due sabeka ne etew ne ibungen ne migparani kandin wey migpanimbuel ne migkahi, “Magbebaye, ke egkeupian ka, egkabawian^m a nikeykew!”

³Ne insamsam sikandin ni Hisus te migkahi, “Uya, igkeupii ku. Egkeulian kad!” Ne sahuhune ne neulian sikandin. ⁴Ne migkahiyang sikandin ni Hisus, “Kene nu ipangguhud seini te minsan hentew. Ke kene, hendiye ka te talagpanubad wey papitew ka kandin, wey panubad ka sumale te insuhu ni Muwisis eyew te pegpamalehet te me etew ne neulian kad e.”

Ka pegbawi ni Hisus te suluhuanen te kepitang

(*Luk 7:1-10*)

⁵Pegginguma ni Hisus diye te Kapirnaum, due migtemu kandin ne kepitang te me sundalu te Ruma ne migpeyid-u-hid-u diye te kandin ne miggenendue, ⁶“Magbebaye, nekeyibat de ka suluhuanen ku diye te baley ku ne kene egkaweil se lawa wey amana sikandin mig-antus.”

⁷Ne migkahiyang ni Hisus sikandin, “Eggeniya a ka egbawi kandin.”

⁸Ne migtabak ka kepitang, “Magbebaye, kena a ne likes ne egpepanumbaley keykew diye te baley ku. Piru ilalag nu re ne egkeulian iya ka suluhuanen ku. ⁹Nakanengneng a kayi, uya su minsan degma sikeddi, due labew keddiey ne me upisyal wey due degma me sakup ku ne me sundalu. Ke egnangenan ku ka sabeka, ‘Hendiye ka,’ eggeniya iya

¹ 7:28-29 Mar 1:22; Luk 4:32. ^m 8:2 Te Grigu: eglinisan. (Diye te tuluwen te me Hudiyu, ka etew ne ibungen in-isip ne malindit.) ⁿ 8:4 Lib 14:1-32.

sikandin. Ne emun ke egnangenan ku ka dangeb, ‘Hendini ka,’ eggendini iya sikandin. Ne emun ke egnangenan ku ka uripen ku, ‘Himuwa nu seini,’ eggimuwen din iya seeye.”

¹⁰Te pegkarineg ni Hisus te ingkahi rin, neinu-inu sikandin wey migkahi diye te me etew ne migsinundul kandin, “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ware e pad nakakita te iling kayi karakel ne pegpalintutuu te etew, minsan te me Hudiyu! ¹¹° Egnangenan ku sikaniyu te due masulug ne etew ne diye egpuun te igsile wey diye te iglineb ne eglagpu egkeen engki Abraham, Isaak, wey ki Hakub diye te Migharian te Manama. ¹²° Piru ka me Hudiyu ne iyan perem egkasakup te Peghari te Manama, iyan nasi igdegpak diye te lihawangan ne amana ne durusilemi. Ne diye, egmandalawit sikandan wey egmakihet te ngipen dan.” ¹³Ne migkahiyen ni Hisus ka kepitan, “Uli kad e, egkatuman ka impalintutuuwan nu.”

Ne neulian e ka suluhuanen te kepitan te seeye de ne uras.

Ka pegpamawi ni Hisus te me etew

(Mar 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴Ne migpanumbaley si Hisus diye ki Pidru. Ne dutu nakita rin ka anuhang ni Pidru ne malitan ne miggibat su miglusungan. ¹⁵Ne miggenengan ni Hisus ka belad te malitan, ne due-rue ne neulian sikandin. Ne mig-enew sikandin wey intanggu rin e ensi Hisus.

¹⁶Ne hengkayi te egkasagkup e, impanguyan te me etew diye ki Hisus ka masulug ne migpanerepan te me busew. Ne impangalew rin ka me busew pinaahi re te lalag din wey impamawian din ka langun ne egmanderalu. ¹⁷° Neyitabu sika eyew egkatuman ka ingkahi ni prupita Isayas, “Sikandin ka egpamawi te egmanggeramen ta wey te me dalu ta.”

Ka me etew ne eg-ikul perem ki Hisus

(Luk 9:57-62)

¹⁸Te pegkakita ni Hisus ne masulug ka me etew ne miglingkus kandin, migkahiyen din e ka me hibateen din, “Eglapas ki diye te deyipag te lanew.” ¹⁹Ne due talagpanulu te Balaud te Manama ne migparani diye te kandin ne migkahi, “Talagpanulu, eg-ikul a keykew minsan hendei ka eggendiye.”

²⁰Ne migtabak si Hisus kandin, “Due eggelesan te me laku wey due salag te me manuk-manuk te aw-awangan, piru ka Anak te Etew ware mule egkeyimmelayan.”

²¹Ne due lein ne hibateen ni Hisus ne migkahi, “Ahalen, eg-uli e pad su eglebeng e pad te amey ku.”

° 8:11 Luk 13:29. ° 8:12 Mat 22:13; 25:30; Luk 13:28. ° 8:17 Isa 53:4.

²²Piru migtabak si Hisus kandin, “Ikul ka keddi! Iyan e balahad ne eglebeng te me minatey seeye se ware umul ne ware egtamanan.”

Insaparan ni Hisus ka kalamag wey bunlud

(Mar 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³Nataman, mig-untud e te balangey si Hisus дума te me hibateen din. ²⁴Te sasangan e sikandan ne eglapas, saहुhune ne migpangalamag te makeseg, ne dutu, natimpaan e ka balangey te me bunlud. Piru newulep mule si Hisus. ²⁵Seeye naa, impupukew e si Hisus te me hibateen din te migkahi, “Magbebaye, luwasa key! Egkalened kid e!”

²⁶Ne migkahiyani ni Hisus sikandan, “Mania te egkaaldeк kew? Deisek ka pegsalig niyu!” Ne mig-enuw sikandin wey insaparan din ka kalamag wey ka me bunlud. Ne due-rue ne migmalinawen e.

²⁷Amana neinu-inu ka me дума rin wey migkahi, “Nekey-a etawa seini se minsan ka kalamag wey me bunlud, egpalintutuu kandin?”

Imbawian ni Hisus ka migserepan te busew

(Mar 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸Te nakatuhun e sikandin diye te deyipag te lanew, diye te inged ne Gadara, due migsinug-ung ki Hisus ne daruwa ne etew ne migserepan te busew. Ka seeye ne me etew, diye migpuun te sulung ne sabalanan wey amana sikandan ne mabbulut, sikan naa, egkaaldeк e ka me etew ne egbaye te seeye ne dalan. ²⁹Te pegkakita ran ki Hisus, migpanguleyi sikandan ne migkahi, “Anak te Manama, kene key nikeykew banggawa”! Iyan nu naa innendini ka eglepad kanami minsan kene pad ne eleg ne timpu?”

³⁰Ne diye te bayew madmariyu, due masulug ne me babuy ne egmanuwal. ³¹Ne migpeyid-u-hid-u ka me busew ki Hisus ne migkahi, “Emun ke eg-alawen key nikeykew, duen key re paserepa te me babuy.”

³²Ne migkahiyani ni Hisus sikandan, “Uya, hendiye kew e!” Purisu nanligwang e sikandan dutu te daruwa ne etew wey nanerep e diye te me babuy. Nataman, namallahuy e patupang ka me babuy diye te dalama peendiye te lanew wey nallened e.

³³Ne namallahuy e diye te siyudad ka me talagtameng te me babuy wey impangguhud dan e ka langun ne neyitabu, wey ka neyitabu te me etew ne migserepan te me busew. ³⁴Seeye naa, nangendiye te ki Hisus ka langun ne etew diye te siyudad wey migpeyid-u-hid-u sikandan ne eg-awe si Hisus te inged dan.

r 8:29 Te Grigu: nekey ka tuyu nu kanami.

Imbawian ni Hisus ka paralitiku

(Mar 2:1-12; Luk 5:17-26)

9¹ Nataman, mig-untud e si Hisus te balangey ne miglapas te lanew wey miggendiyad e te lungsud din.^s ²Ne due nanginguma diye te kandin ne migyayung te etew ne kene egkaweil se lawa. Te pegkakita ni Hisus ne dakel ka pegpalintutuu ran, migkahiyang din e ka kene egkaweil se lawa, “Tatu, pakannekal ka su impasaylu e ka me sale nu.”

³Ne due degma me talagpanulu te Balaud te Manama ne migkahi diye te suman-suman dan, “Egbaley-baley te Manama ka seini ne etew!”

⁴Piru puun su natahaan ni Hisus ka insuman-suman dan, migkahiyang din sikandan, “Mania te egsuman-suman kew te mareet? ⁵Hendei bes ka malemu ne egkahiyang, ka egkahi, ‘Impasaylu e ka me sale nu,’ wey ke egkahi, ‘Enew ka wey hipanew kad?’ ⁶Piru igpapitew ku kaniyu ne due katenged te Anak te Etew kayi te ampew te tane te pegpasaylu te me sale.” Ne migkahiyang din e ka etew ne kene egkaweil se lawa, “Enew ka, wey uyana nu ka miggibatan nu, wey uli kad e diye te kaniyu!”

⁷Ne mig-enuw ka etew wey mig-uli e. ⁸Te pegpakakita dutu te masulug ne me etew, nenaaldek sikandan wey indayan dan ka Manama tenged te pegbehey rin te iling due ne katenged diye te me etew.

Ka peg-umew ki Matiyo

(Mar 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹Nataman, mig-awe e si Hisus dutu, wey te sasangan e sikandin ne eggipanew, due nakita rin ne egngaranan ki Matiyo ne migpinnuu diye te upisina rin ne bayaranan te buhis. Ne migkahiyang din si Matiyo, “Ikul ka keddiey.” Ne migsasindeg si Matiyo wey mig-ikul e ki Hisus.

¹⁰^t Nataman, migkeen si Hisus diye te baley ni Matiyo. Ne due nanginguma ne masulug ne me talagsukut te buhis wey me makasesale ne miglagpu kandin te migkeen duma te me hibateen din. ¹¹Te pegkakita dutu te me Parisiyu, mig-insaan dan e ka me hibateen din ne migkahi, “Mania te miglagpu migkeen ka talagpanulu niyu te me talagsukut te buhis wey te me makasesale?”

¹²Piru te pegkarineg dutu ni Hisus, migkahi e sikandin, “Ka me etew ne ware dalu, kene egkeilangan te talagbawi, ke kene, seeye de se egmanderalu. ¹³^u Na, nengnengi niyu ke nekey ka kaluwasan te nasulat diye te Kasulatan ne miggenendue, ‘Kene ne iyan ku igkeupii ka igpanubad niyu ne me ayam, ke kene, ka hid-u niyu te duma.’ Wara a miggendini eyew te peg-umew te me matareng, ke kene, te me makasesale.”

^s 9:1 Iyan lungsud din ka Kapirnaum. ^t 9:10-11 Luk 15:1-2. ^u 9:13: a Mat 12:7; b Hus 6:6.

Ka inse meytenged te pegpuasa

(Mar 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴Nataman, miggendiye te ki Hisus ka me hibateen ni Huwan ne Talagbewutismu wey mig-inse kandin, “Mania te malasi key egpuasa wey ka Parisiyu, piru ware mule ka me hibateen nu?”

¹⁵Ne migtabak si Hisus, “Egkalanage naa ka me mahaliyug te epgangasawa ke duma ran pad sikandin? Kene iya! Piru egginguma ka timpu ne eg-angayen e diye te kandan ka epgangasawa ne henduen pad sikandan egpuasa.

¹⁶“Ne ware etew ne egtutupak te iyam ne manggad diye te tapey ne kumbale, su egkenseng ka intupak wey egkakatkat e ka inteyian wey nasi e egmaluag ka gisi. ¹⁷Ne ware degma etew ne egtahu te iyam ne binu diye te tapey ne tahuanan ne laplap te mananap, su ke eggimuwen din sika, egbetu ka tahuanan wey egkeitis e ka binu ne egkareetan e degma ka tahuanan. Ka iyam ne binu keilangan ne diye igtahu te iyam ne tahuanan ne laplap eyew kene egkareetan ka binu wey ka tahuanan.”

Ka anak te pangulu wey ka eglangeseen

(Mar 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸Te sasangan pad ne eglalag si Hisus, due miggunguma ne sabeka ne pangulu te me Hudiyu. Migpanimbuel sikandin diye te tangkaan ni Hisus ne migkahi, “Iyam e nabigtawi ka anak ku ne malitan, piru ke eggendiyaan nu sikandin wey egtel-eban nu te belad nu, egkeuyag pad sikandin.”

¹⁹Ne migsasindag si Hisus wey migdume e kandin wey ka me hibateen din degma.

²⁰Ne due malitan ne nabaybayaran ka eglangeseen seled te sapulu wey daruwa (12) ne leg-un. Migpatalisek sikandin te masulug ne me etew ka migparani diye te peka ni Hisus wey insamsam din ka sidsid te kumbale ni Hisus ²¹su migsuman-suman sikandin, “Emun ke egpakasamsam a minsan te kumbale din de, egkeulian a iya.”

²²Ne miglilingey si Hisus wey nakita rin e ka malitan, ne migkahian din e, “Beyi, pakannekal ka, ka pegpalintutuu nu ka nekeuli keykew.” Te sikan de, neulian e ka malitan.

²³Te pegginguma ni Hisus diye te baley te pangulu, nakakita sikandin te egmamulendag wey te maggulub ne me etew. ²⁴Ne migkahian din sikandan, “Awe kew rue! Ware namatey ka beyi-beyi su nakalipereng de sikandin.” Piru migdali-dian de te me etew si Hisus. ²⁵Te impalihawang e ka me etew, migseled e degma si Hisus diye te sinabeng te beyi-beyi wey miggen-genan din ka belad. Ne dutu, mig-enew e ka beyi-beyi. ²⁶Ne nekeempet e te langun ne lungsud te seeye ne inged ka guhuren meytenged kayi.

Ka me butud ne imbawian ni Hisus

²⁷Te peg-awe e ni Hisus dutu, due daruwa ne butud ne migsinundul kandin ne migpanguleyi, “Kabuhalan ni Dabid, ikeyid-u key nikeykew!”

²⁸Nataman, migseled e si Hisus diye te baley ne mig-ugpaan din wey migparani diye te kandin ka daruwa ne butud. Ne mig-insaan din e sikandan te migkahi, “Migpalintutuu kew naa ne egkabawian ku sikaniyu?”

Ne migtabak sikandan, “Uya, ahalen.”

²⁹Ne dutu, insamsam e ni Hisus ka mata ran te migkahi, “Egkeulian kew sumale te pegpalintutuu niyu.” ³⁰Ne due-rue ne nakakita sikandan. Ne migpegpehetan e sikandan panpanayi ni Hisus ne kene egpepanguhuren te minsan hentew.

³¹Piru nangipanew sikandan wey nasi dan mule iwangal-wangal si Hisus diye te langun ne lungsud te seeye ne inged.

Imbawian ni Hisus ka ummew

³²Ne hengkayi te nangipanew e ka daruwa ne etew, due in-uuyan diye te ki Hisus ne migserepan te busew ne neummew e. ³³Te naalew e ni Hisus ka busew, nakalalag e ka ummew. Ne neinu-inu ka masulug ne me etew diye wey nakakahi sikandan, “Ware de due neyitabu kayi te Israil ne iling due!” ³⁴ν Piru migkahi ka me Parisiyu, “Ka pangulu te me busew ka migbehey kandin te geem te pegpangalew te me busew.”

Neyid-u si Hisus te me etew

³⁵ω Ne miggendiyte si Hisus te langun ne me siyudad wey me bariyu wey migpanulu sikandin diye te me simbaan te me Hudiyu. Ne migpangguhud sikandin te Meupiya ne Panugtulen meytenged te Peghari te Manama wey migpamawian din ka langun ne egmanderalu wey ka due egmanggeramen. ³⁶x Te pegkakita ni Hisus te masulug ne me etew, neyid-u sikandin kandan tenged su nalasey e sikandan wey ware egpakabulig kandan. Iyan egkeilingan nikandan ka me karniru ne ware talagtameng. ³⁷y Ne migkahyan din e ka me hibateen din, “Dakel ka eggaanien, piru deisek de ka talaggaani. ³⁸Purisu ampu kew diye te Kamuney te eggaanien ne egpeuyan sikandin te me talaggaani diye te eggaanien.”

Ka pegpeyipaneu ni Hisus te 12 ne hibateen din

(*Mar 3:13-19; Luk 6:12-16*)

10 ¹Ne impeumew ni Hisus ka sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din wey impamehayan din sikandan te katenged te

ν 9:34 Mat 10:25; 12:24; Mar 3:22; Luk 11:15. ω 9:35 Mat 4:23; Mar 1:39; Luk 4:44.

x 9:36 Num 27:17; 1Har 22:17; 2Kru 18:16; Isi 34:5; Mar 6:34. y 9:37-38 Luk 10:2.

pegpangalew te me busew wey te pegpamawi te langun ne me dalu wey egmanggeramen te me etew. ²Seini ka me ngaran te seeye se sapulu wey daruwa (12) ne apustulis:^z ka an-anayan si Simun ne eg-immuan ki Pidru wey si Andris ne suled din, ka daruwa ne anak ni Sibidiyu ne si Santiyagu wey si Huwan, ³si Pilipi wey si Bartulumu, si Tumas wey Matiyo ne talagsukut te buhis, si Santiyagu ne anak ni Alpiyu wey si Tadiyu, ⁴si Simun ne ribildi wey si Hudan Iskaryuti ne mig-eakal ki Hisus.

Ka igpeyimu te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen

(*Mar 6:7-13; Luk 9:1-6*)

⁵Ne impeyipanew e ni Hisus ka sapulu wey daruwa (12) ne hibateen wey impanagtahaan te migkahi, “Kene kew hendiye te kene ne me Hudiyu wey diye te me lungsud te Samarya, ⁶ke kene, hendiyei niyu ka me kabuhalan ni Israil ne nekeiling e te me karniru ne natarin. ⁷Taheed te diye kew, iwali niyu ne mahaan e ka Peghari te Manama. ⁸Ne bawii niyu ka egmanderalu, uyaha niyu ka me minatey, bawii niyu ka egmangibungen, wey pangalawa niyu ka me busew. Nakarawat kew puun te Manama te ware bayad, purisu pamehey kew degma te ware bayad. ⁹Kene kew tetahu te seleppi ne bulawan, pelata, wey minsan keddeku diye te puntul niyu, ¹⁰^a wey kabil, eg-ilisan niyu ne kumbale, sandal, wey tuked. Su seeye se eggimu, eleg ne egbehayan te egkakeen din.

¹¹Emun ke egginguma kew te sabeka ne lungsud wey ke bariyu naa, pammitew kew te etew ne likes ne egtuenan niyu, wey diye kew pa ugpe taman te eg-awe kew e te seeye ne inged. ¹²Ke egseled kew te baley, panalangini niyu ka mahinged. ¹³Ne emun ke egdawaten kew te mahinged, ihaat niyu ka panalangin diye te kandan, piru ke kene, hawia niyu ka panalangin diye te kandan. ¹⁴^b Ke due baley wey ke lungsud ne kene egdawat kaniyu wey kene egpammineg kaniyu, engkeri niyu sika wey pelpela niyu ka alinepung diye te paa niyu. ^c ¹⁵^d ^e Egnangenan ku sikaniyu te malehet: te aldew te peggukum subla pad ne masumpit ka legpad te Manama te sika ne lungsud du te matig-Suduma wey Gumura.

Ka egginguma ne me pegbayad-bayad

(*Mar 13:9-13; Luk 21:12-17*)

¹⁶^f “Pammineg kew! Igpeendiye ku sikaniyu ne egpekeiling te me karniru diye te me etew ne egpekeiling te mabbulut ne me singgalung. Purisu

^z 10:2 Apustulis—Ka etew ne in-alam wey impeuyan te Manama eyew egpamakey kandin, iling te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen ni Hisus wey si Pablu. ^a 10:10 1Kur 9:14; 1Tim 5:18. ^b 10:14 Himu 13:51. ^c 10:14 Te seeye ne timpu, ka pegpelpel te etew te alinepung diye te paa rin te eg-awe e te sabeka ne inged iyan palinneu te ware ikahale te Manama ka nangugpe dutu. ^d 10:15: ^a Mat 11:24; ^b Hin 19:24-28. ^e 10:7-15 Luk 10:4-12. ^f 10:16 Luk 10:3.

keilangan ne iling kew katagseb te uled wey iling kaamuk te seleppati. ^{17g} Ne bantey kew te me etew su eg-uyanen kew nikandan diye te hukumanan wey egpanlampesan kew nikandan diye te me simbaan dan. ¹⁸ Eg-uyanen kew nikandan diye te tangkaan te me gubirnadur wey diye man-e te me Hari tenged keddiey eyew egpakapangguhud kew te Meupiya ne Panugtulen diye te kandan wey diye te kene ne me Hudiyu. ¹⁹ Emun ke egdakepen kew e, kene kew kalaggew ke nekey ka iglalag niyu wey ke egmenuwen niyu te eglalag, su igpanulu e kaniyu te Manama ke nekey ka eglalahen niyu te sika ne timpu. ²⁰ Su kenad e ne sikaniyu pad ka eglalag, ke kene, ka Panisingan e te Amey niyu ne Manama ka eglalag pinaahi kaniyu.

^{21h} “Due me etew ne iyan mismu egpeyimatey te me suled dan. Ne due me amey ne egpeyimatey te me anak dan, ne due degma me anak ne egkuntere te me amey wey iney ran wey egpeyimatey kandan. ²²ⁱ Egdumutan kew te langun ne etew tenged keddiey. Piru seeye se egpabulus eg-ikul keddiey taman te katamanan iyan egkaluwas. ²³ Emun ke egbaybayaran kew diye te sabeka ne lungsud, apud kew diye te lein ne lungsud. Egnangenan ku sikaniyu te malehet: te kene niyu pad egkalingut ka langun ne me lungsud te Israil, eglibed e ka Anak te Etew.

^{24j} “Ware hibateen ne labew te kandin ne talagpanulu, wey ware uripen ne labew te kandin ne ahalen. ^{25k} Eleg de iya ne egpekeiling ka hibateen te talagpanulu din. Ne ka uripen, eleg de iya ne egpekeiling degma sikandin te ahalen din. Ke enggaranan ma ki Meibulan^l ka pangulu te sabeka ne pamilya, iyan naan pa iya ka me sakup din.

Ka eleg ne igkaaldek

(Luk 12:2-7)

^{26m} “Purisu kene kew kaaldek te seeye ne me etew. Su ke nekey ka imbunbunan, egkalekisan, wey ka langun ne inneles, egkanengnengan. ²⁷ Ke nekey ka ingguhud ku kaniyu diye te marusilem, ipangguhud niyu diye te malayag. Ne ke due narineg niyu ne innaas-naas de, iwangal-wangal niyu diye te langun.ⁿ ²⁸ Kene kew kaaldek te me etew ne egpekeyimatey te lawa piru kene egpekeyimatey te gimukud, ke kene, iyan niyu ikaaldek ka Manama ne egpakadereet te lawa wey gimukud diye te linew ne hapuy. ²⁹ Ka daruwa ne maya egkabeli re te baratu, piru ware sabeka kandan ne egkeulug diye te tane gawas ke pegbuut te Amey niyu ne egkeulug sikandan. ³⁰ Ne sikaniyu, naseel rin ma langun minsan ka me bulbul te ulu niyu. ³¹ Purisu kene kew kaaldek, su subla kew pad ne labew du te me maya.

^g 10:17-20 Mar 13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15. ^h 10:21 Mar 13:12; Luk 21:16.

ⁱ 10:22: a Mat 24:9; Mar 13:13; Luk 21:17; b Mat 24:13; Mar 13:13. ^j 10:24: a Luk 6:40;

b Huw 13:16; 15:20. ^k 10:25 Mat 9:34; 12:24; Mar 3:22; Luk 11:15. ^l 10:25 Te Grigu:

Biilsibul. ^m 10:26 Mar 4:22; Luk 8:17. ⁿ 10:27 Te Grigu: iwangal-wangal diye te me atep.

Ka peg-angken ki Kristu

(Luk 12:8-9)

³²“Sikan naa, ka minsan hentew ne eg-angken keddiey diye te tangkaan te me etew, eg-angkenen ku degma sikandin diye te tangkaan te Amey ku ne diye te langit. ³³^o Piru minsan hentew ne egpahunware meytenged keddiey diye te tangkaan te me etew, igpahunware ku degma sikandin diye te tangkaan te Amey ku ne diye te langit.

Kene ne keupianan su samuk

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Kene kew suman-suman ne iyan ku innendini ka eg-uyan te keupianan kayi te ampew te tane. Kene ne iyan ku innendini ka eg-uyan te keupianan, ke kene, te kasamuk.^p ³⁵^q Su iyan ku innendini ka egpegkuntere te me anak ne lukes te amey ran, ka egpegkuntere te me anak ne malitan te iney ran, wey ka egpegkuntere te me ambey te anuhang dan ne malitan. ³⁶Ne iyan ded egkakuntere te etew ka diye mismu te baley rin.

³⁷“Ka minsan hentew ne eggeyinawa te amey wey iney rin labew te peggeyinawa rin keddiey, kene ne likes ne egkeyimu ne hibateen ku. Ne ka eggeyinawa te me anak din labew te peggeyinawa rin keddiey, kene ne likes ne egkeyimu ne hibateen ku. ³⁸^r Ka minsan hentew ne kene egtiang te kandin ne krus wey kene eg-ikul keddiey, kene ne likes ne egkeyimu ne hibateen ku. ³⁹^s Seeye se egkeupian ne egluwas te kandin ne umul, nasi egkawaraan kayi, piru seeye se egkawaraan te kandin ne umul tenged keddiey, egpakarawat te umul ne ware egtamanan.

Ka me dasag

(Mar 9:41)

⁴⁰^t “Ka minsan hentew ne egdawat kaniyu, egdawat degma keddiey. Ne ka minsan hentew ne egdawat keddiey, egdawat degma te migpeuyan keddiey. ⁴¹Ka minsan hentew ne egdawat te prupita tenged su prupita sikandin, egpakarawat te dasag iling te dasag ne egkarawat te prupita. Ne ka minsan hentew ne egdawat te matareng ne etew tenged su matareng sikandin, egpakarawat te dasag iling te dasag ne egkarawat te matareng ne etew. ⁴²Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ka minsan hentew ne egpeinum te minsan senge ubab de ne maagsil ne weyig diye te hibateen ku minsan kene ne impurtanti tenged su hibateen ku sikandin, egpakarawat iya sikandin te dasag.”

^o 10:33 2Tim 2:12. ^p 10:34 Te Grigu: kumpulan ^q 10:35-36 Mik 7:6.

^r 10:38 Mat 16:24; Mar 8:34; Luk 9:23. ^s 10:39 Mat 16:25; Mar 8:35; Luk 9:24; 17:33; Huw 12:25. ^t 10:40: a Luk 10:16; Huw 13:20; b Mar 9:37; Luk 9:48.

Si Hisus wey si Huwan ne Talagbewutismu

(Luk 7:18-35)

11 ¹Hengkayi te nakapenge e si Hisus ka migpanulu te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din, miggendiyad e sikandin te marani ne me lungsud eyew te pegpanulu wey te pegwali.

²Ne si Huwan ne Talagbewutismu diye pad te prisuwan, wey nakarineg sikandin te neneymu te Kristu. Seeye naa ka impeendiye din ki Hisus ka duma ne me hibateen din eyew egpepanginginseen. ³Ne mig-inse sikandan, “Sikeykew iya ka egginguma ne insaad te Manama wey ke egtetahad key pad te duma?”

⁴Ne migtabak si Hisus diye te kandan, “Libed kew diye te ki Huwan wey guhuri niyu sikandin ke nekey ka nakita niyu wey narineg niyu. ⁵“Guhuri niyu sikandin te ka me butud egmakakite e, ka me pungku egmekeyipanew e, ka me ibungen neneulian e, ka me bengel egmakarineg e, wey ka me minatey neneuyag e wey ka egkengaayu-ayu, napangguhuran e te Meupiya ne Panugtulen. ⁶Keupianan te seeye se ware migduwa-ruwa meytenged keddiey.”

⁷Te nekeyipanew e seeye se sinuhu ni Huwan, mig-insaan e ni Hisus ka masulug ne me etew meytenged ki Huwan, “Te peggendiye niyu te ki Huwan diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan, nekey-a ka in-iman-iman niyu ne egtengtengan? Etew naa ne egpekeiling te tibehew ne hendei re iya tapid egbanlaya te kalamag? ⁸Ke kene, nekey naa ka in-iman-iman niyu ne egtengtengan te peggendiye niyu te ki Huwan? Etew naa ne migsaluub te mahal ne kumbale? Kene, su ka me etew ne egkukumbale te mahal, diye nangugpe te me palasyu te me Hari. ⁹Na, nekey naa iya ka in-iman-iman niyu ne egtengtengan te peggendiye niyu? Prupita naa? Uya, piru egnangenan ku sikaniyu te subla pad si Huwan te prupita, ¹⁰ su sikandin ka nasulat te Kasulatan ne miggenendue, ‘Igpewun-a ku keykew ka suluhuanen ku ne iyan eg-andam te dalan ne egbayaan nu.’ ¹¹Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ware de due neetew kayi te ampew te tane ne subla pad ki Huwan ne Talagbewutismu; piru minsan hentew ne kene ne impurtanti diye te Migharian te Manama, subla pad iya ki Huwan. ¹² Puun te pegwali ni Huwan ne Talagbewutismu taman kuntee, due me etew ne migpakannekal migwali te Peghari te Manama, wey due degma me etew ne migpanaman-taman migpehes ne egkasakup sikandan kayi. ¹³Su nahuhud e ka Peghari te Manama te langun ne me prupita wey te Balaud te Manama taman te miggingume e si Huwan. ¹⁴ Ne emun ke egpalintutuu kew te inlalag dan, si Huwan

^u 11:5; a Isa 35:5-6; b Isa 61:1. ^v 11:10 Mal 3:1. ^w 11:12-13 Luk 16:16.

^x 11:14 Mal 4:5; Mat 17:10-13; Mar 9:11-13.

iya si Ilyas, ka egkahiyan ne egginguma. ¹⁵Purisu, ke egkeupian kew ne egpakasabut, sumsumana niyu ay-ayari ke nekey ka narineg niyu!”

¹⁶Migpabulus si Hisus ka migkahi, “Nekey buwa ka egpeilingan ku te me etew te kuntee ne timpu? Egpekeiling sikandan te me bate ne naminnuu diye te palingkiyan ne egpangumew te duma ran ¹⁷ne egkahi, ‘Migpamulendahan ney e sikaniyu piru ware kew migseyawew, mig-ulahingan ney e sikaniyu te peglungku piru ware kew migmaninehew.’ ¹⁸Te peggendini ni Huwan, ware sikandin migkeen wey mig-inum te binu, ne migkahi sikandan te migserepan e sikandin te busew. ¹⁹Ne migginguma degma ka Anak te Etew ne migkeen wey mig-inum te binu, ne migkahi degma sikandan, ‘Pitawa niyu seini ne etew, bel-is wey taleinum, wey alukuy te me talagsukut te buhis wey te me makasesale.’ Piru minsan ke iling due, ka kaalam te Manama egkakita diye te etew ne migpamakey kandin.”^z

Ka me etew ne ware mig-inniyug te sale dan
(Luk 10:13-15)

²⁰Nataman, indew-ey ni Hisus ka me matig-siyudad ne innimuan din te me kein-inuwan tenged su ware dan inniyuhi ka me sale dan. ²¹^a Migkahi sikandin, “Mekeyid-u-hid-u kew ka me matig-Kurasin! Mekeyid-u-hid-u kew ka me matig-Bitsayda, su emun ke diye pa perem te Tiru wey te Sidun himuwa ka me kein-inuwan ne innimu diye te kaniyu, naluhey ran de perem inniyuhi ka me sale dan ne migsaluub te saku wey migbubukbuk te abu diye te ulu ran. ²²Piru egnanganan ku sikaniyu, maagkap pad ka igleypad te Manama te matig-Tiru wey matig-Sidun du te igleypad kaniyu te aldew te peggukum. ²³^b Ne sikaniyu se matig-Kapirnaum, kahiyen niyu buwa ne egpakaparibabew kew taman diye te langit? Kene, nasi kew igdegpak diye te inged te me gimukud ne egnanganan te Hadis! Su emun ke diye pa perem te Suduma himuwa ka me kein-inuwan ne innimu diye te kaniyu, duen pad perem kuntee ka Suduma. ²⁴^c Piru egnanganan ku sikaniyu, maagkap pad ka igleypad te Manama te matig-Suduma du te igleypad kaniyu te aldew te peggukum!”

Si Hisus ka himelayanan te gimukud
(Luk 10:21-22)

²⁵Te seeye ne timpu, mig-ampu si Hisus ne migkahi, “Ame, Manama te langit wey tane. Egpasalamatan ku sikeykew, su inneles nu seini puun

^y 11:15 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu. ^z 11:19 Te Grigu: Piru ka kaalam egkapamalehetan pinaahi te me himu rin. ^a 11:21 Isa 23:1-18; Isi 26:1-28:26; Huwil 3:4-8; Amu 1:9-10; Sak 9:2-4. ^b 11:23: a Isa 14:13-15; b Hin 19:24-28. ^c 11:24 Mat 10:15; Luk 10:12.

te matagseb wey te utekan ne me etew wey impakita nu seini diye te me etew ne ware katuenan.^d ²⁶ Uya Ame, su sika ka egpakapahale keykew.

^{27e} “Imbehey te Amey ku ka langun kayi te keddiey. Ne ware sabeka ne nekeila te Anak gawas te Amey, wey ware degma sabeka ne nekeila te Amey gawas te Anak wey te seeye se igkeupii te Anak ne igpeila diye te Amey rin.

²⁸ “Parani kew keddiey ka langun ne nabeley wey nabehatan su egpeyimelayen ku sikaniyu. ^{29f} Isangen niyu ka yuggu ku wey pepanulu kew keddiey su mapariralemen wey maayad-ayad a, wey egpekeyimeley ka me gimukud niyu. ³⁰ Su malemu re ka yuggu ne igsangen ku kaniyu wey maagkap de ne egtiangen.”

Ka inse meytenged te Aldew te Peggimeley

(*Mar 2:23-28; Luk 6:1-5*)

12 ^{1s} Te sabeka ne Aldew te Peggimeley, nangipanew ensi Hisus ne diye migbaye te impamulaan te trigu. Ne seeye se me hibateen din nanggutasan, purisu nangetu sikandan te me trigu eyew egkeenen dan. ² Piru te pegkakita dutu te me Parisiyu, migkahiyen dan e si Hisus, “Pitawa nu! Miggimu ka me hibateen nu te supak te Balaud te Aldew te Peggimeley.”

^{3h} Piru migtabak si Hisus, “Ware kew bes nakasabut te imbasa niyu meytenged te innimu ni Dabid te miggutasan sikandan te me duma rin? ⁴ⁱ Migseled sikandin diye te baley te Manama wey migkeen te paan ne inhalad e diye te Manama. Ne sumale te kanta ne Balaud, kene egpakakeen dutu si Dabid wey ka me duma rin su ka me talagpanubad de ka intuhutan ne egpakakeen dutu. ^{5j} Ne ware kew bes nakasabut te imbasa niyu diye te Balaud te Manama ne nakasupak te Aldew te Peggimeley ka me talagpanubad diye te timplu? Piru ware sikandan nakasale. ⁶ Piru egnangenan ku sikaniyu te due labew pad te timplu ne kayi kuntee. ^{7k} Emun ke nasabut niyu perem ka kaluwasan te seini se nakahi ne, ‘Kene ne iyan ku igkeupii ka igpanubad niyu ne me ayam, ke kene, ka hid-u niyu te duma.’ Sikan naa, kene niyud e perem senditi ka ware nakasale. ⁸ Su ka Anak te Etew iyan ahalen te Aldew te Peggimeley.”

Ka etew ne nakengkeng se belad

(*Mar 3:1-6; Luk 6:6-11*)

⁹ Nataman, mig-awe e si Hisus wey miggendiyad e te simbaan te me Hudiyu. ¹⁰ Ne diye, due etew ne nakengkeng se belad wey

^d 11:25 Te Grigu: diye te me bate. ^e 11:27: a Huw 3:35; b Huw 1:18; 10:15.

^f 11:29 Hir 6:16. ^g 12:1 Diy 23:25. ^h 12:3, 4 1Sam 21:1-6. ⁱ 12:4 Lib 24:9.

^j 12:5 Num 28:9-10. ^k 12:7: a Mat 9:13; b Hus 6:6.

due degma me Parisiyu ne egpammitew te eleg ne katarengan ne igkasumbung dan si Hisus. Ne mig-insaan dan si Hisus ne migkahi, “Intuhut naan ded te Balaud ka pegpamawi te Aldew te Peggimeley?”

¹¹ Ne migtabak si Hisus, “Ke due karniru niyu ne neulug diye te lungag te Aldew te Peggimeley, kene niyu naa seeye egkuen? Egkuen iya! ¹² Piru subla pad ne labew ka etew du te karniru. Purisu kene ne supak te Balaud ka eggimu te meupiya te Aldew te Peggimeley.” ¹³ Nataman, migkahian e ni Hisus ka etew ne nakengkeng se belad, “Ketenga nu ka belad nu.”

Ne ingketeng te etew ka belad din wey neulian e, iling te limang ne belad din. ¹⁴ Ne nanlihawang ka me Parisiyu wey migplanu ke egmenuwen dan te eggimatey si Hisus.

Si Hisus ka in-alam te Manama

¹⁵ Pegkanengnengi ni Hisus te planu ran, mig-awe e sikandin dutu. Ne masulug ne etew ka migsinundul kandin wey impamawian din ka langun ne egmanderalu, ¹⁶ wey inteesan din sikandan te kene egpepangguhuren meytenged kandin ¹⁷ ewew egkatuman ka ingkahi ni prupita Isayas ne miggendue:

¹⁸ ^m “Seini ka in-alam ku ne suluhuanen ku.

Inggeyinawaan ku sikandin wey ingkahale ku.

Igpeuyan ku diye te kandin ka Panisingan ku,

wey igpangguhud din diye te langun ne nasud ka matareng ne peggukum ku.

¹⁹ Kene sikandin egpakig-apul wey ke egbalbalukan wey kene eggulub-gulub diye te me kelesadda.

²⁰ Kene din eggepuen ka nabegkul ne luwey,

wey kene din eg-ebukan ka sulu ne egpangalap-halap naan de se legleg.

Egpabulus sikandin te eggimuwen din taman te egkatuman e ka matareng ne igkeupii te Manama.

²¹ Ne iyan egpallatengen te langun ne etew ka ngaran din.”

Imbayungan si Hisus ne migserepan te busew

(*Mar 3:20-30; Luk 11:14-23*)

²² Nataman, due in-uuyan diye te ki Hisus ne etew ne nabatud wey neummew puun su migserepan te busew. Ne imbawian ni Hisus ka etew, ne dutu nakakite e wey nakalalag e sikandin. ²³ Nawangalan ka langun ne etew, wey migkahi sikandin, “Seini buwa iya ka kabuhalan ni Dabid?”

¹ 12:11 Luk 14:5. ^m 12:18-21 Isa 42:1-4 (LXX).

²⁴n Piru te pegkarineg dutu te me Parisiyu, migkahi sikandan, “Si Meibulan^o ne pangulu te me busew ka migbehey kandin te geem te pegpangalew te me busew.”

²⁵Piru natahaan ni Hisus ka me suman-suman dan, purisu migkahiyang din sikandan, “Ka sabeka ne inged ne egmeun-unayey egmeeg-ehetey ka me etew, egkahuhus iya ka sika ne inged. Ne ka lungsud wey taltalaanak ne egmeun-unayey egmeeg-ehetey, kene iya sika egpakasasindeg. ²⁶Ne emun ke eg-unayen ni Meibulan te eppangalew ka me duma rin, egmekeg-une-une red sikandan egmekeg-ehet. Na, egmenuwen dan naan e te eppasasindeg ka inged dan? ²⁷Ne emun ke iyan ku pa inggamit ka geem ni Meibulan te pegpangalew te me busew, hentew naa ka migbehey te geem te me hibateen niyu ne eppangalew degma te me busew? Purisu ka me hibateen niyu ka mismu ne migpamalehet ne seyyup kew iya. ²⁸Piru migpangalew a te me busew pinaahi te Panisingan te Manama, sikan naa migpeila seini ne miggingume e diye te kaniyu ka Peghari te Manama.

²⁹“Ware eppakaseled diye te baley te manekal ne etew wey eppakaahew te me kasangkapan din te kene din pad eppang-aan te egbaku ka kamuney. Ke egkabaku din e ka kamuney henduen din pad eppakaahew ka me kasangkapan.

³⁰p “Ka kene eppalapig keddiey, egkuntere keddiey; ka kene eppalig keddiey te eppalibulung, eppesuwey naa. ³¹Purisu eppanganan ku sikaniyu te eppapasaylu pad ka me sale te me etew wey ka eppabaley-baley ran te Manama, piru ka eppabaley-baley te Panisingan te Manama kene iya eppapasaylu. ³²q Minsan hentew ne eppemet te Anak te Etew, eppapasaylu red, piru ka minsan hentew ne eppemet te Panisingan te Manama, kene iya eppapasaylu te ware eppatamanan.

Egkeila ka kayu pinaahi te behas

(Luk 6:43-45)

³³r “Egbebehas te meupiya ka kayu ne meupiya, ne egbebehas degma te mareet ka kayu ne mareet, su egkeila ka kayu pinaahi te behas din. ³⁴s Sikaniyu se me uled! Egmenuwen niyu te eppalag te meupiya, te maddeet kew ma? Su ke nekey ka diye te pusung te etew, sika ka eppalag din. ³⁵Ka meupiya ne etew, eppalag te meupiya ligkat te meupiya ne pusung din. Piru ka mareet ne etew, eppalag te mareet ligkat te mareet ne pusung din.

³⁶“Eppanganan ku sikaniyu te ka tagse lalag ne ware karuan ne eppalag te me etew, eppanabaken dan sika te Aldew te Peggukum. ³⁷Su eppagkuman kew sumale te eppanlalag niyu, ke eppew kew naa ne eppagparan wey se kene.”

ⁿ 12:24 Mat 9:34; 10:25. ^o 12:24 Te Grigu: Biilsibul. (Egkakita degma diye te birsikulu 27). ^p 12:30 Mar 9:40. ^q 12:32 Luk 12:10. ^r 12:33 Mat 7:20; Luk 6:44. ^s 12:34: a Mat 3:7; 23:33; Luk 3:7; b Mat 15:18; Luk 6:45.

Ka me etew ne egbuyu ki Hisus te kein-inuwan
(*Mar 8:11-12; Luk 11:29-32*)

³⁸ Nataman, due me talagpanulu te Balaud te Manama wey me Parisiyu ne migkahi diye te kandin, “Talagpanulu, keupian key ne egkita keykew ne eggimu te kein-inuwan puun te Manama.”

³⁹ Ne migtabak si Hisus, “Ka me etew te kuntee ne timpu, amana ne mareet wey kenad ne maparuma-ruma te Manama.”[†] Migbuyu sikandan te kein-inuwan piru ware igpakita kandan gawas te kein-inuwan ne neyitabu ki Hunas ne sabeka ne prupita. ⁴⁰ Iling ki Hunas te miggingumaan te tatelu ne aldew wey karusileman diye te getek te dakel ne ngalap te dahat, ne iling ded degma ka egkeyitabu te Anak te Etew. Su eggingumaan sikandin te tatelu ne aldew wey tatelu ne karusileman diye te diralem te tane. ⁴¹ Te Aldew te Peggukum, egsasindeg ka matig-Ninibi duma kaniyu wey egsenditan kew nikandan su mig-inniyuhan dan ka me sale dan te pegkarineg dan te wali ni Hunas. Ne kuntee, kayid e ka labew pad ki Hunas. ⁴² Te Aldew te Peggukum, egsasindeg duma kaniyu ka Rayna puun te Iggakawanan ne Balabahan dapit te Igsile wey egsenditan kew nikandin, su amana ne mariyu ka impuunan din te miggiapanew eyew te pegpamineg te maralem ne kaalam ni Hari Sulumun. Ne kuntee, kayid e ka labew pad ki Sulumun.

Ka peglibed te busew
(*Luk 11:24-26*)

⁴³ “Ne emun ke eg-awe e ka busew diye te etew, egleug-leug sikandin diye te mammara ne me inged eyew egpammitew te egkeyimelayan din. Ke ware egkakita rin, ⁴⁴ egkahi e sikandin, ‘Eglibed e red diye te tapey ne migserepan ku.’ Ne emun ke egkakita rin te peglibed din ne ware mig-ugpe dutu ne migmalinis e wey naay-ayaran e nateil, ⁴⁵ eglihawang e man-e sikandin wey egpanguyan e te lein ne pitu ne busew ne subla pad ne mareet kandin. Ne egseled sikandan diye wey diyad e eg-ugpe; ne ka peg-ugpe te sika ne etew subla pad ne mareet du te an-anayan. Purisu iling ded due ka egkeyitabu kaniyu te mareet ne me etew.”

Ka iney wey me suled ni Hisus
(*Mar 3:31-35; Luk 8:19-21*)

⁴⁶ Te sasangan pad ne eglalag si Hisus te me etew, migtetahad e diye te lihawangan ka iney rin wey me suled din su egkeupian ne egpakiglalag

[†] 12:38 Mat 16:1; Mar 8:11; Luk 11:16. [‡] 12:39 Mat 16:4; Mar 8:12. [§] 12:39 Te Grigu: Ka me etew te kuntee ne timpu, amana ne mareet wey talaglibug. [¶] 12:40 Hun 1:17. [×] 12:41 Hun 3:5. [∇] 12:42 1Har 10:1-10; 2Kru 9:1-12.

kandin. ⁴⁷Ne due etew ne mignangen ki Hisus ne migkahi, “Due te lihawangan ka iney wey me suled nu su egkeupian ne egpakiglalag keykew.”

⁴⁸Piru migkahi si Hisus, “Nakataha ke naa ke hentew ka iney wey me suled ku?” ⁴⁹Ne dutu, impaninuru din e ka me hibateen din te migkahi, “Seini ka iney ku wey me suled ku! ⁵⁰Su ka minsan hentew ne eggimu te igkeupii te Amey ku ne diye te langit, iyan sika ka iney ku, ka suled ku, wey ka atebey ku.”

Ka panunggilingan meytenged te pegpamula

(Mar 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 ¹Te seeye ded ne aldew, miglihawang si Hisus diye te baley wey migpinpinuu diye te ilis te lanew. ^{2z}Ne due susuluhi ne etew ne miglibulung diye te kandin, ne seeye naa, mig-untud e sikandin te balangey wey diyad e migpinuu. Ne diye nanasindeg ka me etew te ilis te lanew. ³Masulug ka impanulu ni Hisus diye te me etew ne impabaye din te me panunggilingan.

Migkahi sikandin, “Due sabeka ne etew ne miggendiye te kamet eyew egpamula. ⁴Te pegpanawed din e te beni, due nakasawed diye te dalan, ne miggunguma ka me manuk-manuk wey impanuktuk e seeye. ⁵Ne ka duma ne beni, diye nakasawed te batuwen ne ware amana tane. Ne mahaan de seeye migtubu su manipis ka tane. ⁶Piru te naaldawan e, nahangu e seeye su ware nakareralid. ⁷Due degma beni ne diye nakasawed te duhiyen. Ne nanubu ka me duhi wey naselung e ka me pinamula. ⁸Ka duma ne beni, diye nakasawed te meupiya ne tane. Intubu seeye wey migbebehas, ne due duma ne beni ne migbebehas te sabeka ne gatus (100), due duma ne me keen-eman ne pulu (60), wey due degma migbebehas te me tatelu ne pulu (30). ⁹Purisu, ke egkeupian ka ne egpakasabut, sumsumana nu ay-ayari ke nekey ka narineg nu!^a”

Ka peggamit ni Hisus te me panunggilingan

(Mar 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰Ne migparani diye te ki Hisus ka me hibateen din wey mig-inse kandin, “Mania te eggamit ka te me panunggilingan ke egpanulu ka te me etew?”

¹¹Ne migtabak si Hisus, “Impatahe e diye te kaniyu ka inggeles meytenged te Peghari te Manama, piru ware sika ipataha diye te duma. ^{12b}Su seeye se due katuenan, egtimulan pad eyew egdakel ka katuenan; piru seeye se deisek de se katuenan, eg-angayen pad iya minsan ka deisek ne kandin. ¹³Sikan naa ka miggamit a te panunggilingan te pegpanulu ku kandan, su eyew ke egtengteng sikandan, kene egpakakita, wey ke egpammineg sikandan, kene egpakarineg wey egpakasabut. ^{14c}Ne

^z 13:2 Luk 5:1-3. ^a 13:9 Te Grigu: Sikan naa, pammineg kew ke due talinga niyu!

^b 13:12 Mat 25:29; Mar 4:25; Luk 8:18; 19:26. ^c 13:14-15 Isa 6:9-10 (LXX).

natuman e diye te kandan ka ingkahi te Manama pinaahi ki prupita
Isayas ne eggenendue,

‘Minsan egmenuwen niyu te egpammineg,
kene kew iya egpakasabut.

Minsan egmenuwen niyu te egtengteng,
kene kew iya egpakakita.

15 Su memakehal ka ulu te seini ne me etew,
insagpengan dan ka talinga ran,
wey impileng dan ka mata ran.
Su kema ke egpakakita sikandan,
wey egpakarineg,
wey egpakasabut,
wey eglibed kayi te keddi,
ne egbawian ku sikandan.’

16^d Piru keupianan niyu su egpakakita ka mata niyu wey egpakarineg
ka talinga niyu. 17Egnangenan ku sikaniyu te malehet: masulug ka me
prupita wey matareng ne me etew ne egkeupian perem ne egkita te
nakita niyu, piru ware sikandan nakakita. Egkeupian degma sikandan ne
egdinge te narineg niyu, piru ware sikandan nakarineg.

Ka kaluwasan te panunggilingan meyitenged te pegpamula
(*Mar 4:13-20; Luk 8:11-15*)

18 “Sikan naa, pamineha niyu ke nekey ka kaluwasan te panunggilingan
meyitenged te pegpamula. 19Ka beni ne nakasawed diye te dalan, iyan
seeeye se etew ne nakarineg te lalag meyitenged te Peghari te Manama
piru ware sikandin nakasabut. Te pegginguma ni Meibulan in-ahew e ka
lalag te Manama ne nakapamula diye te pusung din. 20Ne ka beni ne diye
nakasawed te batuwen, egpekeiling te seeeye se etew ne nakarineg te lalag
te Manama ne due-rue ne migdawat kayi ne nahale. 21Piru ware seini
nakareralid diye te pusung din, purisu ware de naluhey ka pegpalintutuu
rin. Pegginguma te keyirapan wey pegbayad-bayad tenged te pegdawat
din te lalag te Manama, due-rue ne mig-engked sikandin te pegpalintutuu
rin. 22Ne ka beni ne nakasawed diye te duhiyen, iyan seeeye se etew ne
nakarineg te lalag te Manama, piru ka pegkalaggew rin meyitenged te
peg-ugpe din, wey ka peggeyinawa te me karatuan din iyan nekeumes
te lalag te Manama, wey ware sikandin nakabebahas. 23Piru ka beni ne
nakasawed diye te meupiya ne tane, iyan seeeye se etew ne nakarineg
te lalag te Manama wey nakasabut kayi. Ne migbepahas sikandin: due
bepahas din ne sabeka ne gatus (100), ka duma hen-em ne pulu (60), wey
ka duma tatelu ne pulu (30).”

^d 13:16-17 Luk 10:23-24.

Ka panunggilingan meyitenged te hilamunen

²⁴Mig-abey e man-e migpanulu si Hisus te me etew pinaahi te panunggilingan ne migkahi, “Ka Peghari te Manama egpekeiling te pangguhuren meyitenged te etew ne migsawed te meupiya ne beni diye te kamet din. ²⁵Piru te nenewulep e ka me etew, miggingume e ka kuntere din wey insewuhan e saweri te behas te hilamunen ka beni ne insawed diye te kamet wey pegkapenga, mig-awe e sikandin. ²⁶Hengkayi te migtubu e ka me pinamula wey te migbebehas e, human pad neileyi ka me hilamunen. ²⁷Ne nangendiye te kamuney te kamet ka me uripen din wey migkahi, ‘Ahalen, hendei egpuun ka me hilamunen ne nanubu diye te kamet te meupiya ma ka me beni ne insawed nu?’ ²⁸Migtabak ka ahalen diye te kandan, ‘Hinimuwan sika te kuntere ku.’ Ne mig-inse ka me uripen din, ‘Na, egkeupian ke naa ne eggendiye key eyew egpamarut te me hilamunen?’ ²⁹Ne migtabak sikandin, ‘Kene kew, su kema ke igpakalagkes niyu te egbarut ka me pinamula. ³⁰Balahara niyu re due taman te tinggaani e su igpewun-a ku re igpabarut te me talaggaani ka me hilamunen, wey igpabagkes kandan eyew egsilaban. Pegkapenga, igpalimud ku diye te lalapeng ku ka egkahaani ran.’ ”

Ka panunggilingan meyitenged te behas ne mallilintek

(Mar 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹Nataman, migpanulu e man-e si Hisus te me etew te lein te panunggilingan ne miggenendue, “Ka Peghari te Manama egpekeiling te pangguhuren meyitenged te beni te mustasa ne impamula te etew diye te kamet din. ³²Ka beni te mustasa ka mallilintek te langun ne me beni, piru egkeyimu ne pinakarakel te me pinamula diye te kamet ke egdakel e seini. Ne egkataman, egpekeiling e te kayu wey egsesalahan e te me manuk-manuk ka me sugpang din.”

Ka panunggilingan meyitenged te igpatulin te paan

(Luk 13:20-21)

³³Ne mig-abey e man-e si Hisus migpanulu kandan te panunggilingan ne miggenendue, “Ka Peghari te Manama egpekeiling te igpatulin te paan ne in-angey te sabeka ne malitan wey insewug din te harina ne eglware te saku, taman te migtulin ka langun ne innimu rin.”

Ka egpuunan te miggamit si Hisus te me panunggilingan

(Mar 4:33-34)

³⁴Impabaye ni Hisus te me panunggilingan seeye se langun ne impanulu din te masulug ne me etew. Ne ware inlalag din diye te

kandan ne ware din ipabaye te panunggilingan. ^{35e} Neyitabu seini eyew egkatuman ka ingkahi te Manama pinaahi te prupita ne miggenendue, “Eggamit a te me panunggilingan ke eglalag a, igguhud ku ka ware pad nanengnengi puun te peggimu te kalibutan.”

Inluwas ni Hisus ka panunggilingan meytenged te hila munen

³⁶Nataman, mig-engkeran e ni Hisus ka masulug ne me etew wey migseled sikandin diye te baley. Ne migparani diye te kandin ka me hibateen din wey migkahi, “Ne la, ipasabut nu kanami ke nekey ka kaluwasan te panunggilingan meytenged te hila munen diye te kamet.”

³⁷Ne migtabak si Hisus, “Ka etew ne migsawed te meupiya ne beni, iyan sika ka Anak te Etew. ³⁸Ne ka kamet, iyan sika ka kalibutan, ne ka meupiya ne beni iyan ka me etew ne sakup te Peghari te Manama. Piru ka me hila munen, iyan ka me sakup te ahalen te me busew, ³⁹ka kuntere ne iyan migsawed te me hila munen. Ka tinggaani, iyan sika ka katammanan te timpu, ne ka talaggaani, iyan ka me panalihan te Manama. ⁴⁰Ne egbaruten wey egsilaban ka hila munen, iling naan ded due ka egkeyitabu te katammanan te timpu. ⁴¹Egpeuyan ka Anak te Etew te me panalihan din eyew igmaawe diye te Migharian din ka langun ne iyan egpuunan ne egpakasale ka duma wey ka langun ne eggimu te mareet. ⁴²Ne igdepak dan sikandan diye te hapuy ne egkanlabkanlab. Ne diye, egmandalawit sikandan wey egmegkiheth te ngipen dan. ⁴³Ne seeye se me matareng, eglayag iling te aldew diye te Migharian te Amey ran. Purisu, ke egkeupian ka ne egpakasabut, sumsumana nu ay-ayari ka egkarineg nu!^f

Ka panunggilingan meytenged te inneles ne karatuan

⁴⁴“Ka Peghari te Manama egpekeiling degma te pangguhuren meytenged te karatuan ne inggeles diye te kamet ne nakita te sabeka ne etew. Migweil-weil ka etew, imbunbunan din ded man-e seeye. Ne puun te kahale din, mig-ayun e sikandin ka migbelegye te langun ne diye te kandin wey imbeli rin e seeye se kamet.

Ka panunggilingan meytenged te mahal ne balieg

⁴⁵“Ka Peghari te Manama egpekeiling man-e te pangguhuren meytenged te sabeka ne nigusyanti ne egpammitew te mateles wey mahal ne balieg ne enggaran te pirlas. ⁴⁶Te nakakite e sikandin te amana ne mahal ne pirlas, imbelegye din e ka langun ne diye te kandin wey imbeli rin e seeye se pirlas.

^e 13:35 Sal 78:2. ^f 13:43 Te Grigu: Sikan naa, pammineg kew ke due talinga niyu!

Ka panunggilingan meyitenged te biyale

⁴⁷“Ka Peghari te Manama egpekeiling degma te pangguhuren meyitenged te pukut ne in-antug diye te lanew ne migsaharan te nalein-lein ne me ngalap. ⁴⁸Ne emun ke egkapenu e te ngalap ka biyale, egganuyen e sika te mangngengalap diye te ilis. Egkataman, egpaminnuu e sikandan eyew te pegpangalam te me ngalap. Ne igtahu dan diye te selaan ka meupiya ne me ngalap, piru igpandegpak dan mule ka maddeet. ⁴⁹Iling naan ded degma kayi ka egkeyitabu te katammanan te timpu. Eggendini ka me panalihan te Manama wey igpasuwey ran ka me maddeet ne me etew puun te me matareng. ⁵⁰Ne seeye se me etew ne maddeet, igdegpak diye te hapuy ne egkanlabkanlab. Ne diye, egmandalawit sikandan wey egmegkihet te ngipen dan.”

⁵¹Ne mig-insaan ni Hisus sikandan, “Nasabut niyu red ka langun ne impangguhud ku?”

Migtabak sikandan, “Uya.”

⁵²Migkahiyen ni Hisus sikandan, “Purisu ka langun ne me talagpanulu te Balaud te Manama ne due katuenan meyitenged te Peghari te Manama, egpekeiling te kamuney te baley ne mig-angey te iyam wey tapey ne me kasangkapan din ne mahal.”

Ka peggubabe ki Hisus te matig-Nasarit

(Mar 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³Te pegkapenga ni Hisus te pegpangguhud te sika ne me panunggilingan, mig-awe e sikandin te seeye ne inged, ⁵⁴wey mig-uli e diye te lungsud ne intulinan din. Ne migpanulu sikandin diye te simbaan te me Hudiyu, wey neinu-inu ka nakarineg kandin wey migkahi, “Hendei buwa nakakuwa sikandin te katuenan wey geem te peggimu te kein-inuwan? ⁵⁵Kene naa ne anak te talagbebaley sika? Kene naa ne si Mariya ka iney rin, wey kene naa ne ensi Santiyagu, si Husi, si Simun wey si Hudas ka me suled din? ⁵⁶Kayi ma mule nangugpe ka me atebey rin? Purisu hendei rin naa nakuwa ka langun?” ⁵⁷⁸ Sikan naa natameneng e sikandan kandin.

Piru migkahiyen sikandan ni Hisus, “Egtahuren ka sabeka ne prupita te minsan hendei gawas te inged ne intulinan din wey te pamilya rin.” ⁵⁸Purisu kene ne masulug ka me kein-inuwan ne innimu ni Hisus te seeye ne inged tenged su ware sikandan migpalintutuu kandin.

Ka kamatayen ni Huwan ne Talagbewutismu

(Mar 6:14-29; Luk 9:7-9)

14 ¹Te seeye ne timpu, si Hirudis ka migmandu te Galiliya. Te pegkarineg din te guhuren meyitenged ki Hisus, ²migkahiyen

din e ka me suluhuanen din, “Sikandin iya si Huwan ne Talagbewutismu, neuyag ded sikandin! Sika ka egpuunan ne due geem din te peggimu te me kein-inuwan.”

³⁻⁴ ^h Su si Hirudis ka migparakep wey migpapisu ki Huwan. Innimu ni Hirudis seeye su insaparan sikandin ni Huwan te peg-ahew ki Hirudiyas ne asawa te suled din ne si Pilipi. Miggenendue si Huwan, “Supak te Balaud ni Muwisis ne eg-ahawen nu ka ipag nu.” ⁵ Egkeupian perem si Hirudis ne eggimatayan si Huwan, piru naaldekan sikandin te me Hudiyu su in-ila ran ne sabeka ne purita si Huwan.

⁶ Piru te aldew te neetawan ni Hirudis, migsayew ka beyi ne anak ni Hirudiyas diye te tangkaan te me mahaliyug, wey nahale si Hirudis kandin. ⁷ Seeye naa, migpahunlibet sikandin ne migsaad diye te beyi ne igbehey rin ka minsan nekey ne egbuyuen din.

⁸ Ne dutu, impanulu e ni Hirudiyas ka anak din te egkahi diye te ki Hirudis, “Ibehey nu keddi kuntee ka ulu ni Huwan ne Talagbewutismu ne diye igtahu te maluag ne pinggan.”

⁹ Amana ne nalaggew si Hirudis dutu. Piru tenged su nakapahunlibet e sikandin wey narineg seeye te me mahaliyug din, migsuhu e sikandin ne igbehey te beyi ka imbuyu din. ¹⁰ Purisu impatempuhan din e si Huwan te ulu diye te prisuwan. ¹¹ Nataman, in-uuyan e diye te beyi ka ulu ni Huwan ne diye itahu te maluag ne pinggan wey imbehey rin e degma diye te iney rin. ¹² Ne nangingume e ka me hibateen ni Huwan wey in-angey ran e ka lawa rin wey inlelebang dan e. Pegkapenga dutu, innendiyaan dan e si Hisus wey impangguhuran dan e te neyitabu.

Impakeen ni Hisus ka 5,000 ne etew
(*Mar 6:30-44; Luk 9:10-17; Huw 6:1-14*)

¹³ Te pegkarineg ni Hisus te neyitabu, mig-awe e sikandin dutu wey mig-untud e te balangey ne migsabsabeka peendiye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan. Te pegkarineg degma te masulug ne me etew te mig-awe e si Hisus, mig-engkeran dan e ka me lungsud dan wey miglurug e sikandan te lanew ka egsundul kandin. ¹⁴ Te peglegsad ni Hisus te balangey, nakita rin ka masulug ne etew. Ne dutu, neyid-u e sikandin kandan wey impamawian din e ka migmanderalu.

¹⁵ Ne hengkayi te egkasagkup e, migparani kandin ka me hibateen din ne migkahi, “Kema, peendiya nu pa ka masulug ne me etew te me bariyu su egpabeliyen te egkakeen dan su egkasagkup man e seini ne kayi ki mem pa te mammara ne inged ne kene egkeugpaan.”

¹⁶ Piru migkahi si Hisus, “Kene ne keilangan ne egpeyipawanen pad sikandan. Sikaniyu ka egbehey kandan te egkakeen.”

^h 14:3-4 Luk 3:19-20.

¹⁷Ne migtabak sikandan, “Nekegmenu naan de iya ka kayi te kanami ne lallalimma ne paan wey daddaruwa ne ngalap te weyig.”

¹⁸Ne migkahi si Hisus, “Uyana niyu kayi.” ¹⁹Nataman, impapinnu rin e ka masulug ne me etew diye te me hilaunen. Ne ingkuwa rin e seeye se lalimma ne malisen ne paan wey ka daruwa ne ngalap, ne migleng-ag sikandin diye te langit ne migpasalamat te Manama. Nataman, impanepik-tepik din e ka me paan wey impamehey rin e diye te me hibateen din, ne sikandan e ka migpamehey diye te me etew. ²⁰Ne nangeen sikandan langun wey nenabulung-bulung, wey nakalimud pad sikandan te sapulu wey daruwa (12) ne liyang ne napenu te same dan. ²¹Ne seeye se nangeen, migginguma te lalimma ne libu (5,000) ne etew ne ware pad labet te me malitan wey me bate.

Miggipanew si Hisus diye te kulit te weyig

(Mar 6:45-52; Huw 6:15-21)

²²Pegkapenga dutu, impeuntud e ni Hisus ka me hibateen din te balangey wey impewun-a rin e ipalapas diye te deyipag te lanew, taheed te impeuli din pad ka masulug ne me etew. ²³Ne hengkayi te impakapeuli din e sikandan, migtakereg e degma sikandin diye te bubungan ne migsabsabeka eyew te peg-ampu. Ne narusileman e sikandin diye se sabsabeka. ²⁴Te seeye ne timpu, nekeelat-elat e te lanew ka balangey ne in-unturan te me hibateen din wey amana ne masumpit ka me bunlud su egkasinug-ung dan ka kalamag.

²⁵Hengkayi te egpamalat-palat pad, innendiyaan e sikandan ni Hisus ne miggipanew diye te kulit te weyig. ²⁶Piru te pegkakita te me hibateen din kandin ne miggipanew diye te weyig, naalatan sikandan ne migkahi, “Keyyey, due saping!” Ne migmanguleyi e sikandan te kaaldekan.

²⁷Ne due-rue ne migkahi si Hisus, “Pakannekal kew! Kene kew kaaldekan sikeddiey seini!”

²⁸Ne migtabak si Pidru kandin, “Magbebaye, ke sikeykew ma sika, peyipana a te weyig peendue te keykew.”

²⁹Ne migkahi si Hisus, “Na, hendini ka!” Purisu miglegsad si Pidru diye te balangey wey miggipanew diye te weyig peendiye te ki Hisus. ³⁰Piru te pegkasahinda rin te makeseg ne kalamag, naaldekan e sikandin wey egkabunsuran e egkatanled. Ne migbalbalukan sikandin ka migkahi, “Magbebaye, luwasa a nikeykew!” ³¹Sahuhune ne inggen-genan sikandin ni Hisus wey ingganuy wey migkahian, “Deisek ka pegpalintutuu nu keddi, mania te migduwa-ruwa ka?”

³²Te nekeuntud e sikandan se daruwa diye te balangey, mig-engked e ka kalamag. ³³Ne insimba sikandin te me hibateen ne diye te balangey ne miggenendue, “Malehet iya ne sikeykew ka Anak te Manama.”

Imbawian ni Hisus ka egmanderalu diye te Ginisarit

(Mar 6:53-56)

³⁴Te nakalapas e sikandan, diye sikandan nakatuhun te inged ne enggaran te Ginisarit. ³⁵Ne hengkayi te nekeile e ki Hisus ka me mahinged dutu, impataha ran e ka sumbaley ran ne me inged te due sikandin. Ne dutu, impanguyan e te me etew diye te kandin ka langun ne egmanderalu ³⁶wey migpeyid-u-hid-u sikandan ki Hisus ne egpasamsamen sikandan minsan te sidsid de te kumbale din. Ne ka langun ne nakasamsam dutu, neulian iya.

Ka Balaud te Manama wey ka tuluuwen te kabuybuyahan

(Mar 7:1-13)

15 ¹Nataman, due me Parisiyu wey me talagpanulu te Balaud te Manama ne diye egpuun te Hirusalim ne miggendiyete te ki Hisus wey mig-inse, ²“Mania te insupak te me hibateen nu ka tuluuwen te me kaap-apuan ta? Su ware sikandan mig-ayad-ayad migpanlu-lu te belad dan te ware pad migkeen.”

³Ne migtabak si Hisus, “Ne mania degma te insupak niyu ka me suhu te Manama tenged te peg-ikul niyu te kaniyu ne tuluuwen? ⁴ⁱ Su migsuhu ka Manama ne migkahi, ‘Tahura nu ka amey wey iney nu,’ wey ‘Ka minsan hentew ne egtampele te amey wey iney rin, keilangan ne eggimatayan iya sikandin.’ ⁵Piru migpanulu kew ne ka minsan hentew ne egkahi diye te amey wey iney rin, ‘Imbehey ku diye te Manama ka igkabulig ku perem kaniyu,’ ⁶ne kenad e ne keilangan ne egtahud pad sikandin kandan. Puun due innimu niyu ne ware karuan te lalag te Manama, pinaahi te peg-ikul niyu te tuluuwen niyu. ⁷Sikaniyu se egpawitew-pitew re! Malehet ka intagne ni prupita Isayas meytenged kaniyu ne miggenendue,

⁸^j ‘Diye de egpuun te me be-be te seini ne me etew ka pegtahud dan keddi,

piru mariyu ka pusung dan keddiey.

⁹Ware karuan te pegsimba ran keddiey, su iyan dan igpanulu ka me balaud ne innimu re te me etew isip kun Balaud ku.’ ”

Ka egpakamalindit te etew

(Mar 7:14-23)

¹⁰Ne impeumew ni Hisus ka me etew wey migkahiyan, “Pammineg kew wey sabuta niyu ka iglalag ku. ¹¹Kene ne iyan egpakamalindit te

ⁱ 15:4: a Iks 20:12; Diy 5:16; b Iks 21:17; Lib 20:9. ^j 15:8-9 Isa 29:13 (LXX).

etew ka egseled diye te be-be din, ke kene, iyan seeye se eglihawang diye te be-be din.”

¹²Nataman, migparani diye te kandin ka me hibateen din wey migkahi, “Nakanengngeng ka ne natameneng ka me Parisiyu te pegkarineg dan te inlalag nu?”

¹³Piru migtabak si Hisus, “Ka langun ne pinamula ne ware ipamula te Amey ku ne diye te langit, egbaruten. ¹⁴^k Balahara niyu re due sikandan se me butud ne egkitkit te me butud. Ne emun ke egkitkiten te sabeka ne butud ka lein ne butud, egkengeulug iya sikandan diye te lungag.”

¹⁵Ne migkahiyen sikandin ni Pidru, “Pangguhuri key ke nekey ka kaluwasan te sika ne panunggilingan.”

¹⁶Ne migkahi si Hisus, “Ware kew bes pad degma nakasabut? ¹⁷Ware kew bes nakataha te ka minsan nekey ne egkaabeleng te etew, egleus diye te getek din ne egkataman, eglihawang ded diye te lawa rin? ¹⁸^l Piru ka minsan nekey ne eglihawang diye te be-be te etew, diye seeye egpuun te pusung din, ne sika ka egpakamalindit kandin. ¹⁹Su diye egpuun te pusung te etew ka mareet ne suman-suman, ka peggimatey, ka pegpanlibug, ka pegpeyilabetey ne kene ne alunggun, ka pegpanakew, ka peg-uubat, wey ka peg-iran-iran te duma. ²⁰Sika ka egpakamalindit te etew. Piru kene egpakamalindit te etew ka egkeen ne kene eg-ayad-ayad egpanlu-lu te belad.”

Ka pegpalintutuu te malitan ne matig-Kanaan

(Mar 7:24-30)

²¹Nataman, mig-awe e si Hisus te seeye ne inged wey miggendiyad e te me inged ne sakup te Tiru wey Sidun. ²²Ne due malitan ne matig-Kanaan ne mig-ugpe te seeye ne inged. Ne migparani sikandin ki Hisus ne migbalbalukan ne migkahi, “Magbebaye, kabuhalan ni Dabid, ikeyid-u a nikeykew! Amana ne masumpit ka egkeula-ula kuntee te anak ku ne malitan ne migserepan te busew.”

²³Piru warad en iya migtabak si Hisus. Ne migparani diye te kandin ka me hibateen din wey mighangyu kandin ne migkahi, “Paawaa nu sika se malitan, su egbalbalukan sikandin ka egsinsinundul kanta!”

²⁴Ne migtabak si Hisus, “Diye e re ipeuyan te kabuhalan ni Israil ne nekeiling te me karniru ne nallaag.”

²⁵Piru migparani ka malitan wey migpanimbuel diye te tangkaan ni Hisus ne migkahi, “Bulih a nikeykew, Magbebaye!”

²⁶Piru migkahi si Hisus, “Kene ne meupiya ne egkuen ka keenen te me bate wey igsunggud diye te me asu.”

^k 15:14 Luk 6:39. ^l 15:18 Mat 12:34.

²⁷Ne migtabak ka malitan, “Malehet sika Magbebaye, piru minsan ka me asu egpakakeen ma degma te me mummu ne egkengatahak puun te lamisa te me ahalen dan.”

²⁸Ne migtabak si Hisus kandin, “Mengeatebey, amana ne dakel ka pegpalintutuu nu! Purisu egkarawat nu ka egbuyuen nu.” Ne neulian e ka anak din te seeye de ne uras.

Imbawian ni Hisus ka masulug ne etew

²⁹Ne mig-awe si Hisus dutu wey miggendiyad e te ilis te Lanew te Galiliya. Nataman, migtakereg e sikandin diye te bubungan wey diye migpininnuu. ³⁰Ne due amana ne susuluhi ne etew ne migparani kandin ne nanguyan te me pungku, me butud, me nabalbalangan se lawa, me ummew, wey masulug pad ka duma ne migmanderalu. Ne diye dan seeye ipanahu te katangkaan ni Hisus, wey impamawian din sikandan langun. ³¹Ne dutu neinu-inu ka me etew te pegkakita ran ne egmakalalag e ka me ummew, neneulian e ka me nabalbalangan se me lawa, nenekeyipanew e ka me pungku, wey egmakakite e ka me butud. Ne insaye dan e ka Manama te Israil.

Ka pegpakeen ni Hisus te 4,000 ne etew

(Mar 8:1-10)

³²Ne in-umew ni Hisus ka me hibateen din wey migkahiyen, “Neyid-u a te me etew su natateluwan e sikandan ka egduma-ruma keddi ne warad e egmangeenen. Kena a egkeupian ne igpeuli ku sikandan ne egmanggutasan su kema ke egkengalepu sikandan diye te deralanen.”

³³Ne migkahi ka me hibateen din, “Etuwey, kayi ki pe ma te mammara ne inged ne kene egkeugpaan! Hendei ki naan de iya egkuwa te egkakeen ne igpakeen te seini se susuluhi ne etew?”

³⁴Ne mig-inse si Hisus diye te kandan, “Pilaa ne timman ka paan ne due te kaniyu?”

Ne migtabak sikandan, “Pitu ne timman, wey due pila-pila re ne ngalap te weyig.”

³⁵Ne impapinnuu e ni Hisus ka me etew diye te tane. ³⁶Ne ingkuwa rin ka pitu ne paan wey ka me ngalap wey migpasalamat diye te Manama. Pegkapenga dutu, impanepik-tepik din e seini wey impamehey rin e diye te me hibateen din. Ne impangatul e degma impamehey te me hibateen din diye te me etew. ³⁷Ne nangeen sikandan langun wey nenabbulung-bulung. Pegkapenga rue, duen pad nalimud te me hibateen din ne pitu ne liyang ne napenu te nasame ne keenen. ³⁸Migginguma te hep-at ne libu (4,000) ka me lukes ne nangeen ne ware pad labet te me malitan wey te me bate.

³⁹Pegkapenga dutu, impeuli e ni Hisus ka me etew wey mig-untud e sikandin te balangey ne miggendiye te inged ne Magadan.

Ka me pangulu ne egbuyu te kein-inuwan
(*Mar 8:11-13; Luk 12:54-56*)

16 ^{1m} Due me Parisiyu wey me Sadusiyu ne migparani ki Hisus. Migbuyu sikandan ne egpapitawen te kein-inuwan ne egpuun te langit eyew te peg-eleg-eleg kandin. ²Migkahiyen ni Hisus sikandan, “Emun ke egkasagkup e, egkahi kew e, ‘Meupiya ne aldew kaaselem su malalab ka langit.’ ³Te pegkamaselem e, egkahi kew e man-e, ‘Eg-uran naa kuntee su malalab ka langit wey egpaddusilem.’ Egpakasabut kew te palinneu diye te langit, piru kene kew egpakasabut te me palinneu te Manama kuntee! ⁴ⁿ Ka me etew te kuntee ne timpu, amana ne mareet wey kenad ne maparuma-ruma te Manama.^o Migbuyu sikandan te kein-inuwan piru ware igpakita kandan angin e te kein-inuwan ne neyitabu ki Hunas ne sabeka ne prupita.” Nataman, mig-awe e si Hisus.

Ka igpatulin te paan te Parisiyu wey te Sadusiyu
(*Mar 8:14-21*)

⁵Nakatuhun e ka me hibateen ni Hisus diye te deyipag te lanew, piru nalingew sikandan ne eg-uyan te paan. ^{6p} Migkahiyen ni Hisus sikandan, “Tanud-tanud kew wey bantey kew te igpatulin te paan te me Parisiyu wey te me Sadusiyu.”

⁷Piru migpalalahey ka me hibateen din ne migkahi, “Nalalag din sika su ware ki nekeuyan te paan.”

⁸Piru nanengnengan ni Hisus ke nekey ka igkewengete dan, purisu migkahiyen din sikandan, “Sikaniyu se deisek se pegpalintutuu! Mania te egkasasew kew te pegkalingew niyu te egkakeen? ^{9q} Ware kew bes pad nakasabut? Ware niyu nasuman-suman ka lalimma ne timman ne paan ne impakeen ku te lalimma ne libu (5, 000) ne etew ne nakalimud kew pad te sapulu wey daruwa (12) ne liyang te nenasame? ^{10r} Ware niyud e man-e nasuman-suman seeye se pitu ne timman ne paan ne impakeen ku te hep-at ne libu (4, 000) ne etew ne nakalimud kew pad te pitu ne liyang te nenasame? ¹¹Ware kew bes nakasabut te kene ne paan ka igpasabut te ingkahi ku ne, ‘Tanud-tanud kew te igpatulin te paan te me Parisiyu wey te me Sadusiyu?’”

¹²Ne henduen pad nakasabut sikandan ne kene bes ne patulin te paan ka egpatantanuran kandan, ke kene, ka pegpanulu bes te me Parisiyu wey te me Sadusiyu.

^m 16:1 Mat 12:38; Luk 11:16. ⁿ 16:4 Mat 12:39; Luk 11:29. ^o 16:4 Te Grigu: Ka me etew te kuntee ne timpu, amana ne mareet wey talaglibug. ^p 16:6 Luk 12:1. ^q 16:9 Mat 14:17-21. ^r 16:10 Mat 15:34-38.

Ka pegpataha ni Pidru meytenged ki Hisus

(Mar 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³Nataman, te diyad e si Hisus te inged te Sisarya Pilipus, mig-insaan din ka me hibateen din ne migkahi, “Hentew kun naa ka Anak te Etew sumale te me etew?”

¹⁴^s Ne migtabak sikandan, “Ka duma migkahi ne si Huwan kun ne Talagbewutismu. Ne due duma ne migkahi ne si Ilyas kun. Ne ka duma degma migkahi ne si Hirimiyas kun, wey ke sabeka naa sikandin te me prupita.”

¹⁵Mig-inse si Hisus kandan, “Piru ke sikaniyu ka egpalalahren, hentew e naa iya?”

¹⁶^t Ne migtabak si Pidru, “Sikeykew iya ka Kristu, ka Anak te manekal ne Manama.”

¹⁷Ne migkahiyen sikandin ni Hisus, “Keupianan nu Simun ne anak ni Hunas, su kene ne etew ka migpataha keykew kayi, ke kene, ka Amey ku ne diye te langit. ¹⁸Sikan naa, egnangenan ku sikeykew Pidru te iling ka te batu. Te sika ne batu, duen ku igpasasindeg ka punduk te migmalintutuu keddi wey minsan ka geem te kamatayen kene egpakadereet. ¹⁹^u Ne igbehey ku keykew ka me yabi diye te Migharian te Manama, ne ka minsan nekey ne ingkene nu kayi te ampew te tane, ingkene degma diye te langit. Ne ka minsan nekey ne intuhut nu kayi te ampew te tane, intuhut degma diye te langit.”

²⁰Nataman, impegpehetan e panpanayi ni Hisus ka me hibateen din ne kene egpepanugtulen te minsan hentew ne sikandin ka Kristu.

Impangguhud ni Hisus ka peg-antus wey ka kapatayan din

(Mar 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

²¹Puun te seeye ne timpu, impasabut e ni Hisus ka me hibateen din ne keilangan ne eggendiye sikandin te Hirusalim wey eg-antus te igmeulaula kandin te me igbuyag te me Hudiyu, te me pangulu te me talagpanubad, wey te me talagpanulu te Balaud te Manama. Eggimatayan sikandin wey egkeuyag te igkatelu ne aldew.

²²Ne migweil-weil si Pidru, impasuwey rin e si Hisus wey insaparan din te migkahi, “Suwang-suwang! Magbebaye, kene egkaayun ne egkeyitabu sika due te keykew!”

²³Piru migbalikid si Hisus wey migkahiyen si Pidru, “Awe ka rue Meibulan! Egpakabalabag ka keddiey; su kene ne Manama ka indapihan nu, ke kene, ka me etew!”

^s 16:14 Mat 14:1-2; Mar 6:14-15; Luk 9:7-8. ^t 16:16 Huw 6:68-69. ^u 16:19 Mat 18:18; Huw 20:23.

24^v Nataman, migkahiyang e ni Hisus ka me hibateen din, “Ke hentew seeye se eg-ikul keddi, keilangan ne eg-engked te kandin ne igkeupii wey egtiang te kandin ne krus wey eg-ikul keddiey. 25^w Su seeye se egkeupian ne egluwas te kandin ne umul, nasi egkawaraan kayi, piru seeye se egkawaraan te kandin ne umul tenged keddiey, eppakarawat te umul ne ware egtamanan. 26^{Nekey} ma ka egkakuwa te etew ke egkaangkeng din ka langun ne tahu kayi te ampew te tane piru egkaware ka umul rin? Ware iya! Su ware igkabehey rin eyew egkaawi din ka kandin ne umul. 27^x Su egginguma ka Anak te Etew ne egdumaan te katelesan te Amey rin, ne iyan din duma ka me panalihan din. Ne egkataman eg-unahan din e ka tagse sabeka ne etew sumale te himu rin. 28^{Egnangenan} ku sikaniyu te malehet: due me etew ne kayi kuntee ne kene pad egpatey taman te kene dan pad egkakita ka Anak te Etew ne egginguma isip Hari.”

Ka ulaula ni Hisus ne nabalbalawan

(*Mar 9:2-13; Luk 9:28-36*)

17 ¹Peglihah te hen-em ne aldew, induma ni Hisus si Pidru wey ka talaari ne si Santiyagu wey si Huwan te migmatakereng diye te matikang ne bubungan ne sikandan de. ²Ne dutu, nabalbalawan ka ulaula ni Hisus wey migsiha ka ulaula rin iling te aldew, wey miglayag te kaangkag ka kumbale din. ³Ne sauhune ne migpakita diye te kandan ensi Muwisis wey Ilyas wey migpakiglalag kandin. ⁴Ne migkahiyang ni Pidru si Hisus, “Magbebaye, meupiya te kayi key^y kuntee. Ke igkeupii nu eggimu a kayi te tatelu ne leeb, sabeka ka keykew, sabeka ka ki Muwisis wey sabeka ka ki Ilyas.”

⁵^z ^a Te sasangan pad sikandin ne eglalag, due malayag ne gapun ne migdalung kandan wey due laheng ne egpuun dutu te gapun ne migkahi, “Seini ka pinalangge ku ne Anak ne ingkahale ku. Pamineha niyu sikandin!”

⁶Te pegkarineg dutu te me hibateen din, naaldek e sikandan wey miglangkeb e diye te tane. ⁷Piru migparani si Hisus wey miggenengan din sikandan te migkahi, “Sasindeg kew wey kene kew kaalde.” ⁸Pegtenggak dan, si Hisus naan de ka nakita ran.

⁹Taheed te egmatupang e sikandan te bubungan, inteesan e sikandan ni Hisus te migkahi, “Kene niyu ipangguhud te minsan hentew ke nekey ka nakita niyu taman te egkeuyag e ka Anak te Etew.”

^v 16:24 Mat 10:38; Luk 14:27. ^w 16:25 Mat 10:39; Luk 17:33; Huw 12:25.

^x 16:27: **a** Mat 25:31; **b** Sal 62:12; Rum 2:6. ^y 17:4 key: wey ke ki. ^z 17:5: **a** Hin 22:2; Sal 2:7; Isa 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mar 1:11; Luk 3:22; **b** Diy 18:15. ^a 17:1-5 2Pid 1:17-18.

^{10b} Ne mig-inse ki Hisus ka me hibateen din, “Mania te migkahi ka me talagpanulu te Balaud te Manama ne keilangan ne iyan eggun-a ki Kristu eggendini si Ilyas?”

¹¹ Migtabak si Hisus, “Uya iya, eggun-a eggendini si Ilyas eyew te peg-ayad-ayad te langun. ^{12c} Piru egnangenan ku sikaniyu te miggendinid e si Ilyas, piru ware nekeila ka me etew kandin wey nasi dan himuwa diye te kandin ka minsan nekey ne igkeupii ran. Ne iling naan ded degma rue, egbaybayaran dan ded degma ka Anak te Etew.”

¹³ Ne henduen pad nasabut te me hibateen ni Hisus te si Huwan bes ne Talagbewutismu ka egkahiyen din.

Imbawian ni Hisus ka bate ne inserepan te busew

(Mar 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Te pegginguma ran diye te susuluhi ne etew, due lukes ne migparani ki Hisus wey migpanimbuel diye te tangkaan din ¹⁵ ne migkahi, “Magbebaye, ikeyid-u nu ka anak ku ne lukes su egbabuyen sikandin wey amana egkabaybayari. Malasi sikandin egpakasubbuk diye te hapuy wey diye te weyig. ¹⁶ In-uyan kud e sikandin diye te me hibateen nu, piru ware sikandan nakabawi kandin.”

¹⁷ Ne migkahi si Hisus, “Sikaniyu se me etew te kuntee ne timpu, ware pegpalintutuu niyu wey mareet ka suman-suman niyu wey ka hinimuwan niyu! Hendei bes taman ka pegduma-ruma ku kaniyu? Hendei bes taman ka peg-antus ku kaniyu? Uyana niyu ka bate kayi te keddi!” ¹⁸ Ne dutu in-alew e ni Hisus ka busew ne migserep te bate wey te sikan de, neulian e ka bate.

¹⁹ Ne dutu, migparani ki Hisus ka me hibateen din te sikandan de wey mig-inse, “Mania te ware key nakaalew te busew?”

²⁰⁻²¹ ^d Ne migtabak si Hisus diye te kandan, “Iyan igkeenduen a su deisek ka pegpalintutuu niyu. Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ke due pegpalintutuu niyu minsan iling kareisek te behas te mustasa, egpakasuhu kew te seini ne bubungan, ‘Halin ka diye!’ wey eggalin iya seini wey ware minsan nekey ne kene niyu egkeyimu!”^e

Ka peglalag e man-e ni Hisus te kamatayen din

(Mar 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²² Due timpu ne nanlibulong ka me hibateen ni Hisus diye te Galiliya. Ne dutu, migkahiyen e man-e sikandan ni Hisus, “Mahaan e eg-akali

^b 17:10 Mal 4:5. ^c 17:12 Mat 11:14. ^d 17:20 Mat 21:21; Mar 11:23; 1Kur 13:2.

^e 17:20 Due me Kasulatan ne miglagkes te birsikulu 21 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Piru seini ne klasi ne busew kene niyu egkaalew ke kene kew eg-ampu wey egpuasa.

ka Anak te Etew wey igbehey diye te me etew ²³ne eggimatey kandin, piru egkeuyag sikandin te igkatelu ne aldew.” Ne puun dutu, nalaggew e amana ka me hibateen din.

Ka pegbayad te buhis para te timplu

^{24f} Te pegginguma enni Hisus diye te Kapirnaum, migparani diye te ki Pidru ka me talagsukut te buhis para te timplu wey mig-inse kandin, “Egbayad naan ded te buhis para te timplu ka talagpanulu niyu?”

²⁵Migtabak si Pidru, “Ew red.”

Te pegseled ni Pidru diye te baley, migpewun-a mig-inse si Hisus kandin ne migkahi, “Simun, nekey-a te keykew ne suman-suman, hentew-a ka egpabayaren te me Hari kayi te inged te buhis wey te duma pad ne bayaranan? Ka me mahinged naa wey ke me lapu?”

²⁶Ne migtabak si Pidru, “Ka me lapu.”

Migkahiyen ni Hisus sikandin, “Ke iling ma rue, kene ne keilangan ne egpabayaren ka me mahinged. ²⁷Piru ke kene ki egbayad, kema ke egkatameneng sikandan kanta. Purisu hendiye ka te lanew wey pamunuwit ka. Bekaa nu naa ka be-be te an-anayan ne ngalap ne egkeutel nu wey egkakita nu diye ka seleppi ne eleg ne igbayad te buhis ta te daruwa. Kua nu naa seeye wey ibayad nud e.”

Hentew ka amana ne labew

(*Mar 9:33-37; Luk 9:46-48; Luk 17:1-2*)

18 ^{1s} Te seeye ne timpu migparani diye te ki Hisus ka me hibateen din wey mig-inse, “Hentew-a ka labew diye te Migharian te Manama?”

²Ne mig-umew si Hisus te bate wey impasasindeg din diye te taliware dan ^{3h} te migkahi, “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: kene kew egpakaseled te Migharian te Manama ke kene kew egbalew-balew wey ke kene kew egpekeiling te me bate. ⁴Purisu ka minsan hentew ne egpariralem eyew egpekeiling te seini ne bate, sikandin ka labew diye te Migharian te Manama. ⁵Ne ka minsan hentew ne egdawat te iling kayi ne bate tenged su mig-ikul rin keddi, egdawat degma keddiey.

⁶“Ka minsan hentew ne egpuunan ne egpakasale ka sabeka te seini ne me bate ne migpalintutuu wey migsalig keddi, meupiya pad ke eggiketan ka lieg din te dakel ne batu ne galingan wey igdegpak diye te pused te dahat. ⁷Mekeyid-u-hid-u ka me etew kayi te ampew te tane su layun de eggingumei te me pegtintal. Duen iya me pegtintal ne egginguma, piru mekeyid-u-hid-u ka etew ne iyan egpuunan te pegtintal.

^f 17:24 Iks 30:13; 38:26. ^g 18:1 Luk 22:24. ^h 18:3 Mar 10:15; Luk 18:17.

⁸ⁱ “Emun ke iyan egpuunan ka belad nu wey ke paa nu naa ne egpakasale ka, tempuha nu sika wey iregpak nu. Meupiya pad ke egseled ka diye te langit ne napungku wey ke nabalbalangan ka lawa nu du te due me belad nu wey me paa nu ne igdegpak diye te hapuy ne kene egkeebukan. ⁹^j Ne emun ke iyan egpuunan ka mata nu ne egpakasale ka, lekata nu sika wey iregpak nu. Meupiya pad ke egseled ka diye te langit ne sabeka re ka mata du te daruwa ka mata nu ne igdegpak de diye te linew ne hapuy.

Ka panunggilingan meyitenged te natarin ne karniru
(Luk 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ “Tanud-tanud kew ne kene kew egpakadeeg-deeg te minsan sabeka re te seini ne me bate. Su egnangenan ku sikaniyu te ka me panalihan dan diye layun te tangkaan te Amey ku ne diye te langit.^k

¹² “Nekey-a te suman-suman niyu ke due etew ne due mahatus (100) ne karniru rin ne natarinan te sabeka? Kene din naa eg-engkeran diye te bubungan ka siyam ne pulu wey siyam (99) eyew te pegpammitew te seeye se natarin? Eg-engkeran din iya. ¹³ Ne emun ke egkakita rin e seeye, egnangenan ku sikaniyu te malehet: egkahale iya sikandin. Amana rin pad igkahale sika du te seeye se siyam ne pulu wey siyam (99) ne ware natarin. ¹⁴ Ne iling naan ded degma rue, ka Amey niyu ne diye te langit kene egkeupian ne egkatarinan te minsan sabeka re te seini ne me bate.

Ka suled nu ne nakasale keykew

¹⁵^l “Emun ke egpakasale keykew ka suled nu, hendiyei nu sikandin wey nangeni nu te sale din. Piru himuwa nu sika te sikaniyu re se daruwa. Ne emun ke egpammineg sikandin keykew, egpekeg-uli ded ka meupiya ne geyinawa niyu. ¹⁶^m Piru ke kene sikandin egpammineg keykew, duruma ka te sabeka wey ke daruwa naa ne etew su eyew ka langun ne eglalahren nu egkapamalehetan te daruwa wey ke tatelu ne etew. ¹⁷ Piru ke kene iya sikandin egpammineg kandan, ipangguhud nud e sika diye te punduk te migmalintutuu. Ne emun ke kene pad iya man-e sikandin egpammineg kandan, isipa nu naan de sikandin ne sabeka ne etew ne ware migpalintutuu te Manama wey ke talagsukut naa te buhis.

ⁱ 18:8 Mat 5:30. ^j 18:9 Mat 5:29. ^k 18:10 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 11 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Su miggendini ka Anak te etew eyew te pegluwas te seeye se nenatarin. ^l 18:15 Luk 17:3. ^m 18:16 Diy 19:15.

Ka ingkene wey ka intuhut

¹⁸ⁿ “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ka minsan nekey ne ingkene niyu kayi te ampew te tane, ingkene degma diye te langit. Ne ka minsan nekey ne intuhut niyu kayi te ampew te tane, intuhut degma diye te langit.

¹⁹ “Egnangenan ku man-e sikaniyu te malehet: emun ke due daruwa kaniyu kayi te ampew te tane ne egpekeg-uyun ne egbuyu te minsan nekey, eggimuwen iya sika te Amey ku ne diye te langit. ²⁰ Su emun ke hendei ka daruwa wey ke tatelu ne eglibulung tenged keddiey,^o diya a degma te taliware dan.”

Ka panunggilingan meyitenged te suluhuanen ne ware migpasaylu

^{21p} Nataman, migparani si Pidru diye te ki Hisus wey mig-inse, “Magbebaye, ke layun de egpakasale kayi te keddiey ka suled ku, kapapila ku naa sikandin egpasayluwa? Kapapitu?”

^{22q} Ne migtabak si Hisus, “Kene ne kapapitu re, ke kene, pitu ne pulu wey pitu (77) ne lupi.

²³ “Sikan naa, ka Peghari te Manama egpekeiling te pangguhuren meyitenged te Hari ne egkeupian ne eggusey te me suluhuanen din ne due me utang. ²⁴ Te migbunsud e sikandin ka eggusey, due etew ne in-uyan diye te kandin ne nekeutang te minilyun ne seleppi. ²⁵ Tenged te kene sikandin egpakabayad, migsuhu ka Hari ne igbelegye e ka etew дума te asawa rin wey me anak din wey ka langun ne diye te kandin eyew egpakabayad sikandin te utang din. ²⁶ Ne dutu, migpanimbuel e ka suluhuanen diye te tangkaan te Hari wey migpeyid-u-hid-u ne migkahi, ‘Hari, kene e re ubag nikeykew dalaseka su egbayaran ku re sikeykew te langun!’ ²⁷ Neyid-u ka Hari te seeye ne suluhuanen, purisu imbalahad din e ka utang din wey impeyipaneu e.

²⁸ “Piru te peggipaneu e te sika ne suluhuanen, nasinug-ung din ka дума rin ne suluhuanen ne nekeutang kandin te pila re ne libu. Inggansing din seeye se etew wey impeleng din te migkahi, ‘Bayari ad e nikeykew te utang nu!’ ²⁹ Migpanimbuel ka дума rin ne suluhuanen wey migpeyid-u-hid-u kandin ne migkahi, ‘Kena a ubag nikeykew dalaseka su egbayaran ke re!’ ³⁰ Piru ware sikandin nabennali wey miggipaneu e. Ne nasi din ipaprisu ka etew taman te egkabayaran ka utang din. ³¹ Te pegkakita dutu te дума ne me suluhuanen, amana sikandan nalaggew. Seeye naa, nangendiye sikandan te Hari ka migsumbung kandin te neyitabu. ³² Purisu impeumew te Hari seeye se suluhuanen wey

ⁿ 18:18 Mat 16:19; Huw 20:23. ^o 18:20 Te Grigu: te ngaran ku. ^p 18:21-22 Luk 17:3-4.
^q 18:22 Hin 4:24.

migkahian, ‘Amana ka ne mareet ne suluhuanen! Imbalahad kud e ka langun ne utang nu tenged su migpeyid-u-hid-u ka keddiey. ³³Ne mania te ware ka neyid-u te duma nu ne nekeutang keykew iling te pegkeyid-u ku keykew?’ ³⁴Amana nabelu ka Hari kandin, seeye naa impaprisu rin e ka suluhuanen eyew egbaybayaran taman te egkabayaran din degma ka langun ne utang din.”

³⁵Ne migkahi si Hisus, “Iling naan ded degma ka eggimuwen diye te kaniyu te Amey ku ne diye te langit ke kene niyu egpasayluwen ne egpuun te me pusung niyu ka me duma niyu.”

Ka pegpanulu meyitenged te pegpeengkerey te alunggun

(*Mar 10:1-12*)

19 ¹Pegkapenga ni Hisus te miglalag te seeye ne me panunggilingan, mig-awe e sikandin diye te Galiliya wey miggendiyad e te inged ne sakup te Hudiya ne deyipag te Hurdan. ²Ne amana ne susuluhi ka me etew ne migsinundul kandin, wey impamawian din sikandan diye.

³Due nangendiye te ki Hisus ne me Parisiyu eyew te peg-eleg-eleg kandin ne mig-inse, “Intuhut naan ded te Balaud ta ne egpakig-engked ka lukes te asawa rin te minsan nekey ne egpuunan?”

⁴Ne migtabak si Hisus, “Ware kew bes nakasabut te imbasa niyu diye te Kasulatan ne puun pad te an-anayan innimu e sikandan te Manama ne lukes wey malitan? ⁵Ne migkahi pad man-e ka Manama, ‘Sika ka egpuunan ne eg-engked e ka lukes te amey wey iney rin wey egsabeke e diye te asawa rin. Ne sikandan se daruwa, egkeyimu e ne sabeka.’ ⁶Sikan naa, kenad e ne daruwa sikandan, ke kene, sabeka naan de. Purisu kene egkaayun ne egpeg-engkeren te etew ka insabeke e te Manama.”

⁷Mig-inse e man-e ka me Parisiyu, “Piru mania te migsuhu si Muwisis ne egpabehayen ka lukes diye te asawa rin te sulat te pegpakig-engked, ne eyew egpekeengked e sikandin?”

⁸Ne intabak ni Hisus sikandan, “Intuhutan kew ni Muwisis ne egpakig-engked te me asawa niyu tenged su makehal ka me ulu niyu. Piru kene ne iling due puun pad te an-anayan. ⁹u Egnangenan ku sikaniyu, ne ka minsan hentew ne egpakig-engked te asawa rin ne malitan ne ware nakasale kandin, egpakapanlibug e sikandin ke egbalew-balew eg-asawa.”^v

¹⁰Ne migkahi ka me hibateen din diye te kandin, “Ke iling ma due ka egkeula-ula te alunggun, meupiya pad ke kenad e eg-asawa.”

r 19:4 Hin 1:27; 5:2. s 19:5 Hin 2:24. t 19:7 Diy 24:1-4; Mat 5:31. u 19:9 Mat 5:32; 1Kur 7:10-11. v 19:9 Due duma ne me simulat ne miglagkes kayi piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: ka lukes ne eg-asawa te malitan ne in-engkeran e, egpakapanlibug e.

¹¹Piru migkahiyang ni Hisus sikandan, “Kene ne langun ne etew ne egpakarawat te seini ne lalachen, ke kene, seeye de se me etew ne imbulihan te Manama kayi. ¹²Masulug ka egpuunan ne due me lukes ne kene eg-asawa: ka duma, kene eg-asawa puun su neetew sikandan ne kene iya eggakaanak; ka duma, kene eg-asawa puun su migpakepun sikandan; ne ka duma, egkeupian ne kene eg-asawa su eyew egkasabeka ka suman-suman dan meytenged te Peghari te Manama. Seeye se egpakarawat kayi, egparawaten.”

Ka pegpanalangin ni Hisus te me bate

(Mar 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³Nataman, due me bate ne in-uuyan diye te ki Hisus eyew egpatel-eban te belad din wey eyew egpaampuan kandin. Piru insaparan sikandan te me hibateen ni Hisus. ¹⁴Ne migkahi si Hisus, “Balahara niyu re due ka me bate ne egparani keddi wey kene niyu sikandan sapari, su nasakup te Migharian te Manama ka me bate ne iling kayi.”

¹⁵Pegkapenga ni Hisus te pegtel-eb kandan te belad din, mig-awe e sikandin.

Ka meyaman ne etew

(Mar 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶Due kanakan ne migparani ki Hisus wey mig-inse, “Talagpanulu, nekey-a ka meupiya ne eggimuwen ku eyew egkarawat ku ka umul ne ware egtamanan?”

¹⁷Ne migtabak si Hisus, “Mania te mig-inse ka keddi ke nekey ka meupiya? Sabeka re ka meupiya, ka Manama re. Piru ke egkeupian ka ne egpakarawat te umul ne ware egtamanan, keilangan ne egtumanen nu ka me suhu te Manama.”

¹⁸^w Mig-inse ka kanakan, “Hendei rutu?”

Ne migtabak si Hisus, “Kene ka himatey, kene ka panlibug, kene ka panakew, wey kene ka pamalehet te ubat. ¹⁹^x Tahura nu ka amey wey iney nu, wey geyinawei nu ka duma nu iling te peggeyinawa nu te pegkeetew nu.”

²⁰Migtabak ka kanakan, “Intantanuran kud sika langun. Na, nekey naan pad ka duma ne eggimuwen ku?”

²¹Ne migkahiyang ni Hisus sikandin, “Emun ke egkeupian ka iya ne likes diye te tangkaan te Manama, ibelegye nu ka me karatuan nu, ne ka halin ipamehey nu diye te egkengaayu-ayu, eyew due karatuan nu diye te langit. Ne egkataman, libed ka kayi wey ikul ka keddi.”

^w 19:18: a Iks 20:13; Diy 5:17; b Iks 20:14; Diy 5:18; c Iks 20:15; Diy 5:19; d Iks 20:16; Diy 5:20. ^x 19:19: a Iks 20:12; Diy 5:16; b Lib 19:18.

²² Te pegkarineg dutu te kanakan, miggipanew e sikandin ne miglungku tenged su dakel ka karatuan din.

²³ Sikan naa, migkahiyen ni Hisus ka me hibateen din, “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: malised te meyaman ka pegseled diye te Migharian te Manama! ²⁴ Egnangenan ku man-e sikaniyu te malemu pad ka pegserep te ayam ne kamilyu diye te lungag te simat du te pegseled te meyaman diye te Migharian te Manama.”

²⁵ Te pegkarineg te me hibateen dutu, amana sikandan neinu-inu wey mig-inse, “Ke iling ma rue, hentew bes naan de ka egkaluwas?”

²⁶ Ne migtengteng si Hisus diye te kandan wey migkahi, “Kene egkeyimu seini te etew, piru egkeyimu te Manama ka langun.”

²⁷ Ne migkahi si Pidru, “Na, sikanami seini, mig-engkeran ney e ka langun eyew te peg-ikul keykew. Nekey naa ka egkakuwa ney rue?”

²⁸ Migkahiyen ni Hisus sikandan, “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ke egkabalbalawan e seini se kalibutan, eppinnu ka Anak te Etew diye te amana ne mateles ne trunu rin. Ne sikaniyu se mig-ikul keddi, egpakapinnu degma diye te sapulu wey daruwa (12) ne trunu eyew te peggukum te sapulu wey daruwa (12) ne tribu te Israil. ²⁹ Ne ka minsan hentew ne eg-engked te baley rin, me suled din, me atebey, amey wey iney rin, me anak din wey katantanaan din tenged te peg-ikul rin keddiey, egpakarawat te mahatus (100) ne lupi te seeye se neengkeran din, wey egbehayan pad sikandin te umul ne ware egtamanan. ³⁰ Piru masulug ka mabantug ne kenad egmabantug, wey masulug ka kene ne mabantug ne egmabantug e.”

Ka panunggilingan meytenged te me talagbasuk te parasan

20 ¹ Migkahiyen ni Hisus sikandan, “Ka Peghari te Manama egpekeiling te pangguhuren meytenged te kamuney te parasan ne migselem-selem migpammitew te egpatrabahuwen din diye te kamet din. ² Due pila ne me etew ne nakita rin wey migpasabutey sikandan ne egbayaran din ka tagse sabeka te sabeka ne dinaryu.^a Pegkapenga, insuhu din e sikandan diye te kamet din eyew egpatrabahuwen e. ³ Hengkayi te me alas nuwibi e te maselem,^b miggendiyad e man-e sikandin te palingki wey due me etew ne nakita rin diye ne egmanasindeg de ne ware eggimuwen, ⁴ wey migkahiyen din sikandan, ‘Sikaniyu degma, hendiye kew te kamet ku wey egbayaran ku sikaniyu te eleg ne bayad.’ ⁵ Ne nangendiyad e ka me etew. Nataman, miggipanew e man-e sikandin te me meudtu ka egpammitew te me etew wey iling ded ka innimu rin te

^y 19:28: **a** Mat 25:31; **b** Luk 22:30. ^z 19:30 Mat 20:16; Luk 13:30. ^a 20:2 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te senge kaaldew ne pegbasuk te etew. (Egkakita degma diye te 20:9-10,13.) ^b 20:3 Te Grigu: igkatelu ne uras.

me alas tris e te maapun.^c ⁶ Te me alas singku e te maapun,^d miggipanew e man-e sikandin wey due me etew ne nakita rin ne migmanasindeg de. Ne migkahiyen din sikandan, ‘Mania te iyan niyu re egpulungan ka egmanasindeg ne ware eggimuwen te egkaapunan?’ ⁷ Ne migtabak sikandan, ‘Uya su ware ma egpatrabahu kanami.’ Ne migkahiyen din sikandan, ‘Hendiye kew degma te kamet ku wey trabahu kew diye.’

⁸ “Hengkayi te egkasagkup e, migkahiyen e te kamuney te parasan ka sinalihan din, ‘Umawa nud ka me trabahanti wey pamayari nud e. Hun-eyi nu seeye se namewuri wey mewuriya nud seeye se nekewun-a.’ ⁹ Ne seeye se me etew ne alas singku e te maapun^f nakatrabahu, impamayaran ded sikandan te tigsabeka ne dinaryu. ¹⁰ Hengkayi se egbayaran e degma seeye se nekewun-a ne migtrabahu, isip dan ne dakel-rakel ka egkarawat dan, kunaleg te tigsabeka red degma ne dinaryu ka tagse sabeka kandan. ¹¹ Te pegdawat dan dutu, migsagsahukul sikandan diye te kamuney ¹² ne migkahi, ‘Senge uras de ka pegtrabahu te seini se namewuri ne me etew, ne impeiling nu ka bayad dan kanami te miglarey te aldew wey napangkag te meinit ka migbasuk!’ ¹³ Piru intabak te kamuney ka sabeka kandan ne migkahi, ‘Suled, ware ku limbungi sikeykew; migpasabutey ki ne egpabayad ka te sabeka ne dinaryu. ¹⁴ Dawata nu ka bayad nu wey uli kad. Su keddiey ne igkeupii ne egbayaran ku ka namewuri te iling te imbayad ku keykew. ¹⁵ Ware naa katenged ku ke nekey ka igkeupii ku ne eggimuwen te seleppi ku? Wey ke neimma ke re su matumpis a nahud?’ ”

¹⁶ ^g Ne migkahi si Hisus, “Purisu ka egkamewuri nasi egpekewun-a, wey ka egpekewun-a nasi egkamewuri.”

Igkatelu e ne timpu ne inlalag ni Hisus ka kamatayen din
(Mar 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Peggendiye enni Hisus te Hirusalim, impasuwey rin ka sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din puun te me etew. Ne migkahiyen din sikandan te diyad e te deralanen, ¹⁸ “Pamineg kew! Diye ki kuntee egpabulus te Hirusalim, ne ka Anak te Etew igbehey e diye te me pangulu te me talagpanubad wey te me talagpanulu te Balaud te Manama wey eggukuman dan e sikandin te kamatayen. ¹⁹ Ne igpeendiye dan e man-e sikandin te kene ne me Hudiyu eyew eglemetan, eglampesan, wey iglansang te krus. Piru egkeuyag sikandin te igkatelu ne aldew.”

^c **20:5** Te Grigu: meudtu, igkeen-em ne uras; alas tris te maapun, igkasiyam ne uras.

^d **20:6** Te Grigu: igkasapulu wey sabeka (11) ne uras. ^e **20:8** Lib 19:13; Diy 24:15.

^f **20:9** Te Grigu: igkasapulu wey sabeka (11) ne uras. ^g **20:16** Mat 19:30; Mar 10:31; Luk 13:30.

Ka egbuyuen te sabeka ne iney
(*Mar 10:35-45*)

²⁰Nataman, miggendiye te ki Hisus ka asawa ni Sibidiyu duma te me anak din ne me lukes. Migpanimbuel sikandin su due egbuyuen diye te ki Hisus.

²¹Ne mig-inse si Hisus diye te kandin, “Nekey-a ka igkeupii nu?”

Migkahi ka malitan, “Emun ke eghari kad e, tuhuti nu ubag ne egpakapinnuu ka sabeka ne anak ku diye te igkakawanan^h nu wey ka sabeka diye te igkahibang nu.”

²²Piru migtabak si Hisus, “Ware kew nakanengneng ke nekey ka egbuyuen niyu. Egpekeinum kew naan ded te ubab te peg-antus ne mahaan kud e eg-inuma?”

Ne migtabak sikandan, “Uya, egpekeinum key red.”

²³Migkahiyen sikandan ni Hisus, “Uya, malehet ne egpekeinum kew red te ubab ku te peg-antus, piru ka meyitenged te egpapinnuwen diye te igkakawanan ku wey diye te igkahibang ku, ware katenged ku due, su duen e intahahe te Amey ku ne egpapinnuwen due.”

²⁴Te pegkarineg dutu te sapulu ne me hibateen, nabelu e sikandan te duma ran ne talaari. ²⁵ⁱ Purisu impeparani sikandan ni Hisus wey migkahiyen, “Nakanengneng kew e te ka me pangulu te me etew ne kene ne me Hudiyu, impeuteng dan iya ka geem dan te pegmandu diye te me sakup dan. Ne seeye degma se dakel se katungdanan, igpapitew ran iya ka katenged dan diye te kandan. ²⁶^j Piru kene niyu sika himuwa. Su ka minsan hentew due te kaniyu ne egkeupian ne egmabantug, keilangan ne egpeyimu sikandin ne suluhuanen niyu. ²⁷Ne ka minsan hentew ne egkeupian ne egkeyimu ne labew kaniyu, keilangan ne egpeuripen kaniyu. ²⁸Ne iling naan ded degma ka Anak te Etew; ware miggendini sikandin eyew egpamakayen, ke kene, eyew egpamakey wey egpeymatey eyew te peglekat te masulug ne etew puun te me sale dan.”

Imbawian ni Hisus ka daruwa ne butud
(*Mar 10:46-52; Luk 18:35-43*)

²⁹Ne hengkayi te eglihawang e sikandan diye te Hiriku, due susuluhi ne etew ne migsinundul kandin. ³⁰Ne due daruwa ne etew ne butud ne naminpinnuu diye te ilis te dalan. Te pegkarineg dan ne eglihad si Hisus, migpanguleyi sikandan ne migkahi, “Magbebaye, kabuhalan ni Dabid, ikeyid-u key nikeykew!”

^h 20:21 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. ⁱ 20:25-26 Luk 22:25-26. ^j 20:26-27 Mat 23:11; Mar 9:35; Luk 22:26.

³¹Piru insaparan sikandan te me etew ne egpeen-enengen e, piru nanasnasian de iya sikandan ka migbalbalukan ne migkahi, “Magbebaye, kabuhalan ni Dabid, ikeyid-u key nikeykew!”

³²Ne migsanggal si Hisus wey in-umew rin sikandan te migkahi, “Nekey-a ka igkeupii niyu ne eggimuwen ku kaniyu?”

³³Ne migtabak sikandan, “Magbebaye, egkeupian key ne egpakakita!”

³⁴Neyid-u si Hisus kandan purisu insamsam din ka mata ran, wey due-rue ne egpakakite e sikandan. Nataman, migsinundul e sikandan ki Hisus.

Ka meupiya ne pegginguma ni Hisus diye te Hirusalim

(*Mar 11:1-11; Luk 19:28-40; Huw 12:12-19*)

21 ¹Te egpakarani-rani e sikandan te Hirusalim, egpalinggumaan e sikandan te Bitpahi ne diye te Bubungan te Ulibu. Ne dutu, impewun-e e ni Hisus ka daruwa te me hibateen din ²wey migpanagtahaan te migkahi, “Hendiye kew seeye te kewun-aan ne bariyu, ne due-rue ne due egkakita niyu ne talanati ne asnu ne inniket diye. Hekari niyu naa seeye wey uyana niyu kayi te keddi. ³Ne emun ke due eg-inse kaniyu, kahii niyu re, ‘Ingkeilangan seini te Magbebaye,’ ne due-rue ne igpeuyan din sika kaniyu.”

⁴Neyitabu seini eyew egkatuman ka ingkahi te prupita ne miggenendue,

⁵^k “Pangguhuri niyu ka matig-Hirusalim,^l

‘Eggendue te kaniyu ka Hari niyu.

Mapariralemen sikandin ne eg-untud te asnu,

minsan nati te asnu.’”

⁶Nataman, nangipanew e ka me hibateen din wey intuman dan ka insuhu ni Hisus. ⁷Ne in-uyan dan e ka talanati ne asnu diye te ki Hisus, wey innagpiyan dan te me kumbale dan, wey mig-untud e si Hisus. ⁸Ne due masulug ne etew ne nambebelat te me kumbale dan diye te dalan, wey ka duma nanempug te me sugpang te kayu wey intalagtag dan diye te dalan. ⁹^m Ne migmanguleyi seeye se masulug ne me etew ne nangun-a wey naninundul ki Hisus ne migkahi, “Egdayanen ka kabuhalan ni Dabid! Egpanalanganin sikandin se impeendini te Magbebaye ne Manama kanta! Egdayanen ka Manama ne diye te dibabew te langit!”

¹⁰Te pegseled ni Hisus diye te siyudad te Hirusalim, newukag ka langun ne etew diye wey migkahi, “Hentew-a seini?”

¹¹Ne migkahi sikandan, “Sikandin iya si Hisus, ka prupita ne matig-Nasarit ne sakup te Galiliya.”

^k 21:5 Sak 9:9. ^l 21:5 Te Grigu: anak te Siyun. ^m 21:9 Sal 118:25-26.

Miggendiye si Hisus te timplu

(Mar 11:15-19; Luk 19:45-48; Huw 2:13-22)

¹²Nataman, migseled e si Hisus diye te timplu wey indedel rin ka langun ne egmanitinda wey ka egmamabebeli diye te timplu. Ne impamalintuad din ka me lamisa te egmanaliyu te seleppi, wey ka me pinnuwan te egmameligye te me seleppati. ^{13ⁿ} Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Nasulat e diye te Kasulatan, ‘Ka baley ku egngaranan te baley ne ampuanan’; piru innimu niyud e seini ne helesanan te me takawen!”

¹⁴Nataman, due butud wey pungku ne migparani kandin diye te timplu wey impamawian din sikandan. ¹⁵Piru nabelu ka me pangulu te me talagpanubad wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama te pegkakita ran te kein-inuwan ne innimu ni Hisus, wey te pegkarineg dan te me bate diye te timplu ne egmanguleyi ne eggenendue, “Egdayanen ka kabuhalan ni Dabid!” ^{16^o} Ne migkahiyen dan si Hisus, “Narineg nu ke nekey ka ingkahi ran?”

Ne migtabak si Hisus, “Uya, narineg ku. Ware kew bes nakasabut te imbasa niyu diye te Kasulatan ne miggenendue, ‘Impanulu nu te pegsaye keykew ka me bate wey ka egsusu pad ne me bate?’”

¹⁷Nataman, mig-engkeran e sikandan ni Hisus wey miglihawang e te siyudad ne migpeendiyad e sikandin te Bitanya wey diyad e miggirehe.

Indilus ni Hisus ka kayu ne iggira

(Mar 11:12-14, 20-24)

¹⁸Pegkapawe, te miglibed e si Hisus diye te Hirusalim, miggutasan e sikandin. ¹⁹Ne due nakita rin ne kayu ne iggira diye te ilis te dalan. Indugpu din seeye piru ware nakita rin ne behas su neelin de ne dewun. Ne migkahiyen din ka kayu, “Kene kad e egpakabebehas pad.” Te sikan de, nahangu e ka kayu.

²⁰Te pegkakita dutu te me hibateen din, neinu-inu sikandan wey miginse, “Mania te due-rue ne nahangu ka kayu?”

^{21^p} Ne migtabak si Hisus kandan, “Egnanganan ku sikaniyu te malehet: emun ke due pegpalintutuu niyu wey kene kew egduwa-ruwa, egpekeyimu kew iling te innimu ku te sika ne kayu. Ne kene ne sikan de, ke kene, egpakasuhu kew degma te seini ne bubungan, ‘Keenat ka wey pakaregpak ka diye te dahat’, wey egkeyitabu iya seini. ²²Egkarawat niyu ka minsan nekey ne egbuyuen niyu te Manama ke due pegpalintutuu niyu.”

Ka peggubabe te katenged ni Hisus

(Mar 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³Nataman, miglibed e man-e si Hisus migseled diye te timplu. Te sasangan pad sikandin ka migpanulu, due migparani kandin ne me

ⁿ 21:13 Isa 56:7; Hir 7:11. ^o 21:16 Sal 8:2 (LXX). ^p 21:21 Mat 17:20; 1Kur 13:2.

pangulu te me talagpanubad wey ka me igbuyag te me Hudiyu wey mig-inse, “Nekey ka katenged nu te peggimu kayi? Hentew-a ka migbehey keykew te sika ne katenged?”

²⁴Ne migtabak si Hisus, “Due degma inse ku kaniyu, ne emun ke egkatabak niyu seini, egnanganan ku degma sikaniyu ke nekey ka katenged ku te peggimu kayi. ²⁵Hendei migpuun ka katenged ni Huwan te pegpamewutismu? Diye naa te Manama wey ke diye te me etew?”

Ne migpalalahey sikandan ne migkahi, “Emun ke egkahi ki, ‘Diye migpuun te Manama,’ kema ke egkahian ki nikandin, ‘Na, mania te ware kew migpalintutuu ki Huwan?’ ²⁶Piru ke egkahi ki, ‘Diye migpuun te me etew,’ egkaaldek ki te me etew kema ke nekey ka eggimuwen kanta su migpalintutuu sikandan ne prupita si Huwan.” ²⁷Purisu migtabak sikandan, “Ware key nakanengneng.”

Ne migkahian degma sikandan ni Hisus, “Ke iling ma rue, kene ku degma egnanganan sikaniyu ke nekey ka katenged ku te peggimu kayi.”

Ka panunggilingan meyitenged te tahasuled

²⁸Ne migkahi e man-e si Hisus, “Nekey-a te suman-suman niyu? Due etew ne daruwa se anak ne me lukes. Miggendiyaan din ka panganey ne anak din wey migkahian, ‘Tatu, trabahu ke pa kuntee diye te parasan.’ ²⁹Ne migtabak sikandin, ‘Kena a egrabahu!’ Piru ware de nalingen-ngen, nabalbalawan e ka suman-suman din wey miggendiyad e sikandin te kamet. ³⁰Nataman, miggendiyaan e degma te amey ka hari ne anak din wey iling ded ka ingkahi rin. Ne migtabak ka anak, ‘Uya ame, eggendiya a,’ piru ware sikandin miggendiyae. ³¹Na, hendei kayi te daruwa ka migtuman te igkeupii te amey ran?”

Ne migtabak sikandan, “Seeye se panganey.”

Migkahian ni Hisus sikandan, “Egnanganan ku sikaniyu te malehet: egpekewun-a pad kaniyu egpakaseled te Migharian te Manama ka me talagsukut te buhis wey ka me malitan ne egpamelegye te me lawa ran. ³²^r Su miggendini te kaniyu si Huwan ne Talagbewutismu wey migpanulu kaniyu te matareng ne peg-ugpe, ne ware kew migpalintutuu kandin. Piru migpalintutuu mule kandin ka me talagsukut te buhis wey ka me malitan ne egpamelegye te me lawa ran. Ne minsan nakakita kew e dutu, ware kew en iya mig-inniyug te me sale niyu wey migpalintutuu kandin.”

Ka panunggilingan meyitenged te me talagtanggu te parasan (*Mar 12:1-12; Luk 20:9-19*)

³³^r Migkahi si Hisus, “Pamineha niyu seini se panunggilingan. Due sabeka ne etew ne due tane ne impamulaan din te me prutas

¶ 21:32 Luk 3:12; 7:29-30. ¶ 21:33 Isa 5:1-2.

ne egngaranan te paras wey inlingut din te alad. Ne miglulungag man-e sikandin eyew egluyangan te behas te paras wey migbebailey man-e sikandin te matikang ne bakalag ne eg-ugpaan te talagtameng. Pegkapenga dutu, impatanggu rin e te me talagbasuk ka parasan wey miglapu e sikandin diye te mariyu ne inged.

³⁴Te timpu e te pegpamupu te behas, impeendiye din ka me uripen din diye te me talagtanggu eyew egpakuen te kandin ne baad. ³⁵Piru impandakep te me talagtanggu ka me uripen din. Ka sabeka ne uripen, inlelampesan dan, ka dangeb indereppak dan te batu, wey ka igkatelu innimatayan dan. ³⁶Ne migsuhu e man-e ka kamuney te lein ne me uripen din, ne masulug pad du te nekewun-a. Piru iling ded ka innimu te me talagtanggu diye te kandan. ³⁷Te katammanan, impeendiye din e ka anak din ne lukes te migkahi, ‘Egtahuren dan iya sikandin.’ ³⁸Piru te pegkakita te me talagtanggu te anak te kamuney, migpalalahey e sikandan, ‘Sikan e ka anak te kamuney te parasan ne iyan egpakakamuney kayi. Kuwa kid e su eggimatayan ta sikandin eyew sikante e ka egpakakamuney kayi.’ ³⁹Purisu indakep dan e sikandin wey inggehanuy ran e diye te lihawangan te parasan wey innimatayan dan e.”

⁴⁰Ne mig-inse si Hisus kandan, “Nekey-a ka eggimuwen te kamuney te parasan diye te me talagtanggu ke eglibed sikandin?”

⁴¹Migtapak sikandan kandin, “Egguleen din iya te egpangimatey seeye se mareet ne me talagtanggu wey egkataman, egpatamengan din e man-e te lein ne egpakabehey kandin te baad te tagse tigpamupu te behas.”

⁴²^s Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Ware kew bes nakasabut te imbasa niyu diye te Kasulatan ne eggenendue,

‘Ka batu ne insamsamilian te me talagbebailey,
nasi neyimu ne batu ne pabunsuran.
Himu seini te Magbebaya ne Manama,
wey igkeinu-inu ta seini?’”

⁴³Ne migkahi pad man-e si Hisus, “Purisu egnangenan ku sikaniyu te kene kew e egkasakup te Migharian te Manama, wey iyan e egkasakup seeye se me etew ne egbebehas te meupiya. ⁴⁴Ne ka minsan hentew ne egkeulug ne egdeeg te seeye ne batu, egkallepuan, piru ka egkeuluhan te seeye ne batu, egkallupet iya.”

⁴⁵Te pegkarineg te me pangulu te me talagpanubad wey te me Parisiyu te panunggilingan ni Hisus, nasabut dan e ne sikandan ka igpasabut din. ⁴⁶Egdakepen e perem si Hisus te me pangulu te me Hudiyu, piru naaldekan sikandan te me etew su in-ila ran si Hisus ne sabeka ne prupita.

^s 21:42 Sal 118:22-23. ^t 21:44 Kene ne klaru seini ne birsikulu ke nalagkes naa iya diye te malehet ne migpuunan.

Ka panunggilingan meyitenged te sahakeen te kasal

(Luk 14:15-24)

22 ¹Nataman, mig-abey e man-e migpangguhud si Hisus diye te me etew pinaahi te me panunggilingan ne migkahi, ²“Ka Peghari te Manama egpekeiling te pangguhuren meyitenged te Hari ne mig-andam te sahakeen para te kasal te anak din ne lukes. ³Ne impeyipanew e nikandin ka me suluhuanen din eyew egpaangayen te seeye se impanginggat din te sahakeen te kasal, piru migbalibad ka me etew. ⁴Nataman, migpeyipanew e man-e sikandin te lein ne me suluhuanen din wey migkahiyen, ‘Nangeni niyu seeye se impanginggat ku te naandam e ka egkakeen su neyimatayan kud e ka me baka wey ka me nati ne impalambeg ku, wey naandam e ka langun, sikan naa peendiniya niyud e sikandan!’ ⁵Piru ware sikandan miglinga-linga wey nasi de iya nangipanew. Ka sabeka miggendiye te kamet din, ne ka dangeb miggendiye te egpanelepianan din. ⁶Ne ka дума, impandakep dan ka me suluhuanen, impeyilawan wey impangimatayan dan.

⁷“Purusu nabelu ka Hari wey impeendiye din e ka me sundalu rin eyew egpeyimatayan seeye se me mangngimatey wey egpasilaban ka me siyudad dan. ⁸Ne migkahiyen din ka me suluhuanen din, ‘Naandam e ka sahakeen te kasal, piru kene ne likes ne eggendini seeye se impanginggat ku. ⁹Purusu hendiye kew te me bebalakan te me dalan wey hinggata niyu te sahakeen te kasal ka minsan hentew ne egkakita niyu diye.’ ¹⁰Ne nangendiyad e seeye se me suluhuanen diye te me deralanan wey impanginggat dan ka langun ne nakita ran, meupiya ma wey se kene. Purusu napenu te me etew seeye se migsahakeenan.

¹¹“Piru te pegseled te Hari eyew egtengteng te me mahaliyug, due nakita rin diye ne etew ne ware migsaluub te igpangasal ne kumbale. ¹²Ne migkahiyen din seeye se etew, ‘Suled, immenu nu te egseled kayi te ware ke ma nakasaluub te igpangasal ne kumbale?’ Piru ware nakatabak ka etew. ¹³“Nataman, migkahiyen e te Hari ka me suluhuanen din, ‘Bakua niyu ka belad din wey paa rin wey iregpak niyu diye te lihawangan ne marusilem. Ne diye, egmandalawit sikandan wey egmakihet te ngipen dan.’ ”

¹⁴Ne in-epus ni Hisus ka panunggilingan te migkahi, “Masulug ka ingginggat, piru deisek de ka in-alam.”

Ka inse meyitenged te pegbayad te buhis

(Mar 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵Ne miglibulung ka me Parisiyu eyew egpammitew te paahi ne egkasahilut dan si Hisus pinaahi te peglalag-lalag din. ¹⁶Seeye naa,

^u 22:13 Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28.

impeendiye dan te ki Hisus ka me hibateen dan duma te me sakup ni Hirudis. Ne migkahi sikandan, “Talagpanulu, nakanengneng key ne malehet ka inlalag nu, wey impanulu nu ka kamalehetan meytenged te igkeupii te Manama; wey imbalahad nu ke nekey ka suman-suman te me etew meytenged te inlalag nu, tenged su ware nu tengtengi ka keugpe dan. ¹⁷Purisu nangenii key ke nekey ka suman-suman nu. Supak naa te Balaud ta ka pegbayad te buhis diye ki Sisar ne Impiradur, wey se kene?”

¹⁸Piru natahaan ni Hisus ne mareet ka tuyu dan, purisu migkahi sikandin, “Sikaniyu se egmapitew-pitew re! Mania te eg-el-elehan a nikaniyu? ¹⁹Papitawa a nikaniyu te seleppi ne igbayad te buhis!” Ne intaruwayan dan e sikandin te seleppi. ²⁰Ne mig-insaan sikandan ni Hisus, “Hentew ne alung wey ngaran ka nakatahu kayi?”

²¹Migtabak sikandan, “Ki Sisar ne Impiradur.”

Ne migkahiyang sikandan ni Hisus, “Ke iling due, ibehey niyu diye te Impiradur ka kandin, wey ibehey niyu degma diye te Manama ka kandin.”

²²Neinu-inu sikandan te pegkarineg dan dutu; ne mig-engkeran dan e sikandin wey nangawe e.

Ka inse meytenged te pegkeuyag

(Mar 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³^v Te seeye ded ne aldew, due me Sadusiyu ne migparani ki Hisus. Sikandan ka migkahi ne kenad egkeuyag ka me minatey. ²⁴^w Ne mig-insaan dan si Hisus, “Talagpanulu, migkahi si Muwisis, ‘Emun ke egpatey ka etew ne ware pad nakaanak, keilangan ne egpamaluwen te hari rin ka ipag din eyew duen ded anak te kakey rin ne migpatey e.’ ²⁵Na, due pitu ne taltalaari ne neelin ne lukes ne mig-ugpe dengan kayi te kanta. Nakaasawa ka panganey wey migpatey ne ware nakaanak. Purisu impamalu e te hari rin ka asawa rin. ²⁶Ne iling ded degma due ka neyitabu te igkarangeb ne hari wey te igkatelu peendiye te igkalian. ²⁷Te katammanan, migpatey e degma ka malitan. ²⁸Na, ke eggingume e ka aldew ne eg-uyahen e ka me minatey, hentew naa ka egkaasawa rin su sikandan ma langun ka nakaasawa kandin?”

²⁹Piru migtabak si Hisus kandan, “Naseyyup kew, tenged su ware kew nakasabut te Kasulatan wey te geem te Manama. ³⁰Te aldew ne eg-uyahen e ka me minatey, kenad egmaas-asaweey ka me etew tenged su egpekeiling e sikandan te me panalihan diye te langit. ³¹Na, meytenged te pegkeuyag te me minatey, ware kew bes nakasabut te imbasa niyu ne ingkahi te Manama due te kaniyu ne miggenendue, ³²^x ‘Sikeddiey ka Manama ni Abraham, ka Manama ni Isaak, wey ka Manama ni Hakub’?

^v 22:23 Himu 23:8. ^w 22:24 Diy 25:5. ^x 22:32 Iks 3:6.

Iyan igpasabut kayi ne kene ne Manama sikandin te me minatey, ke kene, Manama te neneuyag.”

³³ Te pegkarineg dutu te masulug ne etew, neinu-inu sikandan te pegpanulu din.

Ka suhu ne labew te langun
(*Mar 12:28-34; Luk 10:25-28*)

³⁴ Piru te pegkarineg dutu te me Parisiyu ne natalu ni Hisus te katarengan ka me Sadusiyu, migmarumeey e sikandan peendiye ki Hisus. ³⁵ Due sabeka diye te kandan ne ebugadu ne mig-eleg-eleg ki Hisus pinaahi te peg-inse. ³⁶ “Talagpanulu, hendei ka labew ne suhu due te Balaud?”

³⁷ Ne migtabak si Hisus, “Keilangan ne eggeyinawaan nu ka Magbebaye ne Manama nu ne egpuun te pusung nu, egpuun te gimukud nu, wey egpuun te suman-suman nu. ³⁸ Sika ka an-anayan wey amana ne labew ne suhu. ³⁹ Ne ka igkarangeb ne suhu egpekeiling ded te nekewun-a: ‘Geyinawei nu ka duma nu iling te peggeyinawa nu te pegkeetew nu.’ ⁴⁰ Ka intiru ne Balaud te Manama wey ka insulat te me pripita nalagkes e kayi te daruwa ne suhu.”

Ka inse meytenged te Kristu
(*Mar 12:35-37; Luk 20:41-44*)

⁴¹ Te nalibulong pad ka me Parisiyu, mig-insaan sikandan ni Hisus, ⁴² “Nekey-a ka suman-suman niyu meytenged te Kristu? Hentew ne kabuhalan sikandin?”

Ne migtabak sikandan, “Kabuhalan ni Dabid.”

⁴³ Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Ke iling ma rue, mania te mig-umew si Dabid kandin te ‘Magbebaye’ pinaahi te bulig te Panisingan te Manama? Su migkahi si Dabid,

⁴⁴ ^b ‘Ka Manama migkahi diye te Magbebaye ku:

Pinnuu ka kayi te igkakawanan^c ku,

taman te eggimuwen ku ne diekanan nu ka me kuntere nu.’

⁴⁵ Purisu ke ingngaranan ni Dabid sikandin ne ‘Magbebaye’, egmenuwen naa te Kristu ne egkeyimu ne kabuhalan ni Dabid?”

⁴⁶ Ne ware sabeka ne nakatabak ki Hisus, ne puun te seeye ne aldew, warad e egpaalag-alag ne eg-inse-inse kandin.

Ka pegpaney-paney ni Hisus meytenged te me pangulu te me Hudiyu
(*Mar 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46*)

23 ¹ Nataman, migkahiyen ni Hisus ka masulug ne etew wey ka me hibateen din, ² “Ka me talagpanulu te Balaud te Manama wey ka

^y 22:37 Diy 6:5. ^z 22:39 Lib 19:18. ^a 22:35-40 Luk 10:25-28. ^b 22:44 Sal 110:1.

^c 22:44 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

me Parisiyu ka imbehayan te katenged ne talagluwas te Balaud te Manama ne impabaye ki Muwisis. ³Sikan naa, keilangan ne egtumanen niyu wey eggimuwen ka langun ne igpanulu dan kaniyu. Piru kene niyu himuwa ka eggimuwen dan su kene dan eggimuwen ke nekey ka impanulu dan. ⁴Migbebagkes sikandan te mabbekat ne dinulan wey impatiang dan te me etew, piru sikandan mismu egkamataan de wey kenad iya egbulig ne egtiang te dinulan. ^{5^d} Innimu ran ka langun eyew egparayan-dayan te me etew. Imparakelan dan ka me tahanan dan te me sinulat ne me birsikulu ne imbagkes dan te me buked wey me belad dan, wey impamalayat dan ka me sidsid te me kumbale dan. ⁶Egkeupian sikandan ne egpinnuu diye te pinnuuwan te me talahuren ne diye te sahakeenan wey diye te mateles ne me pinnuuwan diye te me simbaan te me Hudiyu. ⁷Ne egkeupian sikandan ne egtahuren te me etew diye te me palingkiyan wey engngaranan te ‘Talagpanulu.’ ⁸Piru kene kew pangaran te ‘Talagpanulu,’ su sabeka re ka talagpanulu niyu wey tagtahasuled kew re langun. ⁹Ne kene kew ngaran te minsan hentew kayi te ampew te tane te ‘Amey,’ su sabeka re ka Amey niyu ne iyan ka diye te langit. ¹⁰Ne kene kew man-e pangaran te ‘Ahalen,’ su sabeka re ka ahalen niyu ne iyan sika ka Kristu. ^{11^e} Ka iyan mabantug diye te kaniyu, keilangan ne egkeyimu ne suluhuanen te duma. ^{12^f} Ka minsan hentew ne egparibabew te pegkeetew rin, igpariralem, piru minsan hentew ne egpariralem te pegkeetew rin, igparibabew.

Indew-ey ni Hisus ka egmapitew-pitew
(*Mar 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47*)

¹³⁻¹⁴“Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew re! Ware niyu paselera ka me etew diye te Migharian te Manama. Ne sikaniyu mismu kene egseled wey imbalabahan niyu seeye se eg-eleg-eleg ne egseled.^g

¹⁵“Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew re! Su inlapas niyu ka karagdahatan wey inleug-leug niyu ka katantanaan eyew egpammitew te minsan sabeka re ne eggimuwen niyu ne hibateen. Ne emun ke egkeyimu e sikandin ne hibateen niyu, eggimuwen niyu sikandin ne subla pad kaniyu ne eleg egpekeendiye te linew ne hapuy.

¹⁶“Mekeyid-u-hid-u kew se butud ne me talagkitkit ne migkahi, ‘Ka minsan hentew ne egpahunlibet te timplu, ware karuan dutu. Piru ka

^d 23:5; ^a Mat 6:1; ^b Diy 6:8; ^c Num 15:38. ^e 23:11 Mat 20:26-27; Mar 9:35; 10:43-44; Luk 22:26. ^f 23:12 Luk 14:11; 18:14. ^g 23:13 Due me sinulat ne miglagkes te birsikulu 14 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Mekeyid-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey me Parisiyu, sikaniyu se egmapitew-pitew re! Inlupihan niyu ka me balu wey impangahew niyu ka me kasangkapan dan minsan ka me baley ran, wey mallayat kew ne eg-ampu ka egpapitew-pitew re. Sikan naa ka subla pad ne masumpit ka legpad ne egkeumaan dan!

minsan hentew ne egpahunlibet te bulawan ne diye te timplu, keilangan ne egtumanen din seeye.¹⁷ Sikaniyu se egkengeungel ne me butud! Hendei ka labew, ka bulawan naa wey ke timplu ne iyan nakamatulus te bulawan? ¹⁸Migpanulu kew man-e te ka minsan hentew ne egpahunlibet te altar, ware karuan dutu. Piru ka minsan hentew ne egpahunlibet te dasag ne diye te altar, keilangan ne egtumanen din seeye. ¹⁹Sikaniyu se me butud! Hendei bes ka labew, ka dasag naa wey ke altar ne iyan nakamatulus te dasag? ²⁰Purisu seeye se egpahunlibet te altar, iyan din egpahunlibetan ka altar wey ka langun ne nakatahu dutu. ²¹Ne seeye se egpahunlibet te timplu, iyan din degma egpahunlibetan ka timplu wey ka Manama ne mig-ugpe dutu. ²²^h Ne seeye se egpahunlibet te langit, iyan din man-e egpahunlibetan ka trunu te Manama wey ka migpinnuu dutu.

²³ⁱ “Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew re! Migbehey kew te igkasapulu ne baad diye te Manama te me leggu niyu iling te hirbabuwina, anis, wey kaningag, piru ware niyu tumana ka amana ne impurtanti ne me panulu due te Balaud. Su kene kew ne matareng, kene kew ne hiid-uwen diye te duma, wey kene kew egkasalihan. Keilangan ne egbehey kew te igkasapulu ne baad, piru kene niyu balahara ka duma ne panulu. ²⁴Sikaniyu se me butud ne talagkitkit, egsesala kew te ketiketi diye te eg-inumen niyu piru eg-abeleng kew te hendue karakel te kamilyu ne mananap!

²⁵“Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew re! Miglinisan niyu ka lawa te pakawan wey pinggan, piru malindit ka diye te seled. Iling kew naa degma rue su napenu te halamlam wey pegtuhes-tuhes. ²⁶Sikaniyu se me butud ne me Parisiyu! Hun-eyi niyu pa te eglinis ka seled te pakawan wey te pinggan niyu, eyew malinis degma ka diye te ligwang.

²⁷^j “Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew re! Egpekeiling kew te lebenganan ne imbatekan te maangkag wey meupiya ne egtengtengan ka lihawangan. Piru ka diye te seled napenu bes te tul-an te me minatey wey te langun ne mallindit. ²⁸Ne sikan naa degma ka egkeilingan niyu su matareng ne egtengtengan te me etew ka ligwang niyu piru napenu te pegpapitew-pitew wey sale ka seled niyu.

Intagne ni Hisus ka iglegpad kandan

(Luk 11:47-51)

²⁹“Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew re! In-ay-ayaran niyu te migpangimu

^h 23:22 Isa 66:1; Mat 5:34. ⁱ 23:23 Lib 27:30. ^j 23:27 Himu 23:3.

ka sabalanan te me prupita wey indayrayanan niyu ka me limuanan te matareng ne me etew. ³⁰Ne migkahi kew man-e, ‘Emun ke duen kid e perem te timpu te me kaap-apuan ta, ware ki red perem nakaamung-amung kandan te migpangimatey te me prupita.’ ³¹Sikan naa, sikaniyu mismu ka migpamalehet ne sikaniyu iya ka me kabuhalan te seeye se migpangimatey te me prupita. ³²Na, impusi niyu ka imbunsuran e te me kaap-apuan niyu! ³³^k Me uled, sikaniyu se me kabuhalan te me mammiley! Egmenuwen niyu te egpanalliya ka legpad diye te linew ne hapuy? ³⁴Ne puun due, egpeuyanan ku sikaniyu te me prupita, me matagseb ne me etew, wey me talagpanulu te Balaud te Manama. Ne ka duma kandan egpangimatayan niyu wey iglansang te krus, ne ka duma egpanlampesan niyu diye te simbaan wey egpanlupuhen niyu sikandan diye te nalein-lein ne me inged. ³⁵^l Sikan naa ka egkarakeselan kew te legpad tenged te peggimatey te langun ne matareng ne me etew, puun pad ki Abil peendiye te anak ni Barakiyas ne si Sakariyas, ne innimatayan niyu diye te elat-elat te timplu wey te altar. ³⁶Egnanganan ku sikaniyu te malehet: ka langun ne iglegpad due, egkaneem-neem iya te me etew te kuntee ne timpu.

Ka geyinawa ni Hisus te Hirusalim

(Luk 13:34-35)

³⁷“E sikaniyu se matig-Hirusalim ne migpangimatey te me prupita wey migpandegpak te seeye se impeendue te kaniyu. Kamasalig ad e perem eglibulung kaniyu, iling te sabeka ne inayan ne migpangalupkup te me piyak din, piru ware kew neupii. ³⁸^m Na, eg-engkeran e eglahetengi ka siyudadⁿ niyu. ³⁹^o Su egnanganan ku sikaniyu, kene kew e egpakakita keddiey man-e taman te egkahi kew e, ‘Egdayanen sikandin se impeendini te Magbebaye ne Manama^p kanta.’”

Intagne ni Hisus ka pegkahuhus te timplu

(Mar 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 ¹Ne miglihawang e si Hisus te timplu wey te peggipanew rin e, migparani kandin ka me hibateen din wey impapitew ran kandin ka timplu. ²Piru migkahiyan ni Hisus sikandan, “Nakita niyu ma iya sika, menu ma? Piru egnanganan ku sikaniyu te malehet: ware minsan sabeka ne batu keureme ne egkasame diye te neunturan din, egkahebe iya ka langun.”

Ka me samuk wey me kalasayan

(Mar 13:3-13; Luk 21:7-19)

³Taheed te migpinpinuu si Hisus diye te Bubungan te Ulibu, migparani kandin ka me hibateen din ne sikandan de wey migkahi,

^k 23:33 Mat 3:7; 12:34; Luk 3:7. ^l 23:35: a Hin 4:8; b 2Kru 24:20-21. ^m 23:38 Hir 22:5.

ⁿ 23:38 Te Grigu: baley. ^o 23:39 Sal 118:26. ^p 23:39 Te Grigu: sikandin se eggendini te ngaran te Magbebaye ne Manama.

“Nangeni key ke ken-u egkeyitabu seini, wey nekey-a ka palinneu te peglibed nu wey te katammanan te timpu?”

⁴Ne migtabak si Hisus, “Bantey kew ne kene kew egkeuyan te kene ne malehet ne talagpanulu. ⁵Su masulug ka eggendini ne egpeila ne sikandan kun ka Kristu, wey masalig ka egkeuyan. ⁶Egpakarineg kew te egmabunbunuey due te marani niyu, wey me guhuren meytenged te egmabunbunuey diye te mariyu, piru kene kew kaalde su keilangan ne egkeyitabu sika. Piru kene pad ne sika ka katammanan. ⁷Egpakigkuntere ka sabeka ne nasud te lein ne nasud wey egpakigkuntere ka sabeka ne tribu te lein ne tribu. Egginguma ka me bitil wey me linug diye te minsan hendei ne inged, ⁸piru sika langun, bunsuranan pad te kasakitan iling te eglesutan ne egbaletikan.

^{9a} “Ne egpandakepen kew eyew egbayayaran wey eggimatayan. Egdumutan kew te langun ne me nasud tenged keddiey. ¹⁰Egkataman, masalig ka egpakasuwey, wey egmaak-akaley sikandan wey egmarumdumutey. ¹¹Ne masulug ka egginguma ne kene ne malehet ne me prupita wey masalig ka egkalaag nikandan. ¹²Ne tenged su egsuble e ka kareet te me etew, kenad e egpaheyinaweey ka masulug ne me etew. ^{13r} Piru seeye se egpabulus eg-ikul keddiey taman te katamanan iyan egkaluwas. ¹⁴Ne ka Meupiya ne Panugtulen meytenged te Peghari te Manama, igwali te intiru ne kalibutan isip pegpamalehet diye te langun ne me nasud, ne egkataman, eggingume e ka katamanan.

Ka makaalat-halat ne talagdereet

(Mar 13:14-23; Luk 21:20-24)

^{15s} “Ke egkiteen niyud ka makaalat-halat ne ‘talagdereet ne lilinditi diye te tangkaan te Manama’ ne egkahiyen ni prupita Danyil ne diye egsasindeg te matulus ne timplu (keilangan ne egsabuten sika te talagbasa), ¹⁶seeye se me etew ne diye te Hudiya, keilangan ne eg-apat diye te me bubungan. ^{17t} Ne seeye se etew ne diye te atep te baley rin,^u keilangan ne kenad e egpamaneug eyew egkuwa te me kasangkapan din diye te seled. ¹⁸Ne seeye se diye te kamet, keilangan ne kenad e eg-uli eyew egkuwa te kumbale din. ¹⁹Mekeyid-u-hid-u te seeye ne me timpu ka egkengaberes wey ka egmasusu pad te me anak dan. ²⁰Ne ampu kew ne kene ne tingmaagsil wey kene ne Aldew te Peggimeley ka pegpallahuy niyu. ^{21v} Su due egginguma ne makabayad-bayad ne peg-antus ne ware pad neyitabu puun te peggimu te kalibutan taman kuntee, wey kenad e seini egkeyitabu pad man-e. ²²Ne emun ke ware pad hilepeti te Manama ka seeye ne timpu, egkahule iya egpamatey ka me etew. Piru tenged te me etew ne in-alam din, innilepetan din ka seeye ne timpu.

q **24:9** Mat 10:22. r **24:13** Mat 10:22. s **24:15** Dan 9:27; 11:31; 12:11.

t **24:17-18** Luk 17:31. u **24:17** Mapatag ka atep te me Hudiyu. v **24:21** Dan 12:1; Imp 7:14.

²³ “Ne emun ke due egkahi kaniyu, ‘Pitew kew, kayi ka Kristu!’ wey ke ‘Diye sikandin!’ kene kew en iya palintutuu. ²⁴ Su eglepew ka kene ne malehet ne me Kristu wey ka kene ne malehet ne me prupita. Eggimu sikandan te me derakel ne me palinneu wey me kein-inuwan eyew egkeuyan ka me etew, ke egkaayun, minsan seeye se in-alam te Manama. ²⁵ Bantey kew su tapey kud e sikaniyu panpanayi.

²⁶ ^w “Purisu, ke egkahiyan kew nikandan, ‘Pitawa niyu, diye sikandin te mammara ne inged ne kene egkeugpaan,’ kene kew hendiye. Ne emun ke egkahiyan kew nikandan, ‘Pitawa niyu, miggeles sikandin diye te sinabeng,’ kene kew palintutuu kandan. ²⁷ Su ka peglibed te Anak te Etew egpekeiling te kilat ne miggeteb puun te igsile peendiye te iglineb.

²⁸ ^x “Ke hendei ka lawa ne napatey, diye degma eglibulung ka me banug.

Ka pegginguma te Anak te Etew

(Mar 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ ^y ^z ^a “Pegkapenga te me peg-antus te seeye ne me timpu, egmarusilem e ka aldew wey kenad e eglayag ka bulan, wey egkengeulug e ka me bituen puun te langit wey egkawelwel ka me tahu diye te langit. ³⁰ ^b Egkataman, eglepew e diye te langit ka palinneu te Anak te Etew, wey ka langun ne tribu te kalibutan egmanlungku. Ne egkakita ran e ka Anak te Etew ne eglepew diye te gapun duma te geem din wey te dakel ne katelesan. ³¹ Ne due dakel ne trumpita ne igparahing, ne igpeendiye din e ka me panalihan din diye te langun ne inged kayi te ampew te tane eyew te peglibulung te keet-etawan ne in-alam din.

Ka katahaan puun te kayu ne iggira

(Mar 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² “Na, sumsumana niyu ka kayu ne iggira wey himuwa niyu ne panunggilingan. Emun ke egtunasan e ka me sugpang din, sika ka palinneu ne mahaan e ka tingmeinit. ³³ Iling naan ded degma due, emun ke egkiteiten niyud e sika se langun ne ingkahi ku, egkatahaan niyud ne marani e sikandin, egpalinggumaan e. ³⁴ Egnangenan ku sikaniyu te malehet: egkatuman e sika langun^c te kene pad egkengamatey ka me etew te kuntee ne timpu. ³⁵ Egkaawe ka langit wey ka tane, piru ka keddi ne lalag, kene iya egkaawe.

^w 24:26-27 Luk 17:23-24. ^x 24:28 Luk 17:37. ^y 24:29a Isa 13:10; Huwil 2:10, 31; 3:15; Imp 6:12. ^z 24:29b Isa 13:10; Isi 32:7; Huwil 2:10; 3:15. ^a 24:29c Isa 34:4; Imp 6:13.

^b 24:30 Dan 7:13; Sak 12:10-14; Imp 1:7. ^c 24:34 Iyan buwa igpasabut ni Hisus te ingkahi rin ne “sika langun” ka pegkahuhus te timplu (24:2-3a).

Ware nataheyi ka aldew te peglibed din

(Mar 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

³⁶“Piru ware minsan sabeka ne nakataha te aldew wey te uras ke ken-u seeye egkeyitabu, minsan ka me panalihan diye te langit wey ka Anak,^d su iyan de nakataha ka Amey. ^{37e} Su ka peglibed te Anak te Etew egpekeiling te neyitabu te timpu ni Nuwi. ³⁸ Su te ware pad migsipuk ka weyig, migpabulus ka me etew ne nangekeen, nangiinum, wey migmaas-asaweey, taman te aldew te migseled e si Nuwi diye te arka. ^{39f} Ware sikandan nakataha ke nekey ka egkeyitabu taman te migsipuk e ka weyig ne mig-anlas kandan langun. Ne iling naan ded degma kayi ka egkeyitabu te peglibed te Anak te Etew. ⁴⁰ Emun ke due daruwa ne etew ne diye te kamet; eg-angayen ka sabeka wey eggaaten ka dangeb. ⁴¹ Emun ke due daruwa ne malitan ne eggehaling; eg-angayen ka sabeka wey eggaaten ka dangeb. ⁴² Purisu bantey kew, su ware kew nakanengneng ke ken-u egginguma ka Magbebaye niyu. ^{43g} Ne tantanuri niyu seini: emun ke nakanengneng ka kamuney te baley ke nekey ne uras te marusilem eglepew ka takawen, egbantey iya sikandin eyew kene egpakaseled ka takawen te baley rin. ⁴⁴ Purisu keilangan ne eg-andam kew degma, su egginguma ka Anak te Etew te timpu ne ware niyu pallatenga.

Ka egkasalihan ne suluhuanen wey ka kene egkasalihan

(Luk 12:41-48)

⁴⁵“Hentew-a ka suluhuanen ne egkasalihan wey matagseb? Panunggilingan, ke imbahayan ka suluhuanen te ahalen din te katenged te pegmandu te me дума rin ne me suluhuanen, eyew egpakeen kandan te eleg ne timpu, ⁴⁶ meupiya sikandin ke nasapenan ne miggimu te peg-uli te ahalen din. ⁴⁷ Egnanganan ku sikaniyu te malehet: sikandin e ka egpeuyanen te ahalen din te langun ne karatuan din. ⁴⁸ Piru ke mareet ka suluhuanen, egsuman-suman sikandin ne mananey pad eg-uli ka ahalen din ⁴⁹ wey dutu egbunsud e sikandin ka egpanlampes te me дума rin ne me suluhuanen, wey egpanaman-taman egkeen wey eg-iinum дума te me talewubug. ⁵⁰ Ne eg-uli ka ahalen din te sabeka ne aldew ne ware din pallatenga, wey te uras ne ware din nanengnengi ⁵¹ wey egdusaan^h sikandin te ahalen din wey igpalemung diye te me etew ne egmapitew-pitew re. Ne diye egmandalawit ka me etew wey egmegkihet te ngipen dan.

^d 24:36 Kene ne langun ne me sinulat ne inlagkes ka Anak. ^e 24:37 Hin 6:5-8.

^f 24:39 Hin 7:6-24. ^g 24:43-44 Luk 12:39-40. ^h 24:51 Te Grigu: egtadtaren.

Ka panunggilingan meyitenged te sapulu ne mengebay

25ⁱ “Ka Peghari te Manama egpekeiling te pangguhuren meyitenged te sapulu ne mengebay ne mig-uyan te me sulu wey nangipanew ka egsinug-ung te egpangasawa. ²Egkengeungel ka lalimma ne mengebay wey me matagseb ka lein ne lalimma ne mengebay. ³Su ka egkengeungel, nanguyan te me sulu dan piru ware migtaaha te igtubil dan. ⁴Piru ka me matagseb, nanguyan mule te me sulu wey te igtubil ran diye te tahuanan. ⁵Ne puun su naangge ka egpangasawa, egtuytuyungen e sikandan wey nenakalipereng e.

⁶“Hengkayi te egliware e te karusileman, due migbalbalukan ne migkahi, ‘Duen e ka egpangasawa. Apas kew wey temuwa niyu sikandin!’ ⁷Te sikan de, nangimate e ka me mengebay wey in-andam dan e ka me sulu dan. ⁸Ne migkahi seeye se egkengeungel diye te me matagseb ne me mengebay, ‘Behayi key ubag nikaniyu te igtubil su egmangalap-halap naan de ka me sulu ney.’ ⁹Piru migtabak ka me matagseb, ‘Kema ke kenad e egkeeleg seini kanta. Hendiye kew pa te tindaan wey beli kew e te igtubil niyu.’ ¹⁰Taheed te nangipanew e ka egmambebeli, miggingume e ka egpangasawa. Ne seeye se nenakaandam, migdume e kandin diye te sahakeenan, ne inlekeban e ka gumawan.

^{11j} “Te ware de nalingen-ngen, nangingume e degma ka duma ne me mengebay wey migbalbalukan sikandan ka migkahi, ‘Ahalen! Ahalen! Lukati key nikeykew!’ ¹²Piru migtabak sikandin, ‘Egnangenan ku sikaniyu te malehet: wara a nekeila kaniyu.’

¹³“Purisu bantey kew su ware niyu nataheyi ka aldew wey ka uras te peglibed ku.

Ka panunggilingan meyitenged te tatelu ne suluhuanen

(Luk 19:11-27)

^{14k} “Ka Peghari te Manama egpekeiling man-e te pangguhuren meyitenged te etew ne eggipanew te mariyu ne inged. In-umew rin ka me suluhuanen din wey insalig din diye te kandan ka me karatuan din. ¹⁵Imbehayan din ka tagse sabeka sumale te katuenan dan. Ka sabeka imbehayan din te lalimma ne libu (5,000) ne seleppi ne bulawan, ka dangeb imbehayan din te daruwa ne libu (2,000) ne seleppi ne bulawan, ka igkatelu imbehayan din te senge libu (1,000) ne seleppi ne bulawan. Nataman, miggipanew e sikandin. ¹⁶Ka suluhuanen ne nakarawat te lalimma ne libu (5,000) ne seleppi ne bulawan, due-rue ne migbunsud sikandin ka egpaanak te seleppi din, wey mig-anak seeye te lalimma ne libu (5,000). ¹⁷Ne iling ded degma ka dangeb ne nakarawat te daruwa ne

ⁱ 25:1 Luk 12:35. ^j 25:11-12 Luk 13:25. ^k 25:14-30 Luk 19:11-27.

libu (2,000) ne seleppi ne bulawan, mig-anak ka seleppi din te daruwa ne libu (2,000). ¹⁸Piru ka nakarawat te senge libu (1,000) ne seleppi ne bulawan, miggipanew sikandin wey migkekali te tane ne inlebengan din te seleppi te ahalen din.

¹⁹“Te naluhey e ne timpu, mig-uli e ka ahalen eyew egbalansiyan ka me suluhuanen din. ²⁰Ne migparani seeye se suluhuanen ne insalihan te lalimma ne libu (5,000) ne seleppi ne bulawan wey mig-uyan pad sikandin te lein ne lalimma ne libu wey migkahi, ‘Ahalen, imbehayan a nikeykew te lalimma ne libu ne seleppi ne bulawan. Na, tengtengi nu, seini red ka anak ne lalimma ne libu.’ ²¹Ne migkahiyen sikandin te ahalen din, ‘Meupiya ka innimu nu. Meupiya ka wey egkasalihan ka; tenged su egkasalihan ka te deisek ne seleppi, egkasalihan ku sikeykew te dakel pad. Seled ka wey sawit ka te kahale te ahalen nu!’ ²²Ne migparani degma seeye se suluhuanen ne insalihan te daruwa ne libu (2,000) ne seleppi ne bulawan wey migkahi, ‘Ahalen, imbehayan a nikeykew te daruwa ne libu ne seleppi ne bulawan. Na, tengtengi nu, seini red ka anak ne daruwa ne libu.’ ²³Migkahiyen sikandin te ahalen din, ‘Meupiya ka innimu nu. Meupiya ka wey egkasalihan ka; tenged su egkasalihan ka te deisek ne seleppi, egkasalihan ku sikeykew te dakel pad. Seled ka wey sawit ka te kahale te ahalen nu!’ ²⁴Nataman, migparani e degma ka suluhuanen ne insalihan te senge libu (1,000) ne seleppi ne bulawan wey migkahi, ‘Ahalen, nakanengngeng a ne mabulut ka, eggaani ka te ware nu ibubul wey egpanlimud ka te ware nu isawed. ²⁵Purisu naaldeka wey inlebeng ku te tane ka seleppi nu. Na, tengtengi nu, seini red ka seleppi nu.’ ²⁶Piru migkahi ka ahalen din, ‘Sikeykew se mareet wey pehulen ne suluhuanen! Nakanengngeng ke bes te eggaani a te ware ku ibubul wey egpanlimud a te ware ku isawed; ²⁷ne mania te ware nu itahu diye te bangku ka seleppi ku eyew te peg-uli ku egkaangey ku red seini дума te anak kayi? ²⁸Na, kua niyu ka seleppi due te kandin wey ibehay niyu diye te nakaseleppi te sapulu ne libu (10,000) ne seleppi ne bulawan. ²⁹¹ Su seeye se due kandin, egtimulan pad eyew egmasalig ka kandin. Piru seeye se ware kandin, eg-angayen minsan ka deisek ubag ne in-isip din ne kandin perem. ³⁰^m Ne seini se ware gulehud ne suluhuanen, iregpak niyu diye te lihawangan ne marusilem. Ne diye, egpandalawit sikandin wey epegkihet te ngipen din.’

Ka katammanan ne peggukum

³¹ⁿ “Emun ke eggingume e ka Anak te Etew дума te geem wey katelesan din wey egdumaan te langun ne me panalihan, egpinnuu e sikandin diye te amana ne mateles ne trunu rin. ³²Ne eglibulungen diye te tangkaan din

¹ 25:29 Mat 13:12; Mar 4:25; Luk 8:18. ^m 25:30 Mat 8:12; 22:13; Luk 13:28.

ⁿ 25:31: a Mat 16:27; b Mat 19:28.

ka me etew te langun ne me nasud. Egkataman, egbaaren din sikandan te daruwa ne baad, iling te eggimuwen te talagtameng ne egpegsuwey te karniru wey te kambing. ³³Ne diye din igtahu te igkakawanan din ka me karniru, piru ka me kambing diye din igtahu te igkahibang din. ³⁴Egkataman, sikeddi se Hari, egkahiyen ku ka diye te igkakawanan, ‘Hendini kew sikaniyu se impanalanginan te Amey ku wey ugpe kew te Migharian ne intahahe kaniyu puun pad te peggimu te kalibutan. ³⁵Su timpu ne miggutasan a, impakeen a nikaniyu, te timpu ne nammaraan a, impeinum a nikaniyu, te timpu ne miglapu a, insagsahipa a nikaniyu. ³⁶Te timpu ne ware kukumbaleen ku, impakumbalaan a nikaniyu, te timpu ne migderalu a, intangu a nikaniyu, te timpu ne naprisu a, inleuy a nikaniyu.’ ³⁷Ne eg-inse seeye se me matareng, ‘Magbebaye, ken-u ney-a nakita sikeykew ne miggutasan wey impakeen ney, ne nammaraan ka ne impeinum ney? ³⁸Ken-u ney-a nakita sikeykew ne miglapu wey insagsahipe ney sikeykew, wey ware kukumbaleen nu ne impakumbalaan ney sikeykew? ³⁹Ken-u ney-a nakita sikeykew ne migderalu wey ke naprisu ne inleuy ney?’ ⁴⁰Ne egtabak a se Hari, ‘Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ka minsan nekey ne innimu niyu diye te kene ne impurtanti ne me suled ku, innimu niyud e sika kayi te keddiey.’

⁴¹“Ne egkataman, egkahiyen kud e seeye se me etew ne diye te igkahibang, ‘Awe kew rue, sikaniyu se indilus te Manama wey diye kew te hapuy ne ware egtamanan ne in-andam din te ahalen te me busew duma te me panalihan din. ⁴²Su timpu ne miggutasan a, wara a nikaniyu pakeena; te timpu ne nammaraan a, wara a nikaniyu peinuma. ⁴³Te timpu ne miglapu a, wara a nikaniyu palasura te baley niyu, te timpu ne ware kukumbaleen ku, wara a nikaniyu pakumbalei, te timpu ne migderalu a wey naprisu, wara a nikaniyu leuya.’ ⁴⁴Ne eg-inse degma sikandan, ‘Magbebaye, ken-u ney-a nakita sikeykew ne miggutasan wey ke nammaraan, wey miglapu, wey ware kukumbaleen, wey migderalu, wey naprisu, ne ware ney bulihi sikeykew?’ ⁴⁵Ne egtabak sikandin, ‘Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ka minsan nekey ne ware niyu himuwa diye te kene ne impurtanti ne me suled ku, ware niyu himuwa sika kayi te keddiey.’ ⁴⁶° Egkataman, igpeendiyad e sikandan te dusaanan ne ware egtamanan, piru ka me matareng egbehayan te umul ne ware egtamanan.”

Ka planu te peggimatey ki Hisus

(*Mar 14:1-2; Luk 22:1-2; Huw 11:45-53*)

26 ¹Te nakapenge e si Hisus ka miglalag te langun ne eglalahaen din, migkahiyen din e ka me hibateen din, ^{2P} “Nakanengneng kew e

° 25:46 Dan 12:2. P 26:2 Iks 12:1-27.

ne ikaruwa naan de ka katumanan te Sahakeen te Peglihad te Panalihan, ne ka Anak te Etew igbehey e diye te me etew eyew iglansang te krus.”

³Nataman, miglibulung e ka me pangulu te me talagpanubad wey ka me igbuyag te me Hudiyu diye te palasyu ni Kaypas ne Labew ne Talagpanubad, ⁴wey migplanu sikandan ke egmenuwen ne egkarakep dan si Hisus te heles de eyew egkeyimatayan. ⁵Piru migkahi sikandan, “Kene ta eggimuwen seini te timpu te Sahakeen, su kema ke egkasamuk ka me etew.”

Mig-itisan si Hisus te peemut

(Mar 14:3-9; Huw 12:1-8)

⁶Te seeye ne timpu, diye ensi Hisus te Bitanya te baley ni Simun ne ibungen. ⁷^aTe sasangan ne egkeen si Hisus, due malitan ne migparani kandin ne mig-uyan te mahal ne peemut ne diye itahu te alabastru, wey mig-itisan din ka ulu ni Hisus. ⁸Te pegkakita dutu te me hibateen din, nabelu sikandan wey migkahi, “Mania te migde-deetan sika? ⁹Igbelegye perem sika se peemut te dakel ne kentiddad wey igpamehey diye te egkengaayu-ayu ka halin!”

¹⁰Piru nanengnengan seeye ni Hisus wey migkahiyen din e sikandan, “Mania te egbanggawen niyu sikandin? Amana ne meupiya ka innimu rin kayi te keddiey. ¹¹^r Su ka egkengaayu-ayu, layun niyu mule egkaruma, piru sikeddi, kena a nikaniyu layun egkaruma. ¹²In-itisan din te peemut ka lawa ku eyew te peg-andam te pegsabal keddiey. ¹³Egnangenan ku sikaniyu te malehet: minsan hendei igwali ka Meupiya ne Panugtulen kayi te intiru ne kalibutan, egkahuhud degma ka innimu rin kayi te keddiey eyew egkasuman-suman sikandin.”

Ka pegpakigsabut ni Hudas te peg-akal ki Hisus

(Mar 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴Nataman, miggendiye te me pangulu te me talagpanubad si Hudas Iskaryuti ne sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen ¹⁵^s wey migkahi, “Pila ka igbayad niyu keddi ke igbehey ku si Hisus kaniyu?” Ne migbehayan dan e si Hudas te seleppi ne tatelu ne pulu (30) ne timman. ¹⁶Ne puun dutu, migpammitew e sikandin te meupiya ne timpu ne igkabehey rin si Hisus diye te kandan.

Ka peg-andam te me hibateen ni Hisus te iglabung

(Mar 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Huw 13:21-30)

¹⁷Te an-anayan ne aldew te Sahakeen te Paan ne Ware Patulin, migparani ki Hisus ka me hibateen din wey mig-inse, “Hendei nu igkeupii ne eg-andamen ney ka egkeenen ta te Peglihad te Panalihan?”

^a 26:7 Luk 7:37-38. ^r 26:11 Diy 15:11. ^s 26:15 Sak 11:12.

¹⁸Ne migtabak sikandin, “Hendiye kew te siyudad, diye te sabeka ne etew wey kahii niyu sikandin, ‘Migkahi ka Talagpanulu te mahaan e ka timpu ku, ne duen a te keykew egsahakeen duma te me hibateen ku te Peglihad te Panalihan.’ ”

¹⁹Ne innimu te me hibateen ni Hisus ka insuhu din kandan wey in-
andam dan e ka egkeenen para te Sahakeen te Peglihad te Panalihan.

²⁰Hengkayi te nasagkup e, migpinnuu e si Hisus duma te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din eyew egkeen e. ²¹Te sasangan e sikandan ne egmangekeen, migkahi si Hisus, “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: due sabeka kaniyu ne eg-akal keddiey.”

²²Ne amana sikandan nalaggew wey migpasubsubaley re ka mig-inse, “Magbebaye, kema ke sikeddi ka egkahiyen nu?”

²³^t Ne migtabak si Hisus, “Sabeka kaniyu te migsaaumul keddi migdallut te paan te seini ne yahung ka eg-akal keddiey. ²⁴Egpatey ka Anak te Etew sumale te nasulat te Kasulatan, piru mekeyid-u-hid-u ka etew ne eg-akal kandin. Meupiya pad ke ware sikandin neetew.”

²⁵Ne mig-inse si Hudas ka eg-eakal kandin, “Talagpanulu, kema ke sikeddi ka egkahiyen nu?”

Migtabak si Hisus, “Inlalag nud en iya.”

Ka peglabung enni Hisus

(Mar 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kur 11:23-25)

²⁶Te sasangan pad sikandan ne egmangekeen, migkuwa si Hisus te paan wey impasalamatan din ka Manama, wey impanepik-tepik din seini wey impamehey rin diye te me hibateen din te migkahi, “Kuwa kew kayi wey keena niyu. Seini ka lawa ku.”

²⁷Nataman, migkuwe e man-e sikandin te senge ubab ne binu, ne impasalamatan din ka Manama wey intaruwey rin diye te kandan te migkahi, “Inum kew langun kayi, ²⁸^u su seini ka langesa ku ne igpatihis eyew egkapasaylu ka sale te masulug ne me etew. Seini ka egpamalehet te kasabutan te Manama diye te keet-etawan din. ²⁹Egnangenan ku sikaniyu, kena ad e eg-abey eg-inum te seini ne inumen ne egpuun te paras taman te aldew ne eg-inum ad e te iyam ne inumen duma kaniyu diye te Migharian te Amey ku.”

³⁰Nataman, nangulahing e sikandan te pegdayan te Manama wey nangendiyaad e te Bubungan te Ulibu.

Ka pegtagne ni Hisus ne igpahunware din ni Pidru

(Mar 14:27-31; Luk 22:31-34; Huw 13:36-38)

³¹^v Nataman, migkahi e si Hisus diye te kandan, “Te seini ne karusileman, eg-engked kew e langun keddiey su nasulat diye te

^t 26:23 Sal 41:9. ^u 26:28; a Iks 24:8; b Hir 31:31-34. ^v 26:31 Sak 13:7.

Kasulatan, ‘Eggimatayan ku ka talagtameng te me karniru, wey egmemekegsuwey-suwey e ka me karniru.’^{32w} Piru te pegkapenga te peguyag keddi, eggun-a ad e kaniyu diye te Galiliya.”

³³Ne migkahiyen ni Pidru si Hisus, “Minsan pad ke eg-engkeran ka te langun, kena ad iya eg-engked keykew.”

³⁴Ne migkahiyen ni Hisus si Pidru, “Egnangenan ku sikeykew te malehet: te kene pad eg-ukale ka manuk te seini ne karusileman, katatelu ad nikeykew igpahunware.”

³⁵Ne migkahiyen ni Pidru sikandin, “Minsan pad eggimatayan a duma keykew, kene ku iya igpahunware sikeykew.” Ne iling ded degma ka ingkahi te langun ne me hibateen.

Mig-ampu si Hisus diye te Gitsimani

(Mar 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶Nataman, nangendiyad e ensi Hisus te inged ne engngaranan te Gitsimani wey migkahiyen din ka me hibateen din, “Kayi kew pa paminnuu taheed te eg-ampu e pad seeye te kewun-aan.”³⁷Ne indumarin si Pidru wey ka talaari ne anak ni Sibidiyu, ne dutu nakaheram sikandin te subla ne pegkalaggew wey migmemasakit se geyinawa rin.

³⁸Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Amana ne sesakiti ka geyinawa ku ne hendue te egkapatey ad e. Kayi kew naan pa wey kene ki eglipereng.”

³⁹Ne migpabulus si Hisus diye te kewun-aan wey mig-usengul diye te tane wey mig-ampu ne migkahi, “Ame, ke egkaayun diye te keykew, angaya nu seini se ubab te peg-antus kayi te keddiey, piru kene ne iyan egkatuman ka keddiey ne pegbuut, ke kene, ka keykew ne pegbuut.”

⁴⁰Nataman, miglibed e si Hisus diye te me hibateen din wey neumaan din sikandan ne nenewulep e. Ne migkahiyen din e si Pidru, “Etuwey, kene kew egpakaantus ne kene eglipereng duma keddi minsan senge uras de? ⁴¹Kene kew lipereng wey ampu kew eyew kene kew egkatintal. Egkeupian perem ka panisingan piru mahuye ka lawa niyu.”

⁴²Ne mig-abey e man-e miggendiye te kewun-aan si Hisus wey mig-ampu ne migkahi, “Ame, emun ke keilangan iya ne eg-inumen ku ka seini ne ubab te peg-antus, egkatuman iya ka igkeupii nu.”⁴³Te peglibed man-e ni Hisus, neumaan din ded man-e sikandan ne nenewulep su egmemakaliplipereng en iya sikandan.

⁴⁴Purisu, mig-engkeran din e man-e sikandan wey mig-ampu. Igkatatelu rin e seini te peg-ampu wey iling ded ka in-ampu din.

⁴⁵Nataman, miglibed e man-e sikandin diye te me hibateen din wey migkahi, “Ew, nenewulep kew bes pad wey nangimeley? Pitawa niyu! Seinid e ka timpu ne igbehey e ka Anak te Etey diye te me makasesale.

^w 26:32 Mat 28:16.

46Bukal-bukal kew e su egmangipanew kid. Pitawa niyu, sikan e ka eg-akal keddiey!”

Ka pegdakep ki Hisus

(Mar 14:43-50; Luk 22:47-53; Huw 18:3-12)

47Te sasangan pad ne eglalag si Hisus, miggingume e si Hudas ka sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din. Due susuluhi ne etew ka migduma kandin ne nanguyan te me kampilan wey me lampes. Insuhu sikandan te me pangulu te me talagpanubad wey igbuyag te me Hudiyu. 48Ne seeye se talag-eakal migbehey kandan te palinneu ne migkahi, “Ka etew ne eggarekan ku, sikan naa dakepa niyu.”

49Te pegginguma ni Hudas, migleus e sikandin diye te ki Hisus wey migkahi, “Talagpanulu, meupiya red.” Ne miggarekan din e sikandin.

50Ne migkahiyen sikandin ni Hisus, “Ne alukuy, himuwa nu ke nekey ka innendini nu.”

Nataman, migparani e ka me etew diye te ki Hisus wey inderakep dan e sikandin wey impakamkamelan dan te eggen-gen. 51Ne due sabeka ne дума ni Hisus ne miggulabut te kampilan din wey intibbas din ka uripen te Labew ne Talagpanubad, ne natamped e ka talinga te uripen. 52Piru migkahiyen ni Hisus ka hibateen din, “Ilipi nu ka kampilan nu su ka langun ne egtangkayang te kampilan, egkamatey red degma pinaahi te kampilan. 53Ware ke bes nakanengneng ne egkaayun ne egpepangabang a te Amey ku wey due-rue ne egpeuyanan a nikandin te libu-libu ne luyuran te me panalihan? 54Piru ke eggimuwen ku sika, kenad e egkatuman ka nasulat diye te Kasulatan ne keilangan ne egkeyitabu.”

55^x Ne dutu, migkahiyen din ka masulug ne me etew, “Takawen a? Mania te nanguyan kew te me kampilan wey me lampes ka egdakep keddiey? Tagse aldew ne egpinuu a diye te timplu ka egpanulu kaniyu, ne wara a derakepa nikaniyu. 56Piru neyitabu seini se langun eyew egkatuman ka insulat te me prupita diye te Kasulatan.” Ne in-engkeran e sikandin te me hibateen din wey namallahuy e sikandan langun.

Ka peg-inse-inse ki Hisus te me Talaggukum te me Hudiyu

(Mar 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Huw 18:13-14, 19-24)

57Nataman, in-uyan e si Hisus te me etew ne migdakep kandin diye ki Kaypas, ka Labew ne Talagpanubad. Diye nanlibulung ka me talagpanulu te Balaud te Manama wey ka me igbuyag te me Hudiyu. 58Ne migsinundul si Pidru kandin ne migpadpariyu de, taman te lama te Labew ne Talagpanubad.

^x 26:55 Luk 19:47; 21:37.

Nataman, migseled e sikandin diye wey migpinnuu дума te me talagbantey su eyew egtengteng ke nekey ka egpangkusan. ⁵⁹Ne migpammitew te ubat ne me guhuren meytenged ki Hisus seeye se me pangulu te me talagpanubad wey ka sakup te me Talaggukum te me Hudiyu eyew egpeymatayan dan sikandin. ⁶⁰Piru ware nakita ran, minsan masulug ka mig-uubat ne me talagpamalehet. Te katammanan, due daruwa ne etew ne migpamalehet ⁶¹ ne migkahi, “Narineg ney ka seini ne etew ne migkahi, ‘Egghusen ku ka timplu te Manama wey igbalew-balew ku seini igpasasindeg seled te tatelu re ne aldew.’”

⁶²Ne migsasindeg ka Labew ne Talagpanubad wey mig-inse ki Hisus, “Na, ware igkatabak nu te me sumbung meytenged keykew?” ⁶³Piru migpeeneng-eneng de iya si Hisus. Ne migkahi e man-e ka Labew ne Talagpanubad diye te kandin, “Egpepahunlibeten ku sikeykew te ngaran te manekal ne Manama ne egnangenan key nikeykew ke sikeykew iya ka Kristu, ka Anak te Manama.”

⁶⁴ Ne migtabak si Hisus, “Inlalag nud en iya. Piru egnangenan ku sikaniyu te puun kuntee egkiteen niyu ka Anak te Etew ne egpinnuu diye te igkakawanan^a te Maresen ne Manama. Ne egginguma sikandin ne egdumaan te me gapun diye te langit.”

⁶⁵ Te sikan de, inggisi e te Labew ne Talagpanubad ka kumbale din te migkahi, “Imbaley-baley rin e ka Manama! Ne mania te egkeilangan ki pad ne egkuwa te me talagpamalehet te narineg niyud ma ka pegbaley-baley rin? ⁶⁶Na, nekey te suman-suman niyu?”

Ne migtabak sikandan, “Eleg sikandin ne eggimatayan!”

⁶⁷ Ne Nataman, in-iileban dan e ka ulaula rin, wey impandabi ran e wey impanagpi sikandin te дума ⁶⁸ te migkahi, “Ne la Kristu, antuki nu ke hentew-a ka migpasakit keykew!”

Ka pegpahunware ni Pidru meytenged ki Hisus (*Mar 14:66-72; Luk 22:56-62; Huw 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Nekey naa te diye migpinpinnuu si Pidru te lama. Ne due malitan ne suluhuanen te Labew te Talagpanubad ne migparani kandin wey migkahi, “Hey, hendue mule te дума ka ni Hisus ne matig-Galiliya?”

⁷⁰Piru migpahunware si Pidru diye te tangkaan te langun ne etew ne migkahi, “Wara a nakataha ke nekey ka impanlalag nu.” ⁷¹Nataman, miggendiyad e sikandin te kasunguwan te alad wey duen e man-e lein ne suluhuanen ne malitan ne nakakita kandin, wey migkahi diye te me etew, “Hey, ka seini ne etew дума ni Hisus ne matig-Nasarit.”

⁷²Ne migpahunware ded man-e si Pidru ne migkahi, “Hibet iya, wara a nekeila te sika ne etew!”

^y 26:61 Huw 2:19. ^z 26:64 Dan 7:13. ^a 26:64 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.
^b 26:65-66 Lib 24:16. ^c 26:67 Isa 50:6.

⁷³Te ware de naluhey, migparani diye te ki Pidru seeye se nanasindeg diye wey migkahi, “Malehet iya ne duma ka nikandan su egkeilaan ka iya minsan te peglalag-lalag nu.”

⁷⁴Ne dutu, migpahunlibet en iya si Pidru ne migkahi, “Mengeyibet iya te pegkeetew ku, wara a iya nekeila te sika ne etew minsan pad egpatey a!” Ne due-rue ne mig-ukale ka manuk ⁷⁵wey nasuman-suman ni Pidru ka inlalag ni Hisus kandin, “Te kene pad eg-ukale ka manuk, katatelu ad nikeykew igpahunware.” Ne miglihawang e si Pidru wey migpanaman-taman migsinehew.

Ka peg-uyan ki Hisus diye te ki Pilatu

(Mar 15:1; Luk 23:1-2; Huw 18:28-32)

27 ¹Te pegkapawe e, migplanu e ka me pangulu te me talagpanubad wey ka me igbuyag te me Hudiyu ke egmenuwen dan ne egkeyimatayan si Hisus. ²Ne imbebaku dan e si Hisus wey in-uyan dan e diye te ki Gubirnadur Pilatu, wey imbehey ran e kandin.

Ka pegpatey ni Hudas

(Himu 1:18-19)

^{3d}Te pegkakita ni Hudas ne talag-eakal ne innukuman dan e ne egpeymatayan si Hisus, nekegsendit e sikandin wey in-uli din e ka seleppi ne tatelu ne pulu (30) ne timman diye te me pangulu te me talagpanubad wey diye te me igbuyag te me Hudiyu. ⁴Migkahi sikandin, “Nakasala a te peg-akal ku te etew ne ware sale.”

Ne migtabak sikandan, “Nekey naa ka labet ney due? Prubluma nud e sika!”

⁵Ne insabulak e ni Hudas ka seleppi diye te timplu wey mig-awe sikandin. Nataman, miggipanew e ka mig-ehet-ehet ne migbibitin.

⁶Impamurut te me pangulu te me talagpanubad ka seleppi te migkahi, “Ka seini ne seleppi, bayad te umul te etew, wey supak te balaud ta ke igtahu ta seini te tahanan te seleppi kayi te timplu.” ⁷Purisu nekegsabut sikandan ne igbeli ran ka seleppi te kamet te talaggimu te kuren eyew eggimuwen ne lebenganan te me mahaliyug. ⁸Sikan naa, minsan kuntee migngaranan e seeye te, “Ka Tane ne Imbayaran te Langesa.”

^{9e}Purisu natuman e ka ingkahi ni prupita Hirimiyas, “Inguwa ran e ka seleppi ne tatelu ne pulu (30) ne timman, ka kentiddad ne neuyunan te me kabuhalan ni Israil ne igbayad kandin. ¹⁰Ne inggamit dan e ka seleppi wey imbeli ran te kamet te talaggimu te kuren, sumale te insuhu te Manama keddiey.”

Ka peg-inse-inse ni Pilatu ki Hisus

(Mar 15:2-5; Luk 23:3-5; Huw 18:33-38)

¹¹Ne si Hisus diyad e te tangkaan ni Gubirnadur Pilatu, wey mig-insaan e sikandin ni Pilatu te migkahi, “Sikeykew iya ka Hari te me Hudiyu?”

^d 27:3-8 Himu 1:18-19. ^e 27:9-10 Sak 11:12-13. ^f 27:9 Te Grigu: me anak ni Israil.

Migtabak si Hisus, “Ingkahi nud en iya.”¹² Piru ware din tabaka ka imbebayung kandin te me pangulu te me talagpanubad wey te me igbuyag te me Hudiyu.

¹³Purisu migkahiyen sikandin ni Pilatu, “Ware nu narineg ka masalig ne imbebayung dan keykew?”

¹⁴Piru warad iya minsan sabeka te imbebayung dan ne intabak ni Hisus, purisu amana ne neinu-inu ka Gubirnadur.

Ka peg-uuyun te kamatayen ni Hisus

(Mar 15:6-15; Luk 23:13-25; Huw 18:39-19:16)

¹⁵Nabatasan e ni Pilatu ne tagse Sahakeen te Peglihad te Panalihan, due eglekaan din ne pinirisu ne igkeupii te keet-etawan. ¹⁶Te seeye ne timpu, due sabeka ne mabantug ne pinirisu ne egngaranan ki Barabas.[§] ¹⁷Te nalibulung e ka masulug ne me etew, mig-insaan e sikandan ni Pilatu, “Hentew-a ka igkeupii niyu ne eglekaan ku? Si Barabas naa wey ke si Hisus ne egngaranan te Kristu?” ¹⁸Su nakanengneng si Pilatu ne neimma re sikandan ki Hisus, sikan naa indakep dan e si Hisus wey imbehey e diye te kandin.

¹⁹Taheed te migpinnuu si Pilatu diye te pinuuwan te eggukum, migpeuyanan sikandin te asawa rin te lalag ne migkahi, “Kene nu hilabeti sika se matareng ne etew, su amana a nabantali te taheinep ku gabii meytenged kandin.”

²⁰Piru intipu te me pangulu te me talagpanubad wey te me igbuyag te me Hudiyu ka me etew ne si Barabas ka eghangyuen dan ne eglekaan, ne si Hisus ka egpeyimatayan. ²¹Ne mig-abey e man-e mig-inse si Pilatu diye te me etew, “Hentew-a kayi te daruwa ka igkeupii niyu ne eglekaan ku?”

Migtabak sikandan, “Si Barabas!”

²²Ne mig-inse si Pilatu kandan, “Ke iling due, nekey-a ka eggimuwen ku ki Hisus ne egngaranan te Kristu?”

Migtabak sikandan langun ne migkahi, “Ilansang nu sikandin te krus!”

²³Ne mig-insaan sikandan ni Pilatu, “Mania, nekey bes ka neyimu rin ne mareet?”

Piru nanasnasian de iya sikandan ka migbalbalukan ne migkahi, “Ilansang nu sikandin te krus!”

^{24^h} Te pegkakita ni Pilatu ne warad e egkeyimu rin piru nasi e mule egkasamuk ka me etew, migkuwe e sikandin te weyig wey migpanlulu sikandin diye te tangkaan te me etew ne migkahi, “Ware labet ku te kamatayen te seini ne etew! Balahad kew e rue!”

²⁵Ne migtabak ka langun ne etew, “Sikanami ka egpanabak duma te me anak ney te kamatayen din.”

§ 27:16 “Hisus Barabas” diye te duma ne Kasulatan. ^h 27:24 Diy 21:6-9.

²⁶Nataman, impalekaan e ni Pilatu si Barabas, wey impalampesan din si Hisus wey imbehey rin diye te me sundalu eyew iglansang te krus.

Ka pegbaley-baley te me sundalu ki Hisus

(Mar 15:16-20; Huw 19:2-3)

²⁷Nataman, in-uuyan e si Hisus te me sundalu diye te palasyu te gubirnadur, wey impalibulung dan e ka langun ne duma ran ne me sundalu. ²⁸Inluungan dan sikandin wey insaluuban dan te kumbale ne malalab-lalab. ²⁹Ne miggimu sikandan te kuruna ne duhi wey impakuruna ran e ki Hisus. Ne impatutuked dan e sikandin ne iyan impahen-gen ka kawatan ne belad din wey migpanimbuel sikandan diye te tangkaan din ka egbaley-baley ne egkahi, “Egmabantug ka Hari te me Hudiyu!” ³⁰Nataman, mig-iileban dan e si Hisus wey ingkuwa ran ka tuked wey inlelampesan dan ka ulu rin. ³¹Pegkapenga ran te egbaley-baley kandin, inluung dan e ka impasaluub dan wey inlibed dan ded ipasaluub ka tapey ne kumbale din. Nataman, in-uuyan dan e sikandin diye te lihawangan eyew iglansang te krus.

Ka peglansang ki Hisus te krus

(Mar 15:21-32; Luk 23:26-43; Huw 19:17-27)

³²Te peglihawang dan e, due nasinug-ung dan ne matig-Sirini ne enggaranen ki Simun, ne impepehes dan sikandin patianga te krus ni Hisus. ³³Nataman, miggingume e sikandan diye te inged ne enggaranen te Gulguta (Inged te Angkal ka igpasabut kayi), ³⁴ⁱ wey imbebehayan dan e si Hisus te eg-inumen ne binu ne insewuhan te mapeit, piru te naheraman din e seeye, ware din e inuma.

³⁵^j Nataman, inlansang dan e si Hisus diye te krus, wey imbaad-baad dan e ka me kumbale din pinaahi te pegpintut-pintut. ³⁶Pegkapenga dutu, naminnuu e sikandan wey intamengan dan e sikandin. ³⁷Ne due intahu dan diye te ampew te ulu ni Hisus ne keretula ne insulatan te sumbung meytenged kandin ne migkahi, “Seini si Hisus ka Hari te me Hudiyu.” ³⁸Due daruwa ne takawen ne inlansang dan duma kandin. Ka sabeka diye te igkakawatan din wey ka dangeb diye te igkahibang din.

³⁹^k Ne seeye se egmanlihad dutu, egmanlengey-lengey ka egbaley-baley ki Hisus ⁴⁰^l ne egkahi, “Ew, sikeykew bes iya ka egguhus te timplu wey igbalew-balew red igpes-ek seled te tatelu re ne aldew! Ke sikeykew ka Anak te Manama, luwasa nu ka pegkeetew nu wey pamaneug ka due te krus.”

⁴¹Iling ded degma ka me pangulu te talagpanubad, me talagpanulu te Balaud te Manama, wey me igbuyag te me Hudiyu ne migdali-di

ⁱ 27:34 Sal 69:21. ^j 27:35 Sal 22:18. ^k 27:39 Sal 22:7; 109:25. ^l 27:40 Mat 26:61; Huw 2:19.

kandin ne miggenendue, ⁴²“Inluwas din ka duma, piru kene sikandin egpakaluwas te pegkeetew rin! Sikandin kun ma ka Hari te Israil! Ke egpakapamaneug sikandin kuntee te krus, egpalintutuu kid e wey egسالig kandin. ⁴³^m Migsالig kun sikandin te Manama, ne iyan e balahad ka Manama ne egpangabang kandin ke igkeupii rin, su migkahi sikandin, ‘Anak a te Manama.’ ”

⁴⁴Ne migdali-di ded degma ki Hisus ka me duma rin te inlansang te krus.

Ka pegkapatey ni Hisus

(*Mar 15:33-41; Luk 23:44-49; Huw 19:28-30*)

⁴⁵Te meudtu e, migmarusilem e ka intiru ne nasud taman te alas tris te maapun.ⁿ ⁴⁶^o Te alas tris e te maapun,^p migpanguleyi e si Hisus te meemen ne miggenendue, “Ili, Ili, lima sabaktani?” Ke sikanta pa, “Manama, Manama, mania te in-engkeran a nikeykew?”

⁴⁷Te pegkarineg te duma ne me etew ne nanasindeg dutu, migkahi sikandan, “Impangumew rin si Ilyas!” ⁴⁸^q Ne due-rue ne migpallahuy ka sabeka kandan ne mig-angey te iling te kutsun ne in-eled din te maperes ne binu wey intagkes din diye te geed eyew igpasupsup ki Hisus.

⁴⁹Piru migkahi ka duma, “Duen ke pa da, egpitawen ta ke eggendini iya si Ilyas ka egluwas kandin.”

⁵⁰Nataman, migpanguleyi e man-e si Hisus te meemen, ne dutu nabigtawan e sikandin.

⁵¹^r Te seeye de degma ne timpu, nahisi e ka kurtina diye te timplu puun diye te dibabew peendiye te diralem. Ne miglilinug e wey nenaperi e ka me dalama, ⁵²wey nenallukatan ka me lebung, wey neneuyag e ka nenammatey ne keet-etawan te Manama, ⁵³ne nanlihawang e sikandan te me lebung dan. Te neuyag e si Hisus, nangendiyad e sikandan te matulus ne siyudad ne Hirusalim wey migpakita sikandan te masulug ne me etew.

⁵⁴Ka kepitan te me sundalu wey ka me duma rin ne migtameng ki Hisus, amana ne naaldeke te peglilinug e wey te pegkakita ran te me kein-inuwan ne neyitabu te pegpatey ni Hisus wey migkahi sikandan, “Malehet iya ne Anak te Manama ka sika ne etew!”

⁵⁵^s Ne due degma masulug ne me malitan ne namipitew diye te bayew madmariyu. Sikandan ka migsinundul wey migtanggu ki Hisus dengan puun pad te Galiliya. ⁵⁶Ne dutu ensi Mariya Magdalina, si Mariya ne iney ni Santiyagu wey ni Husi, wey ka iney te me anak ni Sibidiyu.

^m 27:43 Sal 22:8. ⁿ 27:45 Te Grigu: meudtu, igkeen-em ne uras; alas tris te maapun, igkasiyam ne uras. ^o 27:46 Sal 22:1. ^p 27:46 Te Grigu: igkasiyam (9) ne uras.

^q 27:48 Sal 69:21. ^r 27:51 Iks 26:31-33. ^s 27:55-56 Luk 8:2-3.

Ka pegsabal ki Hisus

(*Mar 15:42-47; Luk 23:50-56; Huw 19:38-42*)

⁵⁷Hengkayi te egkasagkup e, due miggisinguma ne meyaman ne matig-Arimatiya ne enggarananan ki Husi wey hibateen degma sikandin ni Hisus. ⁵⁸Miggendiye sikandin te ki Pilatu wey imbuyu din ka lawa ni Hisus. Ne migsuhu si Pilatu ne igpabehey e seini diye te kandin. ⁵⁹Ne in-angey e ni Husi ka lawa ni Hisus wey imbukusan din seini te malinis ne hinabel, ⁶⁰wey insabal rin e diye te dalama ne iyam pad neimpusi te eglulungag. Ne miglilid e sikandin te dakel ne batu eyew iglekeb te gumawan te insabalan, wey nataman, miggipanew e sikandin. ⁶¹Ne si Mariya Magdalina wey ka sangey rin, diye migpininnuu te egkatangkaan te insabalan.

Ka pegtameng te insabalan

⁶²Te seup ne aldew, Aldew te Peggimeley, miggendiye te ki Pilatu ka me pangulu te me talagpanubad wey ka me Parisiyu ⁶³^t wey migkahi, “Ahalen, nasuman-suman ney ka ingkahi te ware pad migpatey seeye se talaglimbung ne egkeuyag kun sikandin te igkatelu ne aldew. ⁶⁴Purisu patamengi nu ka insabalan taman te igkatelu ne aldew su eyew kene egtakawen te me hibateen din ka lawa rin wey egkataman, igpanguhud dan e diye te me etew ne neuyag e sikandin. Ne seini se mewuri ne peglilimbung, egkeyimu ne subla pad ne mareet du te an-anayan.”

⁶⁵Ne migkahiyen sikandan ni Pilatu, “Kuwa kew te me sundalu wey hendiye kew e. Na, paay-ayari niyu naa patamengi kandan ka insabalan.”

⁶⁶Purisu nangendiyad sikandan wey inniresenan dan ka insabalan pinaahi te pegtahu dan te palinneu diye te batu ne lekeb. Ne nataman, impatamengan dan e.

Ka pegkeuyag ni Hisus

(*Mar 16:1-10; Luk 24:1-12; Huw 20:1-10*)

28 ¹Te peglihad e te Aldew te Peggimeley, te maselem-selem pad te aldew te Dominggu, migleuy te insabalan si Mariya Magdalina wey ka sangey rin ne si Mariya. ²Ne sahuhune ne miglilid te mangune-kune, su due panalihan te Magbebaye ne Manama ne miglene puun te langit. Ne miggendiye sikandin te insabalan wey inlilid din ka batu ne insagpeng dutu, wey impinnuwan din e. ³Egpekeiling te layag te kilat ka ulaula rin wey eangkahi ka kumbale din. ⁴Ne seeye se me talagtameng, nangelkel te kaaldekan dan wey nenaawaan te gimukud.

^t 27:63 Mat 16:21; 17:23; 20:19; Mar 8:31; 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33.

⁵Ne migkahiyang te panalihan ka me malitan, “Kene kew kaaldeki! Nakanengneng a ne egpamitawen niyu si Hisus ne inlansang te krus. ⁶Warad e sikandin kayi su neuyag e sumale te ingkahi rin. Kema hendini kew, tengtengi niyu ka impaley-asan kandin. ⁷Ne dagdahawi niyu hendiyei ka me hibateen din wey nangen niyu sikandan te neuyag e sikandin. Miggung-e e sikandin kaniyu diye te Galiliya wey diye niyud e egkakita sikandin. Kene niyu ma kalingawi ka inlaglag ku kaniyu.”

⁸Purisu migdagdahew sikandan mig-awe diye te insabalan ne nenaaldeki piru nahale-gale degma, wey namallahuy sikandan ka egpangguhud diye te me hibateen din.

⁹Te diye pad sikandan te deralanen, sahuhune ne miglambag si Hisus kandan wey migkahi, “Meupiya red.” Ne migparani sikandan ki Hisus wey inggen-genan dan ka paa rin wey insimba ran e sikandin. ¹⁰Nataman, migkahiyang sikandan ni Hisus, “Kene kew kaaldeki! Hendiye kew e wey nangen niyu ka me suled ku ne egpeendiyeen te Galiliya wey diya ad egkakita nikandan.”

Ka guhuren te me talagtameng

¹¹Te sasangan e ka me malitan ne egmangipanew, due duma ne talagtameng te insabalan ne nangendiye te siyudad wey impangguhud dan diye te me pangulu te me talagpanubad ka langun ne neyitabu. ¹²Ne miglibulung e ka me pangulu te me talagpanubad duma te me igbuyag, wey nakaplanu e sikandan ne egbehayan te dakel ne seleppi ka me sundalu. ¹³Migkahiyang dan ka me sundalu, “Pangguhuri niyu ka me etew te nangendiye te marusilem ka me hibateen din wey intakew ran ka lawa rin taheed te nenewulep kew. ¹⁴Ne emun ke egkarineg seini te Gubirnadur, iyan key e balahad ka egpasabut kandin ne warad e likes ne igkalaggew niyu.”

¹⁵Purisu indawat dan ka seleppi wey intuman dan ka igpeyimu kandan. Minsan kuntee, sika iya ne guhuren ka in-empet ipangguhud te me Hudiyu.

Ka pegpakita ni Hisus te me hibateen din

(Mar 16:14-18; Luk 24:36-49; Huw 20:19-23; Himu 1:6-8)

¹⁶^u Ne seeye se sapulu wey sabeka (11) ne hibateen din, nangendiye te Galiliya diye te bubungan ne ingkahi ni Hisus ne egpeendiyaan kandan. ¹⁷Te pegkakita ran kandin, insimba ran e sikandin piru migduwa-ruwa ka duma. ¹⁸Ne migparani si Hisus diye te kandan wey migkahi, “Imbehey kayi te keddiey ka langun

^u 28:16 Mat 26:32; Mar 14:28.

ne katenged diye te langit wey kayi te ampew te tane. ¹⁹v Purisu hendiyei niyu ka me etew te langun ne inged wey himuwa niyu sikandan ne me hibateen ku. Bewutismuwi niyu sikandan te ngaran te Amey, te Anak, wey te Panisingan te Manama. ²⁰Panulua niyu sikandan ne egtuman te langun ne insuhu ku kaniyu. Ne tantanuri niyu ne egdumaan ku iya sikaniyu layun, taman te katammanan te timpu.”

v 28:19 Himu 1:8.